

ŽELEZAR

JESENICE, 7. NOVEMBRA 1985

ŠTEVILKA 44 • XXXIV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradašja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarka Lilijana Kos, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

UGODNO LE NA PRVI POGLED

Že nekaj let si za to odgovorne službe prizadevajo kar najbolj znižati delež delavcev, ki so na bolniški. Pri tem se je nemalokrat zgodilo, da smo nihali iz skrajnosti v skrajnost, da najprej ni bilo problem dobiti bolniške za jesensko spravilo pridelkov, potem spet pa je moral biti delavec že na pol mrtev, da so ga spoznali za bolnega. Kljub vsemu je bilo ves čas največ bolnih delavcev iz tistih delovnih okoliš, kjer je delo najmanj zdravo in kjer tudi sicer manjka delavcev.

Iz podatka, da je poprečni stalež za prvih letošnjih devet mesecev daljši najnižji v zadnjih letih, bi lahko sklepali marsikaj. Na primer to, da so se izboljšali delovni pogoji ali pa, da preventivna zdravstvena dejavnost v Železarni dosega neslutene uspehe. Pa je 6,41 odstotni stalež prejšnjega leta alarm kot za karkoli drugega. Vse namreč kaže na to, da nizek stalež nima nič skupnega z zdravjem in delovnimi pogoji, marveč z izjemno nizkimi nadomestili. Zaradi visoke inflacije v letošnjem letu in dosedanjega načina izračunavanja nadomestil za bolniško odsotnost, so tisti delavci, ki so letos na bolniški, dobivali le 50 ali 60 odstotkov rednega osebnega dohodka. In ker je le malo takih, ki bi s tem denarjem lahko dostojno živeli, se je marsikdo odločil, da bo rajši delal, čeprav ni povsem zdrav.

Nemara ne bo rečeno preveč, če rečemo, da je bolj narobe, če dela bolan delavec, kot če boluje zdrav. Še najbolj narobe zaradi samega delavca, ki je, namesto da bi se zdravil, izpostavljen nevarnosti, da si trajno okvari zdravje. In ki najbrž ni povsem osredotočen na svoje delo, in se bo prej kot zdrav delavec še dodatno poškodoval. Da o manjšem delovnem učinku sploh ne govorimo.

Na vse to so najbrž mislili tudi delegati v republiški skupščini, ki so maja letos sprejeli priporočilo, naj se nadomestila za čas bolezenske odsotnosti sprosti revalorizirajo. Ker pa

je Ljubljana očitno zelo oddaljena od Jesenic, bodo naši delavci, ki so bili v tem času v bolniški, šele z oktobrskim osebnim dohodkom dobili poračun revaloriziranih nadomestil. To bo sicer prišlo prav tistim delavcem, ki so ostali doma kljub pičlemu možničku. Je pa slaba tolažba za tiste, ki so vztrajali na delovnem mestu in si okvarili zdravje.

Da od zvonjenja po toči ni prave koristi, je bolj ali manj znano, zato nas bo nemara zanimalo, kakšno vlogo imajo pri vsem tem zdravniki in kako deluje pri nas preventivno zdravstveno varstvo. Žal tudi tu ne zvedemo nič novega. Zdravniki v obratni ambulanti so prepoznavni s svojim rednim delom in nimajo prave priložnosti, da bi dobro spoznali razmere na posameznih delovnih mestih v Železarni, zato se težko znajdejo, ko presojajo, ali delavec z navidez nedolžno boleznijo lahko še dela ali ne. Obratna ambulanta in posamezne temeljne organizacije sicer sodelujejo pri preventivnih pregledih ali v primerih, ko prihaja do visokega deleža bolezenske odsotnosti. Vendar bi poznavanje delovnih mest in poznavanje vseh škodljivih vplivov na zdravje delavca moralo biti osnova za vsako aktivno zdravstveno varstvo. Kot pa kaže tudi nizek stalež, ki se zna kaj kmalu sprejeti v svoje nasprotje, je tako razmišljanje bliže željam kot pa dejanskim možnostim.

Borut GRČE

INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLIH DVEH MESECIH

V septembru in oktobru so odbori za gospodarstvo na sedmih sejah obravnavali 16 predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej ter jih pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 87.944.825 din, zato je dvaintrideset novatorjev prejelo 911.757 din posebnih nadomestil ali 1,04 % od ugotovljenih koristi.

TOZD LIVARNA

Odbor za gospodarstvo je odobril prvo posebno nadomestilo avtorju Avreliju Ravniku za predelavo sušilne peči za kalupe IGNIS v Jeklovarni. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek TOZD za 889.798 din.

TOZD ELEKTRODE

Avtorjem Ivanu Mescu, Janezu Zaveljcinu, Jerneju Markežu, Milanu Vovku in Mirku Podgoršku je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za zamenjavo hausmanita z železovim oksidom in lesno moko pri elektrodi Jadran S. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek TOZD letno poprečno za 54.965.765 din.

TOZD JEKLARNA

Odbor za gospodarstvo je avtorjema Karlu Koblarju in Janezu Markovcu odobril prvo posebno nadomestilo za predelavo ogrodka hlajenja upogibne cene kontiliva. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek TOZD za 3.093.030 din. Avtorja si posebno nadomestilo delita v enakem razmerju vsak s 50 odstotki.

Avtorju Antonu Šteblaju je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za odpravo FeTi pri jeklih, namenjenih za hladno preoblikovanje. V drugem in tretjem letu je bil z inovacijo povečan dohodek TOZD letno poprečno za 2.352.769 din.

Avtorjem Janezu Markovcu, Karlu Koblarju in Francu Pintarju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za nov način izbijanja in odstranjevanja ostanka jekla iz vmesne ponve. V drugem in tretjem letu je bil z inovacijo povečan dohodek TOZD letno poprečno za 134.059,00 din. Avtorjem je bilo priznано tudi posebno nadomestilo iz oddelka za varstvo pri delu za varnejšo delo. Pri delitvi so udeleženi Markovec s 40, Koblar s 40 in Pintar s 20 odstotki.

Avtorjema Jožu Rožiču in Jožu Hudolinu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za prestatitev hladilnih cevodov iz ogrodka SM peči ter zamenjavo medenastih vodnih ventilov s krogličnimi ventili. Avtorja sta pri nadomestilu udeležena vsak s 50 odstotki.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Avtorju Žarku Petroviču je bilo odobreno posebno nadomestilo za idejni predlog izdelave naprave za odstranjevanje strganih delov travkov pri višjih temperaturah iz peči linije CRNO.

Avtorju Matiju Urhu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za dopolnitev vodenja odrezka krožnih škarij linije CBL z ločenim dovodom na sesalniki. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek TOZD letno poprečno za 479.818 din.

Avtorjem Ivu Cundriču, Janezu Jamarju, Francu Hrastarju, Branku Iskri, Mitju Benedičiču in Francu Cerkovniku je bilo odobreno tretje nadomestilo za izdelavo krtačnega spiralnika na žarilni liniji CRNO. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek TOZD letno poprečno za 8.739.296 din. Pri delitvi so udeleženi Cundrič s 30, Jamar s 25, Hrastar s 15, Iskra, Benedičič in Cerkovnik pa s po 10 odstotki.

TOZD ŽIČARNA

Odbor za gospodarstvo je avtorjema Hadžiju Kovačeviću in Blagomirju Milutinoviću odobril drugo po-

sebno nadomestilo za zamenjavo rotirajočega odvijalca s statičnim stikalom in izdelavo konzole z izklopnim stikalom na strojih Deco-mali. Avtorja sta z izboljšavo v drugem in tretjem letu povečala dohodek TOZD za 276.095 din. Pri delitvi nadomestila sta udeležena vsak s 50 odstotki.

Avtorju Ratiborju Tešanoviću je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za prestatitev varnostnih mejnih stikov in navaritev izklopnege nastavka na pletilnih strojih. V dveh letih je avtor s to izboljšavo povečal dohodek TOZD letno poprečno za 256.076 din.

Avtorjema Milošu Gašperinu in Ivanu Suštersiču je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo navijalnih bobnov na patentirni rogi C. Avtorja sta s to izboljšavo povečala dohodek TOZD letno poprečno za 1.208.338 din. Posebno nadomestilo si delita Gašperin s 80 in Suštersič s 20 odstotki.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Odbor za gospodarstvo je odobril drugo posebno nadomestilo avtorjema Ljubu Galiču in Stanetu Erženu za zamenjavo mehanskih stikal za odpiranje viseče zanke med progo 270 Ø in 300 Ø z optičnimi sondami. S to inovacijo je bil povečan dohodek v drugem in tretjem letu letno poprečno za 1.333.758 din. Posebno nadomestilo si avtorja delita vsak s po 50 odstotki.

TOZD PROFILARNA

Avtorju Ivu Buganiku je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo omejevalnika dolžin na progi Rossi II iz vertikalnega na horizontalno obešenje. Avtor je s to izboljšavo povečal dohodek TOZD letno poprečno za 381.028 din.

Odbor je obravnaval tudi idejni predlog avtorja Draga Lavtizarja za izdelavo vozička za menjavo in prevoz orodja od stiskalnice 1250 DEE do mesta skladiščenja orodja in idejo avtorja Sandija Bertonića za nov način transportiranja in vskladiščenja profilov na izstopni valjnični profilirke ALPINA. Odbor je obe ideji pozitivno ocenil in jih nagradil.

B.

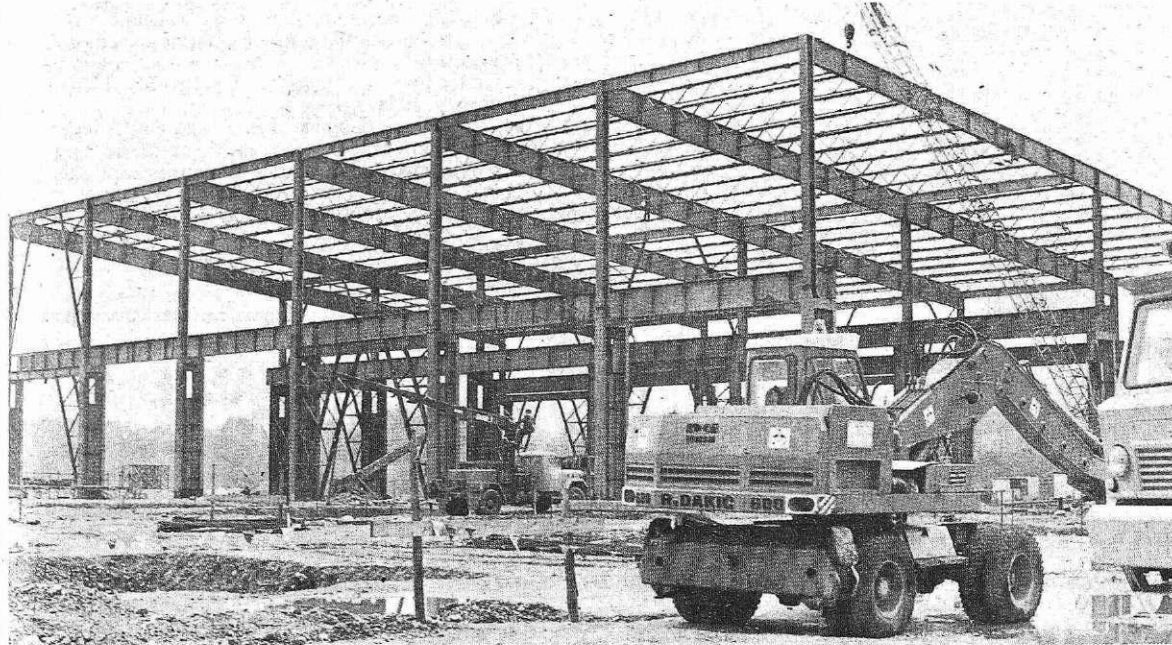
OKTOBRA POD PLANOM

Po prvih, še nedokončnih podatkih smo v mesecu oktobru izdelali 114.045,7 tone skupne proizvodnje, kar je 97,9 % nekoliko znižanega operativnega programa. Operativni program so dosegle naslednje TOZD: Livarna, Valjarna bluming-štekel, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Žičarna, Profilarna, Vratni podboji in Jeklovlek.

V TOZD Plavž so izdelali 11.332,1 tone grodja, kar je 87,1 % operativnega programa.

V TOZD Jeklarna so vili 38.383,5 tone jekla in izpolnili družbeni plan in operativni program 96,7 %.

V oktobru je bilo odpremljenih 29.781 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 98,1 % operativnega programa. Plan odpreme so presegle temeljne organizacije: Valjarna bluming-štekel, Hladna valjarna Bela, Žičarna, Profilarna in Vratni podboji.

Z delovišča (foto I. Kučina)

IZ POSLOVNEGA POROČILA

V prejšnji številki Železarnja smo iz devetmesečnega poslovnega poročila predstavili delo samoupravnih organov v Železarni in delo posameznih oddelkov kadrovskega sektorja. Iz delovne skupnosti KSI v tej številki predstavljamo še delo sektorja za splošne zadeve in Centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje.

SEKTOR ZA SPLOŠNE ZADEVE

Pravni oddelek

Delavci pravnega oddelka so sodelovali pri urejanju samoupravnih splošnih aktov in družbeno ekonomskih odnosov in osnutku samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD in DS, pregledu pravilnikov in poslovnikov, urejanju registracije.

Na rednem sodišču je Železarna Jesenice vložila 18 tožb, in sicer:

- dve tožbi zaradi motenja posesti,
- pet tožb zaradi odpovedi stanovanjskega razmerja in izpraznitve stanovanja,

- šest tožb za vrnitev štipendije,
- dve tožbi zaradi plačila škode.

Zoper Železarno Jesenice sta bili vloženi dve tožbi za plačilo odškodnine.

Na gospodarskem področju je Železarna Jesenice vložila:

- 34 mandatnih tožb v skupnem znesku 229 milijonov dinarjev,
- 16 izvršilnih predlogov na podlagi plačilnih nalogov v skupnem znesku 15 milijonov dinarjev,
- pet izvršilnih predlogov na podlagi verodostojnih listin v skupnem znesku 84 milijonov dinarjev,
- dve tožbi zaradi izpolnitve pogodbe,
- eno tožbo zaradi plačila kupnine.

Zoper Železarno Jesenice je bilo vloženo 10 mandatnih tožb v skup-

nem znesku 806 milijonov dinarjev in en izvršilni predlog.

Na sodišču združenega dela so delavci vložili 9 predlogov za varstvo pravic iz delovnega razmerja.

V zvezi z nesrečo pri delu je 17 delavcev vložilo predloge za plačilo odškodnine.

Na odškodninskem področju je bilo vloženo 69 zahtevkov delavcev za povrnitev škode v zvezi z nesrečo pri delu ter dva zahtevka občanov za povzročeno škodo.

Na področju pravno poslovnih razmerij so potekale aktivnosti pri sklepanju pogodb in sestavi samoupravnih sporazumov, vezanih za jeklarne 2, pregledu in oblikovanju posameznih pogodb in sporazumov, antidumpinškem postopku v zvezi z izvozom žičnikov v ZDA, dobavi brusilnega stroja ter reklamacijah.

V reševanju je bilo 28 zemljiško-knjižnih zadev, od izdaje raznih soglasij, odpisnih dovoljenj, do sklepanja pogodb in reševanja odškodnin. Glede jeklarne 2 so pričeli s po-

stopki za pridobitev zemljišč in služnostnih pravic za infrastrukturne objekte.

Na kazenskem področju je bilo evidentiranih 90 zadev.

Splošna varnostna služba

Kot redne delovne naloge so delavci SVS opravljali spremstva pri prevozu denarja ter spremstva in varovanje posameznih oseb ali skupin pri obisku Železarnje. Poostri so kontrolo med prazniki v skupnem trajanju 10 dni.

SVS je ugotovila 76 primerov kraje materiala, 129 primerov predčasnih oziroma nedovoljenih izhodov, 20 primerov vinjenosti, nekaj primerov prinašanja alkohola, fizičnega napada na sodelavce, nedovoljenega vstopa v Železarno in podobno.

Poklicna gasilska in reševalna četa

Svoje delovne naloge so opravljali uspešno, kljub pomanjkanju kadrov. (Nadaljevanje na 3. strani)

STROŠKI V DEVETIH MESECIH

V devetih mesecih letos smo prodali 264.770 ton proizvodov osnovne dejavnosti in opravili 19.543 ton storitev prevažanja. V omenjenem obdobju so na poslovni rezultat Železarneskega podjetja pozitivno vplivale tri kategorije stroškov, in sicer: razlika med prodajno in obračunsko lastno ceno, ostali stroški, ki se poračunavajo iz skupnega prihodka, ter proizvodni stroški temeljnih organizacij, ki so bili nižji od načrtovanih. Negativno pa so vplivali: materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, vkalkulirani del dohodka, odstopanje cen v porabi R-3 in lastni porabi, razlika med domačo in izvozno ceno ter posebni stroški izvoza.

Poleg omenjenih kategorij stroškov, so morale temeljne organizacije pokriti še obveznosti do splošne in skupne porabe, ki v cene izdelkov niso vkalkulirane, pogodbeno in ostale zakonske obveznosti ter razliko med vkalkuliranimi in izplačanimi osebnimi dohodki.

Devet mesecev letos smo na nivoju Železarneskega podjetja zaključili s 673 milijonov dinarjev čistega dohodka za sklade (po plačani realizaciji). Z izgubo so poslovali štiri temeljne organizacije.

Zaloge nedokončane proizvodnje, polproizvodov in gotovih izdelkov so se v primerjavi s stanjem zalog na začetku leta zmanjšale za 9.652 ton.

Temeljne organizacije so dosegle za 1.126 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji za 3.029 milijonov dinarjev, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji za 1.593 milijonov dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa za 309 milijonov dinarjev.

Stroški obračunske lastne cene so bili torej nižji za 3.029 milijonov dinarjev. Od tega so bili stroški vložka nižji za 2340 milijonov dinarjev, stroški predelave pa za 689 milijonov dinarjev. V stroške vložka so vključeni višji oz. nižji stroški od načrtovanih za: dosežene izplete, dobropise za odpadke, porabo vložnega materiala, asortiment porabljenega vložka in asortiment dosežene proizvodnje,

stroški internih reklamacij, zalog nedokončane proizvodnje, ter stroški, ki nastanejo zaradi razlike med plansko nabavno vrednostjo tujega vložka ter plansko ceno domačega vložka, kot tudi stroški zaradi dodatne predelave tujega vložka.

V stroške predelave so vključeni stroški, ki so fiksnega značaja (amortizacija, investicijsko vzdrževanje) in so odvisni od dosežene načrtovane proizvodnje ter stroški porabljenega materiala v okviru tekočega vzdrževanja.

Največje znižanje planiranih stroškov vložka ter hkrati obračunske lastne cene so dosegli TOZD: Jeklarna, Valjarna žice in profilov, HV Bela, HV Jesenice, največje znižanje stroškov predelave pa TOZD: Energetika, Jeklarna in HV Bela.

Na ravni delovne organizacije smo zaradi slabše dosežene izpleta od načrtovanega dosegli za 383 milijonov dinarjev višje stroške vložka. Največje zvišanje teh stroškov je imela TOZD Valjarna bluming-štekla v vrednosti 612 milijonov dinarjev, predvsem zaradi nedoseženega izpleta na blumingu ter preklasifikacij, in sicer po krivdi TOZD Jeklarna v vrednosti 591 milijonov dinarjev. To pomeni, da je bil doseženi izplen na blumingu slabši le za 0,1 odstotka od načrtovanega, in to zaradi valjarskih napak ter večjega odreda blokov pri nogi (merilo dela valjarna).

Slabše doseženi dobropisi za odpadke so stroške vložka zvišali za 141 milijonov dinarjev. Največje zvišanje stroškov te vrste sta dosegli TOZD Valjarna bluming-štekla ter TOZD Jeklarna.

Zaradi manjše porabe vložnega materiala, spremembe asortimenta vložka ter doseženega kvalitetnejšega asortimenta proizvodnje od načrtovanega, smo dosegli za 1612 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Največje znižanje so dosegli v TOZD Jeklarna v vrednosti 1.411 milijonov dinarjev, predvsem zaradi boljše dosežene asortimenta proizvodnje v SM Jeklarni, ter spremene asortimenta vložka ter manjše porabe kovinskih dodatkov v EL Jeklarni. Za 161 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih so dosegli tudi v TOZD Plavž.

Razlika med plansko nabavno vrednostjo tujega vložka ter plansko ceno domačega vložka je stroške znižala za 972 milijonov dinarjev. Stroški, nastali zaradi dodatne predelave tujega vložka, pa so znašali 108 milijonov dinarjev.

Spremembe v zalozah nedokončane proizvodnje in ostalo so stroške vložka znižale za 9 milijonov dinarjev. Na znižanje teh stroškov so vplivale predvsem povečane zaloge nedokončane proizvodnje v TOZD HV Bela, medtem ko so v TOZD Valjarna bluming-štekla imeli zvišanje stroškov zaradi dvakratnega valjanja.

Največje znižanje na stroških predelave so dosegli v TOZD Energetika (manjša poraba mazuta in zemeljskega plina) v TOZD Jeklarna in TOZD HV Bela. Višje stroške predelave pa so imeli predvsem v TOZD Elektrode in TOZD Valjarna bluming-štekla (večja poraba).

Irena Cepič

ZVIŠANJE — ZNIŽANJE PLANIRANIH STROŠKOV

v 000 din

TOZD	SEPTEMBER 1985			SKUPAJ	Odstop. od obrač. last. cene	Mat. stroški za ustv. SP	Vkal. del dohodka	SKUPAJ
	Odstop. od obrač. lastne cene	Mat. stroški za ustv. SP	Vkal. del dohodka					
TOZD								
Plavž	14.205	178.288	6.257	198.750	- 122.280	246.201	5.589	129.510
Jeklarna	- 206.687	426.898	32.153	252.364	- 993.521	659.625	22.943	- 310.953
Livarna	- 7.873	2.155	2.451	- 3.267	- 65.442	557	8.692	- 56.193
Valj. blum. štek.	- 156.391	92.468	27.340	276.199	- 299.944	123.047	56.621	479.612
Valj. žice in pr.	- 20.828	11.858	7.665	- 1.305	- 536.123	19.682	14.538	- 501.903
Valj. deb. ploč.	- 11.109	46.505	- 154.156	- 118.760	- 5.663	64.956	- 135.345	- 64.726
HV Bela	- 59.027	69.427	70.791	81.191	- 579.677	134.270	80.463	- 364.944
HV Jesenice	- 33.496	72.775	4.858	44.137	- 366.348	80.949	22.407	- 262.992
Žičarna	- 21.577	21.142	7.967	7.532	- 123.788	20.460	26.425	- 76.903
Profilarna	- 8.892	3.721	110	- 5.061	- 49.974	21.046	1.295	- 27.633
Vratni podb.	- 11.109	2.250	1.513	- 7.346	- 24.976	4.002	5.425	- 15.549
Jeklovlek	- 16.630	9.371	4.924	- 2.335	- 92.914	43.744	8.859	- 40.311
Elektrode	13.994	36.862	4.716	55.572	- 105.139	56.622	5.571	167.332
Želblarna	928	11.159	131	12.218	- 6.517	22.045	4.369	19.897
Strojne del.	- 7.249	15.250	7.383	15.384	- 60.598	15.869	18.755	- 25.974
Remontne del.	- 5.595	15.908	14.809	25.122	- 49.916	17.842	49.252	17.178
Vzdrževanje	- 2.882	1.126	17.066	15.310	- 5.216	- 510	71.356	65.630
Energetika	15.364	48.669	8.947	72.980	- 305.211	52.296	20.460	- 232.455
Transport	258	6.724	5.670	12.652	- 56.783	10.774	21.704	- 24.305
Skupaj Železarna	- 211.814	1.072.556	70.595	937.337	- 3.028.538	1.593.477	309.379	- 1.125.682

OBOTAVLJIV ZAČETEK PO REMONTU

Pred časom so v Valjarni žice in profilov opravili redni letni remont. Zanimati se je začelo še pred koncem, ko se je v žarilni peči Custodis zaradi slabše kvalitete termobetona porušil obok, zaradi česar so morali remont podaljšati za pet dni. Tudi po remontu proizvodnja ni hotela steči, kot bi morala, saj predstavljajo razni zastoji kar blizu 50 odstotkov obratovalnega časa.

Res, da je bilo pred leti kar normalno, da se je po remontu vedno nekoliko zatikalo, vendar zadnji dve leti ni bilo tako. Če je za žično-valjarno 11 odstotkov mehanskih zastojev normalno, pa je 24 odstotkov, kolikor jih je bilo 29. oktobra, občutno preveč. In ves oktober je bilo tako.

V Valjarni žice in profilov registrirajo vsak zastoj, ki je daljši od pet minut. Problem je v tem, da sistem dela 4+1 nima nobene »rezerve«, da ni mogoče nadomestiti zaradi zastojev izpadle proizvodnje. Okvare, zaradi katerih je v oktobru prihajalo do zastojev, so bile večinoma nepredvidene, ne pa tudi nepredvidljive. Zaradi neustreznega hlajenja je prihajalo do lomov valjev, izrabljeni ležaji, za katere že dolgo ni rezerve, so se pregrevali in šele sedaj je zateva po novih ležajih priznana za upravičeno. Do zastojev je prihajalo tudi na žičnici, deloma zaradi nepravilnega rokovanja, nenazadnje pa tudi zato, ker manjka kar desetina delavcev. Ob tem pa še cel kup drobnarij občasno povzroča zastoj cele proge, zato se zastoji hitro nakopičijo.

Valjarna žice in profilov je bila, kot marsikaj drugega v naši železarni, zastarela že ob zagonu, zato je, kot pravijo v vodstvu te temeljne organizacije, skorajda čudež, da kolikor toliko dobro dela še sedaj. Kadar dela, bi morali pristaviti. Vendar je sama narava žicovaljavskega dela taka, da okvara na kateremkoli delu valjavske proge povzroči zastoj cele proge, zato se zastoji hitro nakopičijo.

jo. Tako je na primer deset minutni izpad električne energije prejšnji četrtek povzročil kar enourni zastoj, toliko namreč tujja, da izmed valjev potegnejo vse, kar je tam ostalo, ko so se ti prenehali vrteti.

Seveda se vprašamo, kaj so v žični valjarni storili, da bi tak visok delež zastojev zmanjšali. Pogovorili so se z vzdrževalci, ki pa tudi pravijo, da

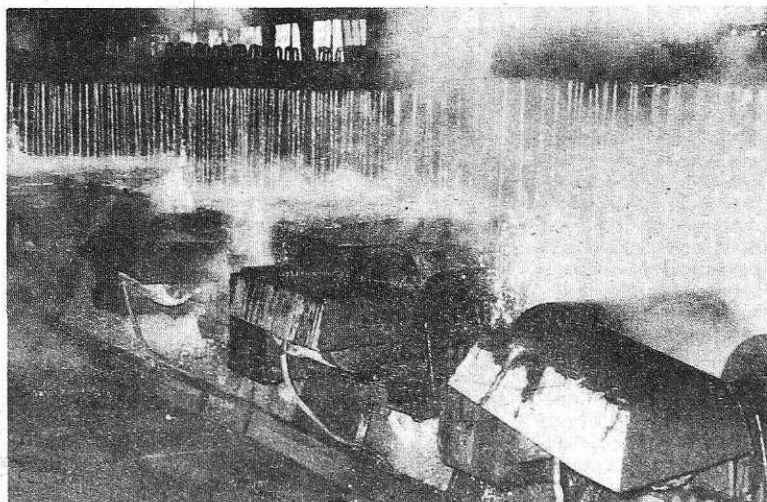
jim manjka delavcev. Poleg tega hkrati z žično vzdržujejo tudi Valjarno bluming-štekla, ki ima prednost, kadar pride do sočasnih zastojev, kar vse pomeni podaljšanje zastojev v valjarni žice in profilov. Tudi zastarelost in dotrajanost opreme vzdrževalcem otežuje delo. Kljub temu so sklenili, da bodo vsak zastoj podrobno analizirali in še bolj angažirali delovodje, asistente in dežurne vzdrževalce. Seveda pa obratovanja brez vseh zastojev ne moremo pričakovati.

Borut GRCE

UPOKOJENCEM TOZD PLAVŽ

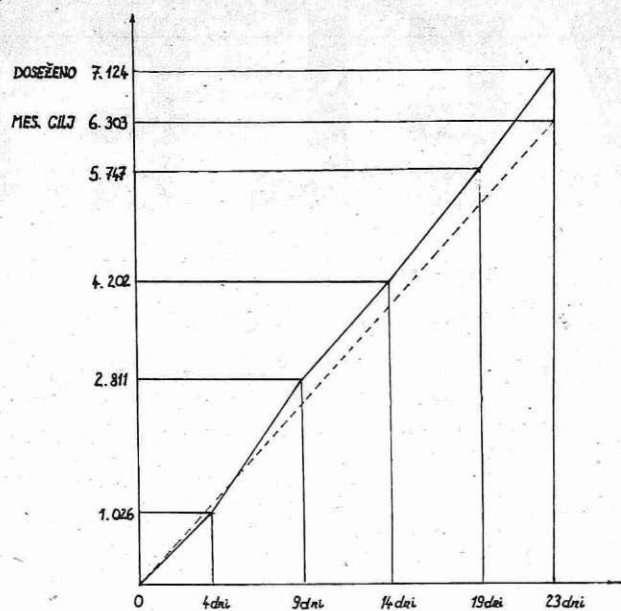
Vse upokojence TOZD Plavž vabimo na občni zbor, ki bo 12. novembra ob 16. uri v spodnjih prostorih Kazine na Jesenicah. Vljudno vabljeni!

IO OOS TOZD Plavž

Valjarna debele pločevine (foto I. Kučina)

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V 23. delovnih dneh meseca oktobra smo presegli mesečni cilj poslovanja (6303 mio din) za 13 %. Dosegli smo 7124 mio din realizacije. Ves mesec smo z enakomerno in višjo odpremo od načrtovane dokazovali, da je bolje porazdeliti moči na cel mesec, kot kampanjsko loviti cilj v zadnjih dneh meseca. Je to koristna septembrska izkušnja? Se bomo znali izogniti kampanjskemu in živčnemu ter mnogokrat zaradi tega površnemu delu tudi v prihodnje? Bo stimulacija 10.000 din dovolj vzpodbudna?

Oddelek za nagrajevanje

KOMISIJA ZA PODELJEVANJE DRUŽBENIH PRIZNANJ PRI PREDSEDSTVU OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE RAZPISUJE ZA LETO 1986 PET PRIZNANJ — SREBRNI ZNAK OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA,

ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve OF Slovenije 27. aprila 1986.

Priznanja se podeljuje posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbene, politične, kulturne in organizacijske dosežke pri uresničevanju in krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov ter da imajo trajnejši pomen pri

- razvoju naše samoupravne socialistične družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Kandidate za podelitev priznanja OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice najkasneje do 15. januarja 1986.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čim popolnejšo utemeljitev, zakaj naj bi predlagani prejel priznanja OF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi pri občinski konferenci SZDL Jesenice.

Prijave, prispele po določenem roku se ne bodo obravnavale.

Komisija za podeljevanje družbenih priznanj pri OK SZDL Jesenice

DRUŽBENO PLANIRANJE KOT CELOTA

Vsi trije zbori Skupščine SR Slovenije bodo v sredo, 27. novembra 1985, obravnavali

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O SISTEMU DRUŽBENEGA PLANIRANJA IN O DRUŽBENEM PLANU SR SLOVENIJE.

Oblikovanje in sprejem novega zakona o planiranju v naši republiki narekujejo bistvene sistemske spremembe in značilnosti zveznega zakona (Zakon o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije, je začel veljati 14. septembra letos), pa tudi potreba po ureditvi sistema družbenega planiranja v Sloveniji.

Novi zakon naj bi vseboval naslednje poglobitve rešitve:

- razčlenil bo zlasti postopek planiranja v samoupravnih interesnih skupnostih. Temelj njihovega plana bo samoupravni sporazum. Postopek planiranja v temeljnih organizacijah in skupnostih pa podrobno ureja novi zvezni zakon;
- organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti, ki opravljajo zadeve ali dejavnosti posebnega družbenega pomena, bodo morale uskladiti svoje plane s plani družbenopolitičnih skupnosti;
- obvezni planski akt v krajevnih skupnostih bo plan krajevnih skupnosti;
- delovne skupnosti bodo plane sprejemale le, če bo tako odločila skupščina družbenopolitične skupnosti ali organ upravljanja organizacije oziroma skupnosti, za katere delovna skupnost opravlja dela skupnega pomena;
- dolgoročne plane bodo morale, poleg družbenopolitičnih skupnosti,

pripravljati tudi sestavljene organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti za območje republike, ki opravljajo dejavnosti posebnega družbenega pomena. Skupščina družbenopolitične skupnosti bo lahko to obveznost razširila tudi na določene druge samoupravne organizacije in skupnosti;

- dogovori o temeljih plana občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti so predvideni kot fakultativni planski akt, za dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije pa je predvideno, da je za republiko obvezen;
- družbeno planiranje mora temeljiti na znanstvenih in strokovnih spoznanjih, ki jih morajo omogočiti ustrezne strokovne službe.

Zakon ne bo povzema določb zveznega zakona, razen če bo to narokovala nujna potreba, da bi bil republiški zakon sistemsko zaokrožen na celoto. Celoten sistem družbenega planiranja naj bi urejali republiški zakon in že veljavna zvezni zakon o planiranju ter zakon o urejanju prostora in na njihovi osnovi izdani izvršilni predpisi.

Dopisujte

IZ POSLOVNEGA POROČILA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Naloge enote so bile:

- gašenje požarov v Železarni (35) in v občini Jesenice (24), s skupno ocenjeno škodo 2 milijona dinarjev,
- opravili so 470 reševalnih akcij ter nudili pomoč v treh prometnih nesrečah,
- 236-krat so opravili varnostno spremstvo na plinastih in visokih peh ter 37-krat požarno varnostno spremstvo,
- 166-krat so opravili meritve CO plina ter 3-krat meritve zemeljskega plina,
- opravili so 625 preventivnih pregledov v Železarni ter 224 v občini Jesenice,
- pregledali so 12.093 ročnih gasilnih aparatov,
- 231 ur so porabili za usposabljanje članov za požarno varnost.

Oddelek splošne administracije

Vsa dela so bila izvršena v skladu s sprejetim planom. V tem obdobju so za frankature, odposlane brzojavke, pristojbine in koleke porabili 1,5 milijona dinarjev, kar je 49 % več kot v enakem obdobju lani.

Za opravljene storitve (slikanje, telefonski pogovori, fotokopiranje) in ostale fakturirane storitve so prejeli 0,3 milijone dinarjev.

Za telefonske in teleprinterske storitve po fakturah so porabili 7,8 milijonov dinarjev, za razmnoževanje in fotokopiranje so porabili 9,3 milijone dinarjev, kar je precej več kot v enakem obdobju lani.

Arhiv

- Opravili so dela kot so:
- sprejem gradiva v arhiv (135 tekoih metrov),
 - izločanje gradiva, ki mu poteče čas hrambe (7.400 kg),
 - dvigi dokumentacije za potrebe poslovanja (178 enot),
 - urejevalna dela zgodovinskega arhiva ZJ iz obdobja 1945–1978. Gradivo je bilo izročeno Zgodovinskemu arhivu Ljubljana in je shranjeno v njihovem depozitu na Jesenicah.

Tehniški muzej

V letošnjem letu so začeli z izdelavo makete jeklarne 2. S paleontološko zbirko so sodelovali na mednarodni razstavi v Trzinu ter na mednarodni razstavi v Zagrebu, ki jo je organiziral Mednarodni dokumentacijski center.

Opravili so komisijski ogled spominskih obeležij oziroma plošč v Železarni.

Prispevali so gradivo za razstavo »Gorenjska v letu po osvoboditvi 1945–1950«, ki je bila od 1.8. do 31.9. v Kosovi graščini.

Referat za ljudsko obrambo

Težišče dela na tem področju je bilo usmerjeno v usposabljanje delovnih ljudi za uspešno delovanje v izjemnih in vojnih razmerah ter za RBK zaščito.

Nastopali so z ekipo PMP na občinskem tekmovanju, izvedli so preizkus znanja v rokovalni z orožjem.

Pravočasno so izdelali mobilizacijske dokumente, pripravili gradiva za seje komitejev, dopolnili varnostne ocene (predvsem protipožarne varnosti) in izdelali srednjeročni obrambno-razvojni načrt za obdobje 1986–1990.

CENTER ZA PROUČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA IN INFORMIRANJE

1. Informiranje

Delavce so obveščali o vprašanih, ki so pomembna za njihov družbeno-ekonomski položaj in tako zagotavljali možnosti za kar najbolj popolno odločanje in kontrolo pri upravljanju. Ob zaključnem in periodičnih obračunih so jih informirali o ustvarjenem celotnem prihodku, doseženem dohodku ter njegovi delitvi, s posebnim poudarkom na materialnih stroških. Poleg tega pa tudi o materialno-finančnih tokovih, o pogojih gospodarjenja in o drugih vprašanih. Mesečno so jih v glasilo Železar obveščali o proizvodnji ter o izpolnjevanju plana, o gibanju stroškov po TOZD, o finančni realizaciji, o osebnih dohodkih, o inovacijah, o poteku investicije jeklarne 2, o delu samoupravnih in drugih organov pa tudi o poslovanju SOZD Slovenske železarne.

Obveščanje je potekalo tudi na sestankih SDS, na zborih delavcev in ob zavzemanju stališč, smernic in mnenj za delo delegatov. Ti premalo poročajo svoji bazi o svojem delu in delu organov, kjer delujejo in tako so pogosto prekinjeni tokovi informiranja.

Pripravili so informacije za programe samoupravnih aktivnosti, na osnovi katerih so se delavci odločali. Sprejeli so več samoupravnih sporazumov oziroma njihovih sprememb, smernice za pripravo planov, usklajevali višino OD, se seznanjali z dolgoročnimi plani Železarne, SOZD, občine in skladno s samoupravnimi splošnimi akti sprejemali druge odločitve. Večino informacij so delavci dobili v tedniku Železar. Izšlo je 37 števk, od tega ena dvojna. Petkrat smo izdali priloge: dvakrat Listi, samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in dela sklada skupne porabe v Železarni, smernice in elementi za pripravo srednjeročnega plana Železarne in Hokejska priloga. Sam Železar je izhajal na poprečno 15 straneh, s prilogi pa na 17 straneh. Naklada posamezne številke s prilogi je stala 476.957 din v poprečju.

Povratno informiranje se izboljšuje. Analiza je pokazala, da samoupravni organi dobijo odgovore na postavljena vprašanja, medtem ko je iz zapisnikov SDS razvidno, da nekateri vodje TOZD oziroma delovnih skupnosti še vedno ne poskrbijo za odgovore, čeprav je to njihova dolžnost. V precej primerih SDS z odgovori niso zadovoljni.

2. Samoupravljanje

Za seje delavskega sveta Železarne, njegovih izvršilnih organov, odbora samoupravne delavske kontrole in odbora za informiranje (skupaj 43 sej) so pridobivali informacije, pripravljali gradiva in se tako z vsebinskimi, strokovnimi in tehničnimi pripravi vključili v delo teh organov. Zanje so opravili vsa tehnična, administrativna in korespondenčna dela. Prisostvovali so sejam ter v Železarni redno obveščali delavce o delovanju in sklepih teh organov.

Usklajevali in organizirali so samoupravne aktivnosti v TOZD in delovnih skupnostih. Za seje delavskih svetov oziroma delovnih skupin so v sodelovanju s strokovnimi službami pripravili informacije. Po zaključnih aktivnostih so opravili 18 analiz o predlogih, ki so jih sprejemali samoupravni organi in tako vsem delavcem predstavili mnenja, stališča, pripombe posameznih TOZD in delovnih skupnosti o posameznih zadevah. Analizirali so 172 zapisnikov delavskih svetov in 1240 zapisnikov SDS in tudi o delovanju teh sprotne obveščali delavce v Železarni. Vse SDS v Železarni so imele skupno 1545 sej.

V februarju so izvedli referendum za sprejem samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in dela sklada skupne porabe. Sprejeli so ga le v petih TOZD in eni delovni skupnosti. V marcu so opravili volitve v organe upravljanja delovne organizacije in temeljnih organizacij ter delovnih skupnosti. Za to so opravili vsa strokovna in tehnična dela.

3. Delegatski sistem

Konference delegacij na nivoju Železarne so imele 17 sej. Na njih so usklajevali stališča delegacij in pripravili pripombe oziroma stališča za

seje skupščin. Le ena seja konferenca je bila sklepna. Po podatkih iz zapisnikov so se delegacije v TOZD in delovnih skupnostih sestale 38-krat (morale bi se 391-krat), kar je približno ena desetina. Poleg tega so bile še tri seje konferenc delegatov (za energetiko, Ljubljanske banke, kluba samoupravljalcev).

V občini Jesenice je bilo šest sej zbora združenega dela, delegacije v TOZD in delovnih skupnostih so se zanje sestale 64-krat (morale bi se 138-krat), kar je približno polovica.

Organizirali so javno razpravo o nekaterih republiških planskih dokumentih SIS prek delegacij v TOZD in delovnih skupnostih oziroma preko konference delegatov in tako racionalizirali obseg javne razprave.

Ob statutarnih spremembah SPIZ so izvedli okroglo mizo s poudarkom na načinu upoštevanja nadurnega dela v pokojninsko osnovo.

Strokovne službe so pripravljale mnenja k posameznim gradivom, ki so jih obravnavale delegacije in konference, na CPSI pa so pripravili povzetke nekaterih delegatskih gradiv in jih objavili v Železarni.

4. Analize, raziskave

Na področju delovanja delegatskega sistema v Železarni so izdelali analizo delegatskega sistema v delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih, v zboru združenega dela, v SIS materialne proizvodnje ter v SIS družbenih dejavnosti s predlogom racionalizacije oblikovanja delegacij. V pripravi je še analiza delovanja delegatskega sistema za organe bank. S prispevkom Delegati Železarne o vlogi in delovanju zbora združenega dela skupščine občine Jesenice so sodelovali v biltenu kluba samoupravljalcev, s prispevkom o inovacijski dejavnosti pa na srečanju samoupravljalcev Rdeči prapor. Pripravili so tudi pregled uresničevanja samoupravnih aktivnosti v TOZD Monter Dravograd in povezovalno z delovno organizacijo Železarno Jesenice na tem področju.

5. Samoupravno pravo

Skrbeli so za pravilen postopek sprejemanja odločitev, analizirali vprašanja samoupravnega odločanja delavcev, opredelili funkcijo odborov za uresničevanje zakona o združenem delu, pripravili potek postopka združevanja dveh TOZD v novo in možnost uveljavljanja oblik vrednotenja del in nalog. Ob imenovanju novih članov odborov so pripravili pregled dela posameznih odborov in njihove pristojnosti ter opravili še nekaj drugih nalog.

VARSTVO IN ZAŠČITA PRAVIC ZAPOSLENIH INVALIDOV

Skupščina Društva invalidov Jesenice je 1. junija 1985 sprejela sklepe, ki so jih posredovali vsem organizacijam združenega dela, ki zaposlujejo invalide II. in III. kategorije. Stališčem oziroma sklepom naj organizacije združenega dela posvetijo vso pozornost in po svojih močeh pomagajo, da bodo invalidi lahko z veseljem opravljali delo, ki jim je zaupano, brez grenkega priokusa, da družbi ne koristijo več, in da so s svojo invalidnostjo le v breme kolektiva, v katerem živijo.

V Društvu invalidov so prepričani, da so zaposleni invalidi obeh kategorij razporejeni na ustrezna delovna mesta in da je v zvezi z njihovo zaposlitvijo vse urejeno po zakonih in samoupravnih sporazumih, ki urejajo zaposlovanje invalidov. V razpravi na skupščini ni bilo slišati, da se kršijo zakonska določila v zvezi z zaščito in pravicami zaposlenih invalidov. Ne gre za »črko zakona«, ampak gre za »duh in srce zakona«. Glede regularnosti zaposlovanja invalidov obeh kategorij je vse v redu, kritizirali pa so odnos do invalida, ki vlada v nekaterih kolektivih.

Iz razprave povzemamo naslednje ugotovitve:

- Ustrezne službe se v nekaterih delovnih kolektivih premalo trudijo, da bi za invalide III. kategorije našle delovno mesto, ki bi ustrezalo njegovi delovni sposobnosti.

- Večje napake so pri zaposlitvi invalidov II. kategorije. Pogosti so primeri, da ima invalid odrejen skrajšan delovni čas, norma oziroma obseg dela pa je tolikšen, da ga v skrajšanem delovnem času ne more opraviti. Invalid je tako prisiljen delati dalj časa, če hoče opraviti delo. V

nekaterih primerih že sama narava dela zahteva daljši delovni čas ali celo poln delovni čas. V takih primerih mora delovna organizacija poskrbeti, da bo invalid lahko drugi dan prost.

Invalidi ne morejo in ne smejo opravljati nadurnega dela. Razprava je pokazala, da je zelo malo invalidov II. kategorije, ki resnično delajo samo toliko ur, kolikor jih je komisija predpisala. To je zaskrbljujoče, še posebno, če upoštevamo, da je v razpravi predlog, naj bi se nadurno delo štel v redno pokojninsko dobo, za kar bodo invalidi prikrajšani.

Ustrezne službe v OZD naj poiščejo skupno rešitev, ki bo ugodna za invalidovo zdravstveno stanje in za delovno organizacijo.

S tem prispevkom želimo le, da se v OZD zavedajo, da je invalid človek, ki je telesno ali duševno prizadet in v življenju zamarsikaj prikrajšan, rad pa bi delal v čimbolj normalnih okoliščinah. Invalidi III. kategorije naj dobijo delovno mesto, ki mu bodo kos in ki ga bodo z veseljem opravljali. Za invalide II. kategorije, ki imajo odrejen skrajšan delovni čas, pa naj se uredi tako, da bodo lahko

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 11. DO 17. NOVEMBRA

11. novembra, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Jesenice, Hrušica 12.
12. novembra, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, C. revolucije 2/a, tel. št. 82-726.
13. novembra, Ernest PUŠNIK, vodja komerciale, Jesenice, Hrušica 138.
14. novembra, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/b, tel. št. 83-734.
15. novembra, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remont. delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792.
16. novembra, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-130.
17. novembra, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja za- pažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 11. 11.	ALEŠ ROBIČ	PRIMOŽ ŽVAB
TOREK – 12. 11.	IVAN ŠENVETER	JANEZ FALETIČ
SREDA – 13. 11.	ZDENKO CUND	MARJAN TRONTELJ
ČETRTEK – 14. 11.	MARJAN DROLČ	IVAN MEŽIK
PETEK – 15. 11.	JOŽE CEJ	SAŠO DOLŽAN
SOBOTA – 16. 11.	FRANC NEČIMER	ALOJZ VARL
NEDELJA – 17. 11.	JANKO CERKOVNIK	KAREL KOBLAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551 vezni telefon je: 2317

Ob rednih delovnih dneh dela:

dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa: od 18. do 6. ure

Ob prostih sobotah, nedeljah in praznikih dela:

dnevni dežurni od 6. do 18. ure
nočni pa: od 18. do 6. ure

Predaja poslova je na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 11. do 16. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: od 6,30 do 8. ure.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

V soboto, 16. novembra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta – mag. dr. Bela Gazafi.

Za borce: od 7. do 8. ure.

Za Vatrostalno: od 9,30 do 10,30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 16. novembra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar.

RAZPORED DEŽURNIH VATROSTALNE ZENICA TOZD JESENICE

9. in 10. novembra, Rifet JAŠAREVIČ, Jesenice, Kurirska 1/a, tel. 83-831, v službi 83-916.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure dežurni na delovnem mestu.

V prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

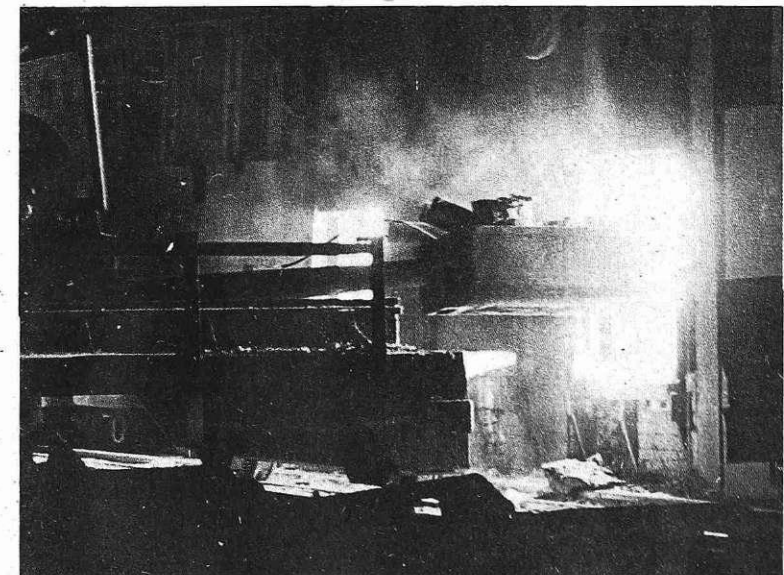
OBVESTILO

Vse sodelavce Železarne obveščamo, da bo Mala prodaja zaradi popravila prostorov zaprta od 18. do 29. novembra.

prosti naslednji dan, če bodo zaradi narave dela ostali na delovnem mestu dalj časa.

Ker zdravstvene skupnosti nimajo več sredstev za klimatska in druga

zdravljenja, je zaželeno, da bi OZD nudile invalidom vsaj en teden v zdravilišču. V društvu invalidov pričakujejo, da bodo OZD razumele njihova prizadevanja za varstvo in zaščito invalidnih oseb.

»Mulna« (foto I. Kučina)

PRED SEJO SKUPŠČINE SKUPNOSTI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Za sejo je predlagan zelo obširen dnevni red, obsega kar 11 točk. Zaradi obširnosti gradiva za to sejo se bom zadržal pri Informaciji o gmotnem položaju upokojencev v letu 1985 s predlogi za uskladije.

Na raven pokojnin upokojencev v SR Sloveniji v letu 1985 so vplivale akontativna in dokončna uskladije pokojnin na podlagi gibanja osebnih dohodkov vseh zaposlenih na območju republike v letu 1984, poračun razlike v uskladiju za to leto, uskladije pokojnin, uveljavljenih v različnih razdobjih, nova višja najnižja pokojninska osnova in uskladije pokojnin med letom na podlagi gibanja osebnih dohodkov zaposlenih v letošnjem letu.

Upoštevač akontativno in dokončno uskladije pokojnin na podlagi gibanja osebnih dohodkov zaposlenih v letu 1984, so se pokojnine s 1. januarjem 1985 uskladije za 20,62 %. Upokojenci, ki so bili deležni te uskladije, so prejeli tudi razliko za vse leto v višini 2.019 decembrske pokojnine. Na ta način je bila uskladije pokojnin v letu 1984 izvedena v višini polovice dosežene porasta osebnih dohodkov vseh zaposlenih. Ob dokončni uskladiju pokojnin je skupščina skupnosti določila — z veljavnostjo od 1. januarja dalje — novo najnižjo pokojninsko osnovo v znesku 20.500 din. Tako določena najnižja pokojninska osnova je bila za 5,6 % višja od najnižje pokojninske osnove, ki bi jo skupščina določila, če bi upoštevala višino porasta OD zaposlenih v letu 1984. Zaradi tega so se najnižje pokojnine, merjeno v odstotkih, povečale bolj kot druge pokojnine, povečala pa se je tudi število upokojencev varstvenega dodatka.

Na videz minimalno povečanje najnižje pokojninske osnove je vendarle pomembno vplivalo na gmotni položaj upokojencev z najnižjimi pokojninami, predvsem pa na njihovo nadaljnjo usodo. Upokojencev, ki prejema pokojnino, odmerjeno po najnižji pokojninski osnovi, je sedaj okoli 54.300 (pred spremembo najnižje pokojninske osnove jih je bilo okoli 42.000). Vsem tem se pokojnine tudi v letošnjem letu povečujejo bolj in v višjem odstotku kot druge pokojnine.

Z veljavnostjo od 1. januarja 1985 so bile uskladije tudi pokojnine upokojencev, pri katerih je bil za izračun pokojninske osnove kot zadnji upoštevan osebnih dohodek iz leta 1983 oziroma iz leta 1984, ali pa sta ti dve leti predstavljali zadnje leto dela upokojencev, prve za 0,8, druge za 17,7 %. Na ta način so bili odpravljene neugodni učinki rasti nominalnih osebnih dohodkov na raven teh pokojnin.

Na račun gibanja nominalnih OD v letu 1985 so se pokojnine od sedaj uskladije že dvakrat: 1. junija za 22 % in 1. avgusta še za 20,75 %. Obeh uskladijev so bile deležne tudi pokojnine, odmerjene od najnižje pokojninske osnove, pokojnine z varstvenim dodatkom in pokojnine, pred tem uskladije za 0,8 % in 17,7 %, ter seveda tiste, ki so bile deležne dokončne uskladije na podlagi gibanja OD v letu 1984.

Po določbah zveznega zakona moramo pokojnine med letom obvezno uskladije z gibanjem nominalnih osebnih dohodkov vseh delavcev, zaposlenih na območju SR Slovenije v višini, na način in v rokih, kot to določajo samoupravni splošni akti skupnosti v skladu z družbenim dogovorom in zakonom. Za leto 1985, ki je zadnje leto pred prehodom na nov način usklajevanja pokojnin, ki ga v celoti konkretizirajo navedeni predpisi, opredeljuje višino, način in roke za usklajevanje pokojnin družbeni dogovor o usklajevanju pokojnin. Dogovor določa, da bomo v letošnjem letu pokojnine med letom uskladije najmanj za 60 % doseženega dejanskega porasta OD vseh zaposlenih na območju republike v letu 1985 oziroma tudi več, če bodo na voljo sredstva. Pokojnine naj bi se uskladije najmanj trikrat, in sicer 1. julija, 1. oktobra in 1. decembra. Skupnost pa lahko izvede uskladije pokojnin tudi izven teh rokov.

V dogovoru z ostalimi udeleženci družbenega dogovora je skupnost obe uskladije pokojnin med letom izvedla prej, kot je bilo načelno dogovorjeno. Na račun porasta OD zaposlenih v letu 1985 so se zdaj pokojnine povečale že za 47,315 % (indeksi $122 \times 115 \times 105 =$ indeks 147,315). Takšno povečanje ustreza 69,6 % ocenjenega porasta nominalnih OD za letošnje leto, kot izhaja iz majske analize uresničevanja resolucije za letošnje leto.

Na podlagi računalniške obdelave nakazil pokojnin v septembru so

zbrani naslednji podatki, ki opredeljujejo gmotni položaj upokojencev. V obdobju januar—september je skupnost v poprečju izplačevala 270.679 pokojnin, in sicer 135.156 starostnih, 66.752 invalidskih in 68.770 družinskih. Poprečna starostna pokojnina z varstvenim dodatkom je v navedenem obdobju znašala 33.228 din, poprečna invalidska po-

kojnina z varstvenim dodatkom 27.225 din, poprečna družinska pokojnina z varstvenim dodatkom 23.000 din.

Poprečje vseh pokojnin z varstvenim dodatkom pa je v navedenem obdobju znašalo 29.149 din. Poprečje vseh pokojnin je večje od lanskoletnega poprečja vseh pokojnin po izvedeni drugi uskladiju pokojnin za 79,6 %. Po posameznih vrstah pokojnine pa je povečanje različno, kar je razvidno iz naslednje tabele:

Vrsta pokojnine	Poprečni znesek pokojnine z varstvenim dodatkom		Indeks povečanja I—IX/85
	I—X 84	I—IX 85*	
starostne pokojnine	18.749	33.228	177,2
invalidske pokojnine	14.884	27.225	182,9
družinske pokojnine	12.452	23.000	184,7
Vse:	16.142	29.149	180,6

*V poprečju pokojnin za leto 1985 je upoštevano tudi izplačilo razlike v višini 2.019 na mesec za leto 1984.

Glede na to, da je bila v letu 1984 druga uskladije pokojnin med letom izvedena 1. oktobra, se primerjava ne nanaša na poprečje pokojnin, doseženo v obdobju januar—oktober 1984. Ne glede na to, da v letošnjem letu jemljemo za primerjavo drugo obdobje, je takšna primerjava dopustna in umestna, ker je pri vsaki uskladiju pokojnin med letom izplačana tudi razlika za nazaj od 1. januarja dalje.

Iz primerjave je razvidno, da so se najbolj povečale družinske pokojnine, najmanj pa starostne. Ti podatki nazorno kažejo — potrjujejo posledice različnega povečanja pokojnin, ki je bilo doseženo z določitvijo višje najnižje pokojninske osnove kot bi sicer veljala, če ne bi bila izjemno določena. Prav družinske pokojnine so v poprečju najnižje, sledijo jim invalidske, relativno pa so najugodnejše starostne pokojnine.

Varstveni dodatek k pokojnini je v

navedenem obdobju v poprečju premajalo 41.384 upokojencev ali 15 % vseh. Glede na vrsto pokojnin, je bilo največje uživalcev varstvenega dodatka med prejemniki družinske pokojnine — 18.347 ali 26,7 % vseh vrstnih, sledijo invalidski upokojenci — 12.770 ali 19,1 %. Med uživalci starostnih pokojnin je bilo 10.266 prejemnikov varstvenega dodatka ali 7,6 % vseh starostnih upokojencev. V poprečju je znašal varstveni dodatek v tem obdobju 6.050 din, v poprečju najvišji je bil izplačan uživalcem družinske pokojnine — 6.785 din; poprečni varstveni dodatek k starostni pokojnini je znašal 5.502, k invalidski pokojnini pa 5.434 din.

Če primerjamo ta poprečja s poprečji varstvenega dodatka po drugi uskladiju pokojnin med letom v letu 1984, dobimo znova potrditve, da so se prejemki upokojencev z najnižjimi pokojninami, merjenimi v odstotkih, povečali bolj kot pa prejemki ostalih upokojencev.

Vrsta varstvenega dodatka	Poprečni zneski varstvenega dodatka din		Indeks porasta varstvenega dodatka I—IX 85
	I—IX 84	I—IX 85	
k starostni pokojnini	2.963	5.502	185,6
k invalidski pokojnini	2.882	5.434	188,6
k družinski pokojnini	3.350	6.785	202,5
poprečni varstveni dodatek	3.116	6.050	194,2

Podatkov o izplačilih pokojnin za september, v katerem je bila izplačana razlika, v uskladiju pokojnin še ni. Na podlagi razpoložljivih podatkov ocenjujejo, da bodo poprečne pokojnine po tem povečanju znašale: starostne 34.550 din, invalidske 28.314 din, družinske 23.920 din, vse 30.314 din.

Po uskladiju pokojnin 1. septembra znaša najnižja pokojninska osnova 30.200,47 din, najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo pa 25.670 din. Najnižja starostna pokojnina (za 15 let zavarovalne dobe) znaša 10.570,16 za moškega, za žensko pa 12.080,18 dinarjev.

Ceprav je skupnost spreminila ob dokončni uskladiju pokojnin določeno najvišjo pokojninsko osnovo in njen znesek ustreza 3,5-kratnemu poprečnemu OD vseh zaposlenih iz preteklega leta (kar je toliko kot dopušča zakon kot zgornjo mejo), se razpon med najnižjo in najvišjo možno pokojnino za enako pokojninsko dobo zmanjšuje in znaša 1:3,217. Najvišja možna pokojnina za polno pokojninsko dobo znaša 82.591,95 din. To razmerje se bo po uskladiju pokojnin 1. decembra še znižalo.

Če bi najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo znašala toliko kot določa zakon kot spodnjo mejo (85 % od 65 % poprečnega OD iz preteklega leta), bi to razmerje, pri enaki visoki najvišji pokojninski osnovi, znašalo 1:5,4 %. Po uskladiju pokojnin 1. septembra je bilo 1565 upokojencev, ki so prejeli pokojnino po najvišji pokojninski osnovi.

1. Predlog uskladije pokojnin 1. decembra 1985

Z družbenim dogovorom o usklajevanju pokojnin so se udeleženci dogovorili, da se bodo o višini uskladije pokojnin med letom v letu 1985 sporazumeli na podlagi ocen in podatkov o rasti družbenega proizvoda in nominalnih OD vseh zaposlenih na območju republike, in sicer za prvih šest in prvih devet mesecev tega leta. Delež uskladije pokojnin med letom na račun tekočega porasta OD pa mora v tem letu znašati najmanj

ne na račun porasta OD v letošnjem letu povečala za 56,15 % (indeksi 122 (uskladije s 1. junijem) $\times 120,75$ (korigirani indeks povečanja pokojnin s 1. avgustom) $\times 106$ (predlagano povečanje s 1. decembrom) = indeks 156,1539). V primerjavi z ocenjenim porastom nominalnih OD (83,9 %) bi delež porasta pokojnin na račun povečanja OD v letošnjem letu znašal 66,92 %. Tolikšno povečanje bi zagotavljalo ohranitev razmerja med poprečno starostno pokojnino in poprečnim OD, doseženima v letu 1984 po izvedenem poračunu medletne uskladije. Za uskladije pokojnin v predlagani višini bi potrebnih dodatnih 6,6 milijonov dinarjev. Le-te bi mogoče zagotoviti iz večjih prihodkov skupnosti zaradi višje rasti OD in povračila Federacije. Če porast OD ne bo v celoti dosegel ocenjene rasti, bo skupnost zaključila poslovno leto z izgubo, ki jo bo morala pokriti s sredstvi rezervnega sklada. Če pa bodo gibanja OD višja od sedaj ocenjenih, izgube ne bo.

Uskladije v predlagani višini bo močno poslabšalo likvidnost skupnosti, zato bo tudi v prihodnje potrebno za redno in nemoteno izplačevanje pokojnin vsak mesec najemati pri banki kratkoročne kredite.

2. Predlog akontativne uskladije pokojnin 1. januarja 1986

V skladu z določbami zveznega zakona se pokojnine dokončno uskladijo na začetku naslednjega leta glede na porast nominalnih OD vseh delavcev, zaposlenih na območju republike oziroma avtonomnih pokrajin, v predhodnem letu, ki se ugotovi po uradnih statističnih podatkih.

Uradni podatki o gibanju nominalnih OD bodo predvidoma znani šele v drugi polovici februarja leta 1986. Zato odbor za plan in finance predlaga, da se pokojnine 1. januarja 1986 uskladijo akontativno, dokončna uskladije pa naj se opravi takrat, ko bodo znani vsi potrebni podatki.

Upoštevač dosežanje povečanja pokojnin med letom na račun porasta OD v letošnjem letu, ki bodo znašala z decembrsko uskladiju 56,15 %, bi se lahko 1. januarja 1986 za toliko odstotkov povečane pokojnine uskladije še za 14 %. Skupno povečanje pokojnin na račun osebnih dohodkov v letu 1985 bi s tem povečanjem doseglo 78 % (indeksa: $156,1539 \times 114 =$ indeks 178,01). Če bi bila v letu 1985 dosežena rast OD v sedaj načrtovani višini, bi bilo ob dokončni uskladiju potrebno pokojnine povečati še za dobre 3 %.

3. Predlog za akontativno določitev najnižje in najvišje pokojninske osnove v letu 1986

V skladu z določbami republiškega zakona in statuta skupnosti skupščina skupnosti ob dokončni uskladiju pokojnin določi tudi zneska najnižje in najvišje pokojninske osnove.

Po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju najnižja pokojninska osnova ne more biti nižja od 65 % poprečnega nominalnega OD vseh zaposlenih delavcev v SR Sloveniji v preteklem letu. Odbor za plan in finance predlaga, da naj bi akontativno najnižja določena pokojninska osnova v letu 1986 znašala

36.493,15 din. Predlagan znesek je za 78 % višji od zneska najnižje pokojninske osnove, določenega za leto 1985. Na ta način ostaja krog upravičencev do odmere pokojnine na tej osnovi enak dosedanjemu. Najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo bo znašala 31.019,17 din, za 15 let zavarovalne dobe pa 12.772,60 din za moškega oziroma 14.597,26 din za žensko.

Pri določitvi najvišje pokojninske osnove je skupnost prav tako vezana na zakon. Po določbah republiškega zakona najvišja pokojninska osnova, ki jo določa skupnost, ne sme presegati 3,5-kratnega poprečnega nominalnega dohodka vseh delavcev, zaposlenih v SR Sloveniji v preteklem letu. Najvišja pokojninska osnova je bila v letu 1985 določena v višini zakonskega limita. Zaradi neugodnih gibanj OD zaposlenih, ki so imela za posledico relativno visoko povečanje pokojnin med letom, se je delež upokojencev, ki so v letu 1985 prejeli limitirane zneske pokojnin, precej povečal v primerjavi s preteklimi leti. Upokojenci so izražali nezadovoljstvo nad obstoječo ureditvijo in terjali spremembo zakona. Odločitev o tem, ali bo zakon spremenjen, še ni bila sprejeta.

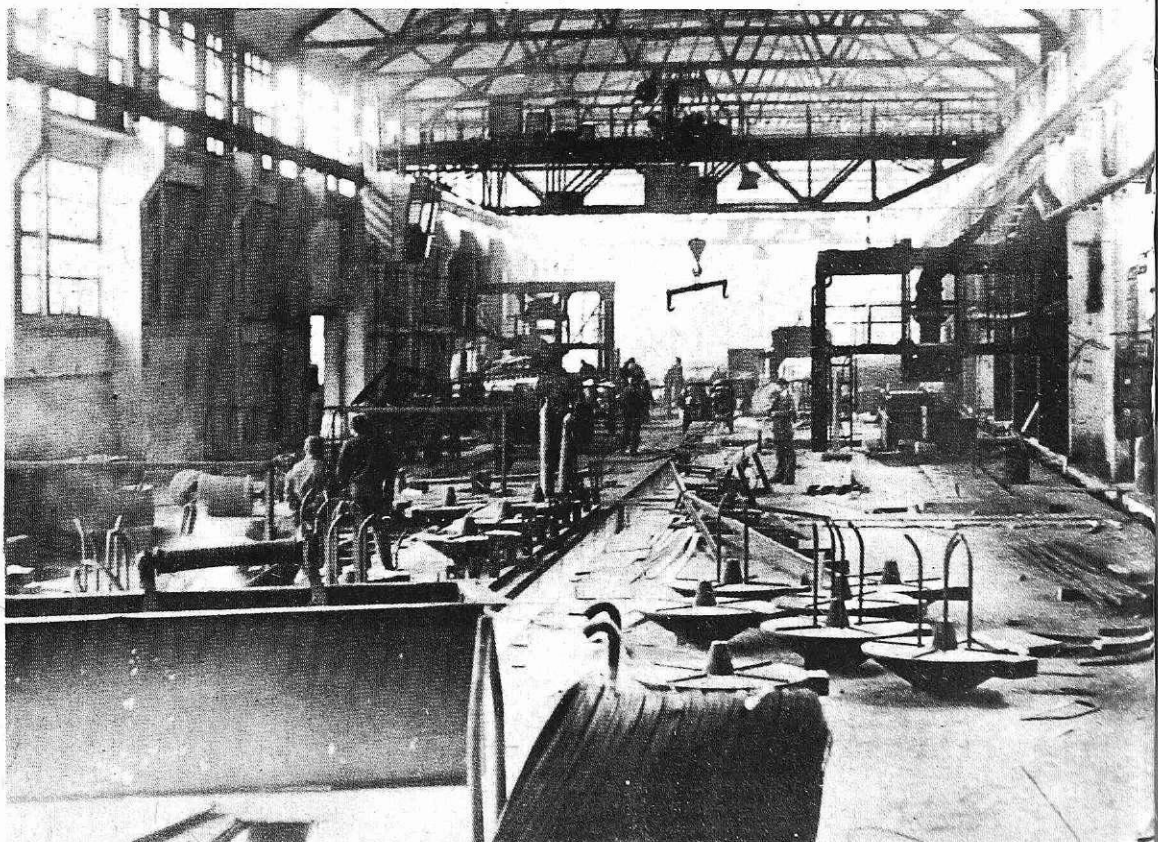
Odbor za plan in finance predlaga, da bi 1. januarja 1986 skupščina določila akontativni znesek najvišje pokojninske osnove v višini 173.000 dinarjev. Navedeni znesek ustreza 3,5-kratnemu zaokroženemu znesku poprečnega OD vseh delavcev v SR Sloveniji, če upoštevamo skupen odstotek povečanja pokojnin od vključno 1. januarja 1986 (poprečni OD iz leta 1985 v višini 27.762 din $\times 78$ %). Akontativna določitev najvišje pokojninske osnove je v skladu s priporočili udeležencev družbenega dogovora o usklajevanju pokojnin za razrešitev vprašanja upokojencev, ki prejema pokojnino, odmerjeno od najvišje pokojninske osnove. Tako bi najvišja pokojnina za polno pokojninsko dobo 40 oziroma 35 let znašala od 1. januarja 1986 dalje 147.050 din, za 15 let zavarovalne dobe pa za moškega 60.550 din, za žensko pa 69.200 din.

Odbor za plan in finance predlaga skupščini, da ob odločanju o predlogih za obe uskladije pokojnin upošteva najnovejšo oceno in podatke o gibanjih OD v letošnjem letu in se, če bodo višji, kot so bili upoštevani pri pripravi predloga odbora za plan in finance, odloči za višji odstotek uskladije kot predlaga odbor.

O tem gradivu bo prav tako razpravljala zbor delegatov enote skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v občini Jesenice na svoji 18. seji.

Iz gradiva povzel
Stane Torkar

Dopisujte

V pocinkovalnici HVJ se staro umika novemu (foto I. Kučina)

INTERESNE DEJAVNOSTI NA OSNOVNI ŠOLI TONE ČUFAR

Naša šola šteje 1200 učencev. Med tolikimi učenci je ogromno želja in potreb po delu tudi izven obveznega šolskega pouka. Za to skrbijo naši mentorji, ki nas vključujejo v razne interesne dejavnosti. Z njim učenci zapolnimo svoj prosti čas, se izobražujemo, sočasno pa nas interesne dejavnosti usmerjajo po poti naših poklicnih interesov.

Najbolj obiskane so telesnokulturne dejavnosti, saj imamo mladi ogromno energije, ki jo moramo nekje sprostiti.

Dekleta najraje hodimo k odbojki, ki je zelo lep skupinski šport in k gimnastiki, kjer se potrjujejo posameznice, razgibanost njihovega telesa in duševna zbranost.

Rokomet zahteva veliko fizične moči. Večinoma jo imamo za moško igro, toda tudi dekleta se znajo izkazati, kar dokazujejo zmage naših rokometas.

Planine so lepše, kot si mislimo. Seveda smo se vpisali v planinsko dejavnost, toda nismo vedeli, da bo treba premagovati ovire, v katere nas niso vpeljali naši starši. Bomo mogoče padli na izpitu? Ne vsi, nekaj pa?

Kdor poje, ne misli slabo. Prastaro geslo je tudi naše vodilo. Radi pojemo, saj z lepo pesmijo izražamo tudi naša čustva. Na naši šoli imamo tri pevske zbornice, ki so namenjeni posameznim starostnim skupinam. Lah-

ko rečemo, da so uspešni, saj so o njih pisali tudi že v krajevnih glasilih. Sodelovali smo že na mnogih prireditvah, kjer smo se naučili premagovati tremo in se primerno vesti pred občinstvom. Največ pa nam pomeni priznanje naše mentorice, saj smo takrat prepričani, da smo svoje delo dobro opravili.

Med kulturno umetniške dejavnosti sodijo: šolski radio, dopisništvo, urejevanje šolskega glasila, knjižničarstvo. V teh dejavnostih se marsikaj naučimo, res pa je tudi, da nam vzamejo veliko prostega časa.

V okviru dramsko-recitatorske dejavnosti skušamo odrasti, ko se poglabljamo v razna dela naših in tujih avtorjev.

Pravzaprav je težko opisati vsako posamezno dejavnost na naši šoli, saj jih je okoli 40: računalništvo, ročna dela, folklor, atletika, lokostrelstvo.

Med tako številnimi interesnimi dejavnostmi prav gotovo vsak najde sebi ustrezno dodatno delo. Z njim zapolnimo prosti čas, širimo obzorje in utrjujemo delovne navade, ki nam bodo še kako koristile pri našem nadaljnjem šolanju in kasneje v poklicu.

Stanka Žakelj
in Gordana Pagon, 6. d
OŠ Tone Čufar
Jesenice

DAN VARČEVANJA

Na dan varčevanja, 31. oktobra, so varčevalci osnovne šole Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela pripravili zbor varčevalcev, na katerega so povabili predstavnike razrednih skupnosti, predstavnike Krajevne

skupnosti in predstavnike Ljubljanske banke Jesenice.

Zbor so pričeli s kratko kulturno prireditvijo. Nato so sledili referati. Iz referata Razvoj hranilnic v Evropi in Sloveniji so varčevalci slišali, kakšno pot so ubirale hranilnice od Anglije preko ostalih evropskih držav do naše Slovenije. Spoznali so, da so se tudi hranilnice postopno razvijale zaradi gospodarskih in socialnih potreb.

Po referatu so bili seznanjeni z delom Pionirske hranilnice v preteklem šolskem letu. Razloženo je bilo, kako je delo potekalo, koliko sredstev so zbrali in zakaj so porabili obresti od zbranih sredstev.

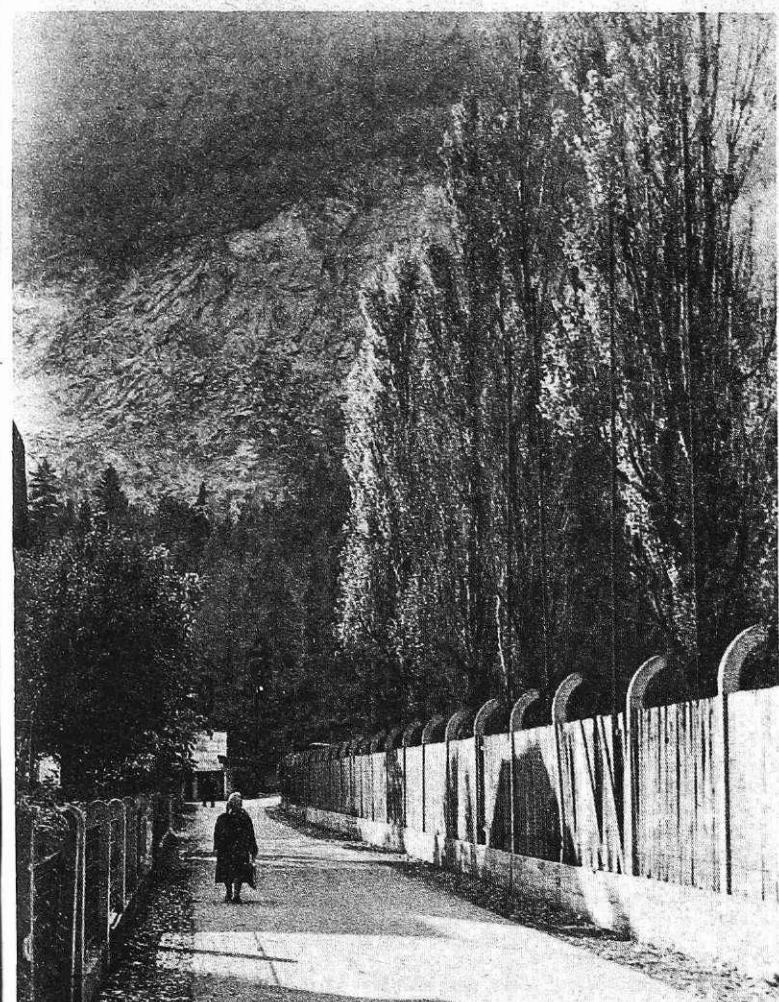
Iz programa za šolsko leto 1985/86 je bilo razvidno, da se bodo predstavniki Pionirske hranilnice prizadevali, da bodo učenci še bolj varčevali, in da bodo skupna sredstva (obresti) čim bolj smotrno porabili za skupne namene.

Varčevalce bodo pritegnili na več načinov:

- delavci v hranilnici bodo prijazni, vljudni in zelo ustrezljivi do varčevalcev,
- hranilnica bo odprta trikrat v tednu,
- organiziranih bo več zbiralnih akcij, od papirja do kostanja,
- cibabane bodo pritegnili na dan pionirjev z enkratnim desetdinarskim pologom in podaritvijo hranilne knjižice,
- organizirali bodo kulturne prireditve za vse varčevalce šole,
- enkrat mesečno bodo varčevalci nagrajeni z manjšim darilom Ljubljanske banke,
- razredne skupnosti bodo zbirale mesečno določena sredstva za končne izlete in ga hranile v hranilnici,
- ves denar od delovnih akcij bodo učenci hranili v hranilnici.

Iz vsega navedenega je čutiti, da delavci v Pionirski hranilnici skrbno in vestno opravljajo svoje delo.

Mojca Pervanja, 5. b
Osnovna šola
Karavanških kurirjev NOB
Koroška Bela

Čopova ulica (foto I. Kučina)

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

IZKUŠNJE DELOVANJA NEMŠKIH SPECIALNIH SIL

— z raznovrstnimi akcijami in dejanji iz arzenala specialnega delovanja, zlasti s tistimi na ozemljih bodočih žrtev agresije v letih pred drugo svetovno vojno, so bili doseženi veliki strateško-politični cilji,

— glavna aktivnost in specialno delovanje pred uporabo oboroženih sil sta bila selektivno usmerjena v notranjo moralno-politično cepitev posameznih držav in načrtno razbijanje zvez ter onemogočanje morebitnega združevanja ogroženih narodov in držav, da bi jih posamič, brez vojne in uporabe orožja zasuznjili,

— specialno delovanje med vojno, tudi tisto v bojnih conah kot tisto v globljem zaledju, je bilo dejavnik, na katerega je poveljevanje obeh strani zelo resno računalo. Vse oblike specialnega delovanja so bile maksimalno razvite in so daleč presegle oblike diverzantskih in napadnih akcij,

— specialno delovanje je v vseh svojih oblikah pokazalo, da imajo v njem obveščevalne službe eno najpomembnejših vlog,

— specialno delovanje v globokem nasprotnikovem zaledju se je dokončno uveljavilo kot element vrhovnega poveljevanja, katerega akcije so bile vedno sinhronizirane s strateško — političnimi kombinacijami vojaškega in političnega vodstva oziroma vladajočega razreda.

V sodobni vojaški politiki super sil pomeni takšno delovanje sinhronizirane akcije na politično-diplomatskem, ideološko-propagandnem, kulturnem, ekonomskem, vojaškem, predvsem pa obveščevalno-subverzivnem področju. Odvisno od splošnih razmer in odnosnih med posameznimi državami v širšem mednarodnem okviru, postajajo raznovrstne navedene akcije pomembne in bolj ali manj prednostne. Dejstvo je, da je tovrstno delovanje najtesneje povezano z notranjo in zunanjo državno politiko in ga načrtujejo na ravni vrhovnega političnega in vojaškega vodstva države, opredeljuje njegov strateški pomen.

ZASNOVA SPECIALNE VOJNE V JUŽNEM VIETNAMU

Najpopolneje se je uporaba specialne vojne izkazala ob relativnem miru na svetu v času po drugi svetovni vojni. Dejanske razsežnosti tega pojava v mednarodnih odnosih so se zlasti pokazale v večletnem prodiranju ZDA na širših območjih jugovzhodne Azije.

Z znanim porazom Francozov pri Dien Bien Fuju maja 1954 se je dokončno končala njihova kolonialna vladavina na Indokitskem. Toda na žalost s tem ni bilo odpravljeno tudi prodiranje novih kolonialistov. Tokrat so bile to ZDA. Čeprav je vietnamsko ljudstvo premagalo staro kolonialno silo na bojišču, pa za znano okroglo mizo ženevske konference niso obravnavali vietnamskih ustavnih pravic.

V svoji tragični in svobodnjaški zgodovini je imel Vietnam to smolo, da se je moral boriti proti velesilam — carski Kitajski, Japonski in Franciji.

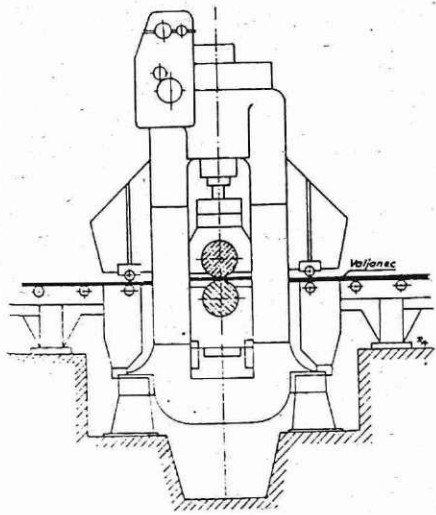
Sedaj pa se je soočil s četrto velesilo — ZDA. Zgodovinarji so izračunali, da je milijarda in sto sedemdeset milijonov osvajalcev skozi stoletja poskušala zasuznjiti Vietnamce, da pa pri tem vendarle niso uspeli. Brez enega dne oddiha so bili Vietnamci prisiljeni voditi vojno. Za prvih sedem let ameriškega prodora v Južni Vietnam so značilne tajne, neobjavljene obveščevalne aktivnosti. Po številnih virih je bilo v obdobju med leti 1955—1960 v koncentracijskih taboriščih nad 50.000 borcev, ki jih je marionetni režim Ngo Din Diema razglasil za komuniste.

Za naslednjih pet let (1960—1965) so značilni nezadržan razvoj osvobodilnega gibanja in naraščanje sil Fronte narodne osvoboditve (FNO). Marionetni režim v Saigonu je skupaj z ameriškim pokroviteljstvom doživljal poraz za porazom. Američani so se v smislu rešitve tega režima bojevali proti silam FNO na najbolj umazan način. Uvajali so protigverilsko gibanje, subverzivne akcije, propagandno-psihološko vojno. Toda Američani so uporabljali najbrutalnejše metode in sredstva fizičnega uničenja vietnamskega ljudstva (genocid — iztrebljanje). Uničevanje kmetijskih kultur in posevkov z uporabo kemičnih vojnih strupov, evakuacija milijonov domačinov z območij nezonskih za življenje — vse to daje sliko popolnega genocida, kakršnega je uporabljal Hitler v drugi svetovni vojni. Fašistični genocid je bil kaznovan, ameriški pa ne.

Uničevalne akcije proti prebivalstvu in naravnemu okolju so bile tako obsežne in izvajane totalitarno, da jih bodo občutile naslednje generacije Vietnamcev. Vse je bilo usmerjeno k temu, da bi vietnamski človek zastal pred na prvi pogled nezadržno nevarnostjo, ki je grozila obstoju ljudstva.

Tomaž Iskra OD RUDE DO JEKLA

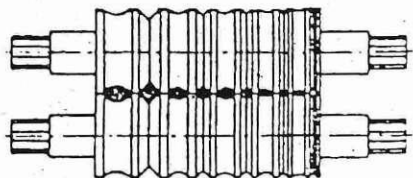
10

Valjarsko ogrodje — prerez

Polproizvodi valjanja: blum, slab, kvadratna gredica, platina

Kalibrirna valja za valjanje eliptičnega in kvadratnega profila

VALJAVEC ŽICE

izdeluje vročo valjano žico. V valjarni žice so valjavski stroji podobni strojem v valjarni trakov, le da so tu valji posebno oblikovani. Valjavec žice mora skrbno paziti, da vroča jeklena kača ne uide iz utorov, ali da se ne ovije okoli valjarskih naprav.

Se ne tako davno so valjavci lovili jeklene žareče kače — žice — s kleščami in jih vtikali med valje. Ti valjavci so se imenovali »šlingarji«. Danes so naprave posodobljene, vlogo klešč so zamenjala posebna vodila, ki vodijo vročo žico — jekleno kačo — od enega valjavniškega ogrodja do drugega.

Cas »šlingarjev« je minil. Takrat, ko so se lovili žareče kače s kleščami, ni bilo za valjavce žice nič manj nevarno, kot v tistih časih, ki jih opisuje Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske. Če je »šlingar« zgrešil žarečo žico, mu je kaj hitro preboda nogo ali roko.

VZDRŽEVALEC

Za vse strojne in elektro naprave skrbijo vzdrževalci: ključavničarji, elektrikiarji, tehničari in inženirji. V svojih oddelkih skr-

be za vsa popravila, ki jih načrtujejo tedensko, mesečno in letno. Večja popravila, kjer se naprave razstavijo, namažejo in zopet sestavijo, imenujemo remonte. Remonte navadno opravljajo najbolj sposobni delavci.

V SLOGI JE MOČ

Po letu 1969 so se združile železarnice: Jesenice, Ravne in Štore v SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE, s sedežem v Ljubljani. Priključile so se še štiri predelovalne organizacije: tovarna verig Lesce, tovarna vijakov Plamen Kropa, Tovil — tovarna vijakov Ljubljana in tovarna žičnih izdelkov Žična Celje.

V sklop SLOVENSKE ŽELEZARN je vključen tudi Metalurški inštitut v Ljubljani kot osrednja raziskovalna institucija.

Vse železarnice so tako usklajene, da se proizvodnja tople valjane izdelkov in hladno predelane jekla med seboj prekriva. Proizvodnja vseh železnar znaša čez 800.000 ton surovega jekla. Od tega je 44 % Siemens-Martinovega in 56 % elektro jekla.

UPORABA JEKLA

Ko se ustaviš pred zapornicami, se spomni, da so iz jekla, prav tako kot vlak, ki pelje mimo. Če greš čez most, se spomni, da so njegove močne konstrukcije tudi iz jekla. Danes si ne moremo več zamisliti življenja brez jekla, saj ga srečamo na vsakem koraku: doma, na cesti, v stavbah, na morju plujejo železne ladje, v zraku lete letala in rakete iz jeklenih konstrukcij...

JEKLO IN PREDELAVA

Slovenske železarnice in železarnice po vsej naši domovini, v Splitu, Zenici, Smederevu, Skopju in Nikšiću, prodajajo svoje izdelke iz jekla predelovalni, oziroma lahki industriji. Nekatere železarnice pa v svojih temeljnih organizacijah izdelujejo že končne izdelke.

Tako železarna Štore izdeluje traktorje, ki s pridom služijo našim kmetovalcem na poljih. Tudi v železarni Jesenice nekaj temeljnih organizacij združenega dela proizvaja končne izdelke.

TOZD ELEKTRODE v jesiški železarni izdeluje elektrode in varilni prašek različne kakovosti, za varjenje dveh kovin. Skrbno zavite elektrode pošiljajo na različne konce sveta, največ pa jih gre za blagovno izmenjavo (surovo železo) v Sovjetsko zvezo.

TOZD ŽEBLJARNA izdeluje žeblice vseh velikosti s sodobnimi stroji po tekočem traku. Tudi žeblice jesiških železarn prodajajo po vsem svetu. Žebelj je zelo uporaben izdelek. Vidiš ga lahko v vsaki hiši, na steni, v vratih, oknih, brez njega ne moremo izdelati kosa pohištva.

TOZD VRATNI PODBOJI izdeluje vratne podboje, ki so pri moderni industrijski gradnji stanovanj nepogrešljivi. Ta izdelek odlikuje kvaliteta in dolga življenjska doba.

TOZD PROFILARNA izdeluje jeklo različnih oblik. Največ jih lahko vidiš na avto cestah v obliki varovalnih ograj. Razne druge oblike profilnega jekla se uporabljajo za nosilce konstrukcije.

Nadaljevanje

VALJEVO IN JESENICE POBRATENI MESTI

Občini Valjevo in Jesenice sta pobrateni od leta 1975. To je logično nadaljevanje vezi, ki so se stakale med nekdanjimi izgnanci in domačini Valjevčani v letih 1941–1945. Odlok o pobratenju so sprejeli na sejah vseh treh zborov na Jesenicah 7. julija 1975. Listina o pobratenju pa je bila podpisana na slavnostni seji 5. avgusta istega leta.

Valjevo leži na reki Kolubari. Z okoli 50.000 prebivalci je upravno in industrijsko središče Podgorine. To je staro mesto ponosno na svojo zgodovino in svoje prednike. Prvič je omenjeno v listinah izpred 600 let, ki jih hranijo v Dubrovniku. Turki so mesto zavzeli leta 1456. Med leti 1716 in 1738 so v Valjevu gospodarili Avstrijci. Takrat so se Valjevčani na strani Avstrijcev borili proti otomanskemu cesarstvu. Leta 1804 Dahije na Kolubarskem mostu pogubijo uporna srbska kneza Aleksa Nenadovića in Ilija Birčanina. Brat Aleksa Nenadovića, Jakov in sin Prota Matija Nenadović vodita ljudstvo tega kraja v prvem srbskem uporu. Valjevo je bilo takrat osvobojeno marca 1804. V drugi srbski vstaji pa je bilo osvobojeno leta 1815. Komunisti so v Valjevu prišli na oblast leta 1920. Komunistična občina deluje do Obznane — zakona o zaščiti države.

7. julija 1941 je Rađevska četa valjevskega NOP izvedla prvo akcijo. Prvi strel na sovražnika je sprožil Žikica Jovanović-Spanac, študent književnosti in novinar Politike, rojen v Valjevu. Ta dan praznujejo v Srbiji kot dan vstaje. To je le nekaj zanimivosti in podatkov o tem mestu.

Med seboj so pobratena tudi številna društva in organizacije iz obeh občin: osnovna šola Sestre Ilic in osnovna šola Tone Čufar, Združenji šoferjev in avtomobanikov, taborniki... Vedno bolj pa to sodelovanje sega tudi na gospodarsko področje, za kar sta obe občini zelo zainteresirani, saj daje tako sodelovanje, seveda zasnovano na ekonomskih osnovah, novo kvaliteto medsebojnim odnosom. V Valjevu je zelo razvita kovinsko predelovalna industrija in tu so možnosti za sodelovanje še zelo velike, zlasti med Železarno in DO Krušik. Železarna s svojimi izdelki že oskrbuje del njihove predelovalne industrije, v obojestransko zadovoljstvo. Za Železarno je ta trg zanimiv kot devizno pozitiven, v čemer, kot proizvajalci bazičnih izdelkov, vidi možnosti tudi zase.

Na Jesenicah pričakujemo skupino njihovih gospodarstvenikov iz delovnih organizacij, ki proizvajajo izdelke iz jekla. Menimo, da bo to podlaga za še uspešnejše sodelovanje.

Kljub temu pa je valjevsko področje pretežno kmetijsko, saj se s kmetijstvom ukvarja večina prebivalstva. Okoli 70 % kmetijske proizvodnje je namenjene trgu, torej so tudi precejšnje možnosti za sodelovanje na področju preskrbe s hrano. Naša občina veliko sovaga v proizvodnji hrane tako v Sloveniji kot v drugih republikah. Del teh sovlaganj bi lahko preusmerili v valjevsko področje. Njihovi strokovnjaki s področja kmetijstva in prehrane pridejo na Jesenice 20. decembra. O možnostih za sodelovanje se bodo pogovarjali z našimi oskrbovalnimi delovnimi organizacijami, ABC Pomurja in drugimi.

V občini Valjevo so zlasti v živinoreji dosegli velik napredek. Kljub sorazmerno velikemu izvozu mesa pa so zainteresirani tudi za prodajo na Jesenicah. Imajo tudi viške pridelka žitaric, vendar pa se sodelovanje na tem področju rešuje na ravni republik.

Med obiskom v Valjevu so si udeleženci Vlaka bratstva in enotnosti ogledali tudi delovno organizacijo Srbijanka, ki deluje v okviru agroindustrijskega kompleksa Valjevo. V Srbijanki je zaposlenih 860 ljudi, ukvarjajo pa se s predelavo sadja. Po proizvodnji je ta delovna organizacija druga v svoji panogi v Jugoslaviji, takoj za Fructalom. Velik delež proizvodnje izvažajo, predvsem suhe slive. Okoli 60 % vsega izvoza gre na zahodno tržišče, ostalo pa na klirinško. S tem ustvarijo okoli 8 milijonov dolarjev dohodka letno. Tovarna ima kapaciteto 20.000 ton predelane sadja letno. Največ od tega je suhih sliv, okoli 15.000 ton (Pravijo, da pri njih uspevajo najboljše slive na svetu. Zaradi podnebja in sestave tal, ostalo so maline, ribez, hruške, višnje, marelice... Gradijo tudi nov sodoben obrat za sušenje sadja, potem bo to še kvalitetnejše, brez vonja po dimu, kar jim bo odprlo nove možnosti za prodajo na zahodnem tržišču.

V sestavi agroindustrijskega kombinata Valjevo posluje tudi zadruga Valjevska Kamenica in, v okviru nje, živinorejska farma Stapal, ki smo si jo med obiskom v Valjevu tudi ogledali. To je najsodobnejša pa tudi največja tovrstna farma v Jugoslaviji. V enem ciklusu, ki traja približno 90 dni, gojijo do 2.000 glav mlade go-

veje živine. Ko doseže določeno težo, jo prodajo. Farma je popolnoma avtomatizirana in v enem ciklusu vso živino oskrbujeata le dva delavca.

Valjevska Kamenica se nahaja kakih 25 km iz Valjeva proti zahodu. Zadrugništvo ima tukaj dolgoletno tradicijo. Lani je njihova zadruga praznovala 75-letnico obstoja. Organizirana je po teritorialnem principu in ima tri temeljne organizacije. Včasih so to bili pasivni kraji, vendar živijo tukaj delovni in pošteti ljudje. V zadnjem času so prav v okviru svoje zadruga dosegli velik napredek. Z živinorejo in sadjarstvom se tukaj skoraj izključno ukvarja okoli 2.000 kmetij. Ni kmetije, kjer ne bi gojili sliv. Sušenje sliv in žganjekuha imata tukaj dolgoletno tradicijo, njihova slivovka pa je znana po vsem svetu. Vidno mesto zavzema tudi predelava malin. Letos so jih pridelali kar 160 vagonov, zaradi suše tudi več kot sliv.

Zlasti v zadnjem desetletju se je zelo razvila tudi živinoreja. Velik korak naprej je za te kraje pomenila sprememba rasne sestave govedi. Letos bodo v okviru zadruga pridelali okoli 200 vagonov mleka. Zadruga letno kupi do 5.000 telet, ki jih potem da v rejo kooperantom. Od kooperantov pa bodo do konca leta odkupili okoli 10.000 pitanih govedi. Veliko od teh bo šlo za izvoz, zlasti v Italijo. Letošnje leto bo razmeroma slabše kot prejšnje, saj so lani poslali na trg kar 14.000 pitancev.

Letno ima zadruga okoli 120 milijonov dohodka in doslej še ni poslovala z izgubo. Še posebej je pomembno, in to vedno poudarjajo, dobro sodelovanje in medsebojno zaupanje med kmeti in zadrugo. Ljudje iz zadruga na primer vedo, kje so ključni kmetij, in lahko sami vstopijo v hišo, če ni nikogar doma. Seveda so zaupanje ljudi že mnogokrat upravičili. Kmetije imajo zadrugo predvsem za servis, ki jim pomaga tako pri oskrbi kot pri prodaji pridelkov. Zadruga ima svojo bencinsko črpalko, veterinarsko postajo, skrbi tudi za krmo in za silažo, za rezervne dele, za poljedelske stroje in priključke. Po vaseh ima skladišča za oskrbo z vsemi potrebščinami! Direktor zadruga je že trideset let Živomir Mitrović in ljudje nočejo drugega. Najvišji organ zadruga je skupščina, ki šteje trideset članov. V njej so poleg zaposlenih v zadrugi tudi združeni kmetijski proizvajalci. Ti imajo glede na kooperante precej prednosti. Socialno so zavarovani, volijo in so lahko voljeni v vse organe zadruga. Združenih kmetijskih proizvajalcev je v Valjevski Kamenici 360. Obiskali smo posestvo enega od najuspešnejših med njimi. Paun Branković živi na kmetiji skupaj s sinovima in njihovima družinama. Tretji sin dela kot šofer, štiri hčerke pa so poročene in živijo drugje.

Z zadrugo je Paun sodeloval že pred vojno, petnajst let pa je že združen kmetijski proizvajalec. S sodelovanjem z zadrugo je zadovoljen in ji brezmejno zaupa. Na svojem posestvu imajo Brankovići dva najmodernejše urejena hleva. V enem je 96 telet, ki jih gojijo za zadrugo. V rejo dobijo teleta do 100 kg teže, ko dosežejo 250 kg, jih oddajo. V drugem hlevu je manj živine, to redijo zase. Vendar živinoreja ni njihova poglavitna dejavnost. Več dobička jim prinesejo slivovi nasadi in sušenje sliv. Imajo lastno sušilnico. Nekaj manj dohodka imajo od nasadov malin, na tretjem mestu je žganjekuha, šele potem pa reja govedi. Cela vrsta diplom in priznanj krasi posebno sobo v njihovi hiši. Med drugimi je tu priznanje za rekordni pridelek koruze na hektar v SR Srbiji v letu 1977, diploma za uspešno porabo umetnih gnojil, pa za dosežke na

področju higiene in varstva zdravja in druge.

ZGODBI Z VLAKA

Precej naših izgnancev se je v Srbiji priključilo narodno osvobodilnemu gibanju. Iz družine Pikon so v partizane odšli kar trije. Oče Mihael ter sinova Miha in Zdravko. Oče in starejši sin Miha sta padla, Zdravko pa je dočkal svobodo in sedaj živi v Radovljici. V Valjevo je prišel kot otrok. Dobro se spominja, kako so jih na železniški postaji pričakali domačini: »Starejše in onemogle so peljali na vozovih v naše novo bivališče — kasarno 5. pešpolka. Že naslednji dan so žene iz Valjeva prinesle mleko za dojenčke, ki jih je bilo veliko iz izgnanci. Pogosto je bilo mleka toliko, da smo ga dobili tudi starejši otroci.»

Leta 1944 je bil Zdravko star 16 let. Ko je bilo Valjevo septembra osvobojeno, sta se z bratom prostovoljno javila v enoto, ki je osvobodila mesto. Zdravko so zaradi mladostnosti zavrnili, vendar je protestiral, tako da so ga na koncu le sprejeli.

»Najprej smo odšli na planino Cer, ki je znana že iz prve svetovne vojne,« se spominja, »potem pa naprej proti Beogradu. V bojih za Beograd smo sodelovali vsi trije: oče, brat in jaz. Dvajsetega oktobra je bilo mesto osvobojeno. Oče je padel prav ta dan, na Zemunskem mostu. Pokopan je v skupni grobnici v Beogradu. Iz Beograda smo šli na Fruško goro, pa v Srem, Rumo, Ilok in še naprej. Pri Iloku je kot kurir štaba 3. liške brigade padel brat Miha. Bilo mu je 17 let. Za njegov grob nismo nikoli izvedeli. V Sremu je padel tudi sin našega gostitelja iz Valjeva Žikica Milovanović. Tudi njemu je bilo 17 let in tudi zanj se ne ve, kje je pokopan.« Zdravko Pikon je s svojo enoto prehodil vso dolgo pot od Valjeva do Dravograda, kjer je doživel še zadnje boje z Nemci. Kot mladoleten je izstopil iz vojske, vendar se tistih časov vedno rad spominja: »Kljub trpljenju in pomanjkanju imam najlepše spomine na ta čas. Tovarištva, kakršnega smo tam doživljali, danes nismo več vajeni. Najbrž ni več potrebe po njem.«

Danes, po več kot 40-letih, ima njegova družina še vedno tesne stike z nekdanjimi gostitelji, družino Milovanović: »Ne mine mesec, da bi se ne slišali po telefonu, in ne mine leto, da bi se ne obiskali, mi njih v Valjevo ali pa oni nas v Radovljici.«

Iz Valjeva je šel v partizane tudi Ludvik Avguštinić iz Sela pri Žirovnici. Tudi on je bil v prvem transportu naših izgnancev. 6. aprila so Nemci bombardirali Beograd in naslednji dan sem se prostovoljno javil v vojsko. Najbrž je bil to razlog, da so me Nemci poslali v izgnanstvo,« se spominja. »Na železniški postaji v Valjevu sem počakal le toliko, da so preverili prisotnost. Potem pa sem šel po svoje. Naletel sem na Čeda Jovanovića, ki je spraševal po čevljarjih iz Tržiča. Imel je svojo delavnico in trgovino obutve. Rekel sem mu, da sem trgovski pomočnik. Katere stroke? Da prodajam čevlje. S postaje me je peljal domov. Tu je bilo vse pripravljeno kot za svatbo. Pričakovale je, da bom pripeljal več čevljarjev. Žal sem že naslednje dni moral oditi v prebivališče izseljencev — kasarno 5. pešpolka, kajti gazda Čedo se je z družino moral odseliti. Ker sem nekoliko obvladal nemščino, sem se takoj lahko spet zaposlil pri trgovcu Žiki Stefanoviću. Plačeval mi je 300 din mesečno. To ni bilo dovolj niti za dvojne cigarete, vendar sem hotel biti med ljudmi in sem službo sprejel. Kasneje sem delal pri nekem drugem trgovcu, na moje mesto pa je prišel Jože Kovačić, s katerim sva potem skupaj šla v partizane. Da bi se izognil Borskemu rudniku, to naj bi bilo obvezno za vse mo-

Valjevo

ške, sem šel med prostovoljne gasilce, ki so bili oproščeni dela v rudniku.

Po osvoboditvi Valjeva pa sem odšel v partizane. Pri Unki pri Obrenovcu smo prvič srečali ruske partizane. Po osvoboditvi Beograda je naša enota, 6. vojvodinska divizija, pri Obrenovcu prestopila v Srem in v Virovitici smo dočakali nemško kapitulacijo, vendar smo šli naprej. Pri Mariboru smo prestopili avstrijsko

mejo, odkoder smo se čez nekaj časa vrnili. Ker sem od mine, ki jo je razneslo blizu mene, oglušel in sem povrhu razbil še očala, sem prišel v spremljevalni vod divizijske bolnišnice. Delal sem tudi v dramski sekciji, saj sem vseskozi imel svojo harmoniko s seboj. Igrala sva skupaj z nekim madžarskim ciganom, on na violino, jaz pa sem ga spremljal na harmoniki,« je sklenil svoje pripovedovanje Ludvik Avguštinić.

Ob sprejemu gostiteljev naših izseljencev v Srbijo leta 1941 na Jesenicah pred Gimnazijo 14. septembra 1962.

ZA MEDICINSKE APARATURE SO DAROVALI:

V mesecu oktobru so za MEDICINSKE APARATURE v jeseniški bolnici darovali:

- Neimenovana — prispevek 42.000 din;
- Sosedje iz Industrijske ulice in Kejžarjeve ulice — poleg cvetja za pokojno Ano KORDEŽ — 10.750 din;
- Odstopljeni avtorski honorar Antona Sivca v 36. številu Železarja — 218 din;
- ŽG ŽTO Jesenice — TOZD za promet Jesenice — namesto venca pokojnemu delavcu železniške postaje Jesenice Igorju KORITNIKU — 8.400 din;
- Rudolf ARH, Blejska Dobrava, Kočna 23 — prispevek 3.000 din;
- Filmska skupina ODEON Jesenice — namesto cvetja pokojnemu Sandiju ALTU — 2.000 din;
- Kolektiv zobne ambulante TOZD ZD Jesenice — namesto cvetja na grob pokojne Drage GOSAR, mame dr. Alenke Mencinger — 6.750 din;
- Anica Mencinger, Lesce, Alpska 68 — namesto venca na grob Vladimirja MENCINGER — 5.000 din;
- Marija Čuden, Lesce, Alpska 68 — namesto venca na grob Vladimirja MENCINGER — 5.000 din;
- Slavko Čuden, Breznica 31, Žirovnica — namesto venca na grob Vladimirja MENCINGER — 5.000 din;
- Ladka Papler, Lesce, Alpska 68 — namesto venca na grob Vladimirja MENCINGER — 5.000 din;
- Micka Sajević, Velesovo 54, Cerklje — namesto venca na grob Vladimirja MENCINGER — 5.000 din;
- Angela Mencinger, Bled, Cankarjeva 20 — namesto venca na grob Ladotu MENCINGER — 5.000 din;
- Jože Sajević, Olševik 22 — namesto venca na grob Vladimirja MENCINGER — 5.000 din;
- Jože Avsenik, Toronto, Kanada — namesto venca na grob Ladotu MENCINGER — 3.000 din;
- TOZD Osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica — namesto venca na grob očetu sodelavke Marije Čuden-Mencinger — 5.000 din;
- Franc Avsenik, Lesce, Alpska 66 — namesto venca od sosedov za pokojnega Vladimirja MENCINGER — 10.000 din;
- Družini Jakopič in Pristov — namesto cvetja na grob pokojnemu Franju SAMBOLCU — 3.000 din;
- OOS delavcev SIS občine Jesenice — namesto venca pokojni mami sodelavke Mirice Žbüll — 5.000 din;
- ŽG TOZD za promet Jesenice — prispevek delavcev od osebnih dohodkov za september — 47.300 din;
- Bombažna predilnica in tkalnica Tržič — tehnični sektor — namesto cvetja za pokojno Angelo PLETERŠEK — 4.000 din;
- TVD Partizan Tržič — namesto venca za pokojno Angelo PLETERŠEK — 8.000 din;
- Jože Noč, direktor Park kavarne Radenci — simbolični prispevek — 2.000 din;
- Tončka Jugović, Olševik 22, Predvdor — namesto venca na grob Vladimirja MENCINGER — 4.000 din;
- Francka Kozelj, Tupaliče 54, Predvdor — namesto venca na grob Vladimirja MENCINGER — 4.000 din;
- Pavla in Rado Kleč, Jesenice, Tavčarjeva 16 — namesto venca za pokojno Angelo PLETERŠEK — 5.000 din;
- Inženiring Bled — namesto venca za sodelavčevega brata Ladislava CERARJA — 10.000 din;
- Maruša Podrekar, Mojstrana in Daša Kleč, Jesenice — namesto venca za pokojno Angelo PLETERŠEK — 5.000 din;
- Olga in Alfred Göhring, Hamburg — namesto venca za umrlo Angelo PLETERŠEK — 5.000 din;
- Do 31. oktobra znaša vsota vseh zbranih prispevkov 1.373.185 dinarjev. Delavci Bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujejo za prispevke!
- Pridružite se tudi vi in prispevek namesto venca in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno nakažite na račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530-603-31205, z navedbo »namesto venca za tega in tega...«, darila in podobno.

Paun Branković s snahama in vnukinjo pred domačo hišo.

VOLILNO PROGRAMSKA SEJA KRAJEVNE KONFERENCE SZDL CIRILA TAVČARJA

Pretekli ponedeljek, 29. oktobra, je bila volilno programska seja krajevnih konferenc SZDL Cirila Tavčarja na Plavžu. Seja konferenc SZDL, katere se je udeležilo 63 % delegatov, je bila dosti živahna in delegati so v razpravi govorili o številnih težavah, ki jih pestijo, in o nalogah, ki jim bo v naslednjem mandatnem obdobju potrebno nameniti osrednjo pozornost.

Predsednik krajevnih konferenc SZDL Cirila Tavčarja Franjo Kragolnik je najprej poročal o delu organov krajevnih konferenc SZDL in krajevnih skupnosti. V preteklem mandatnem obdobju, je dejal, je bila njihova temeljna naloga organizacijsko utrjevanje krajevnih skupnosti s poudarkom na uveljavljanju hišnih svetov oziroma skupnosti stanovalcev, kot temeljnih celic delovanja frontne organizacije in krajevnih samouprav. Prepočasno uveljavljanje le-teh je delno posledica nezainteresiranosti ljudi, delno pa nemoči hišnih svetov pri gospodarjenju v hišah v družbeni lastnini. Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje in Samoupravna stanovanjska skupnost Jesenice prepočasi spreminjata odnose do gospodarjenja s hišami v družbeni lastnini.

Ko je predsednik govoril o delu delegacij v krajevni skupnosti, je dejal, da so le-te različno aktivne, in da je prisotna nezainteresiranost in neaktivnost članov delegacij. To pa je delno tudi zaradi tega, ker se velikokrat pobude in predlogi delegatov v zboru krajevnih skupnosti skupščine občine in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti omalovažujejo in ne upoštevajo. Delovanje skupščine oziroma sveta krajevnih skupnosti je ocenil kot zadovoljivo. Svet se je aktivno vključeval v reševanje tekočih problemov.

Pri ocenjevanju frontnega delovanja SZDL je Kragolnik poudaril zelo aktivno delovanje organizacije zveze komunistov v krajevni skupnosti in premajhno povezanost s krajevno organizacijo ZB NOV. Kljub prizadevanjem jim ni uspelo oživiti delovanja organizacije ZSMS, pa tudi sodelovanje z ostalimi družbenimi organizacijami in društvi je zaradi subjektivnih pa tudi objektivnih vzrokov slabo.

Predsednik se je v svojem poročilu dotaknil tudi številnih drugih vprašanj, kot so: prostorske težave celodnevne osnovne šole Tone Čufar, pomanjkanje prostora za igro za najmlajše krajanje, slabo informiranje občanov o delu krajevnih samouprav, družbenopolitičnih organizacij, o gospodarjenju s hišami v družbeni lastnini in nekaterih drugih vprašanjih. Svoje poročilo je sklenil z oceno priprav na delegatske volitve prihodnje leto in pri tem poudaril, da evidentiranje možnih kandidatov ne pomeni po dogovorjenem programu, in da bo do zaključka evidentiranja, to je 15. decembra, to delo potrebno pospešiti.

Predsednik sveta krajevnih skupnosti Matevž Malej je v nadaljevanju navedel nekaj poudarkov iz smernic za pripravo srednjeročnega plana krajevnih skupnosti, ki so jih delegati prejeli tudi v pisni obliki. Čeprav so v smernicah zajete najpomembnejše naloge naslednjega srednjeročnega obdobja, v njem manjka nekaj temeljnih področij, kot so izobraževanje in vzgoja, kultura in socialno-zdravstvena vprašanja. Nekaj dopolnitev je bilo izrečenih že v razpravi, ostale pa bodo morali dopolniti v organih krajevnih samouprav.

Pred razpravo je predsednik krajevnih konferenc SZDL navedel še osnovne usmeritve delovanja SZDL v naslednjem mandatnem obdobju. Pri tem je predvsem poudaril krepitve frontnega delovanja, uveljavljanje hišne samouprave oziroma skupnosti stanovalcev in uresničevanje ustavne naloge krajevnih skupnosti in pri tem še posebno izpostavil krepitve medločeskih odnosov in uresničevanje nalog s področja splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

V razpravi, ki je sledila, je bilo največ govora o delovanju skupnosti stanovalcev in o gospodarjenju s hišami v družbeni lastnini. Rečeno je bilo, da delegati težko ali sploh ne morejo uveljavljati dogovorjenih stališč v Samoupravni stanovanjski skupnosti, in da bi o tem morali razmišljati tudi v občinski konferenci SZDL. Glede gospodarjenja s hišami oziroma manjših popravil so menili, da se občanom meče pesek v oči, da ni denarja, ker se tega največ porabi za novozgrajene stanovanjske objekte oziroma njihova popravila zaradi slabe in površne izvedbe.

Glede delovanja hišne samouprave oziroma skupnosti stanovalcev je bilo med drugim izpostavljeno vpra-

šanje prostora za delovanje le-te, ki bi hkrati služil tudi za različne oblike delovanja mladih, družbeno povezovalje občanov in podobno. Zato bi ga morali v novogradnjah zagotavljati v vseh večjih stanovanjskih enotah, kot sestavni del komunale ureditve. Še posebno je bil poudarjen pomen hišne samouprave v večjih stanovanjskih enotah, ki predstavljajo že večje vaško naselje, še posebno z vidika SLO in družbene samozaščite. Kakršnekoli elementarne nesreče zahtevajo dobro samozaščitno organiziranost, danes pa so, predvsem v večjih stanovanjskih objektih, v tem pogledu popolnoma neorganizirani.

Zaradi izredne heterogenosti prebivalstva v krajevni skupnosti, med katerimi je velik odstotek Neslovenec, bi si morali omisliti bolj preprost in neposreden način delovanja skupnosti stanovalcev oziroma povezovalja stanovalcev. Le-te bi prvenstveno morali povezovati na tistih interesih, ki so najbližji večini stanovalcev. Le-ti pa so: samozaščitna organiziranost, oskrba, varstvo okolja, gospodarjenje v hiši, sosedska pomoč, socialno-varstvena vprašanja in podobno.

V razpravi so še govorili o barakarskem naselju na Kurilniški ulici, ki je skoraj izolirano in ga bo potrebno postopno opustiti, o nekaterih pomankljivostih trgovske ponudbe in o delovanju potrošniških svetov. V zvezi s pripravami na volitve je bila omenjena zahteva ureditve evidence volilcev, ker so v evidenci ljudje, ki so se že zdavnaj odselili, razen tega pa se v nekaterih hišah pojavljajo stanovalci, ki niso nikjer prijavljeni. Razen tega, da v stanovanjih s tremi ali štirimi prijavljenimi, živi tudi po osem in celo več ljudi, tudi BUSP oziroma Stanovanjska skupnost ne obveščata hišnih svetov, kdo se v hišo vseli oziroma izseli.

Delegati so bili tudi seznanjeni s kadrovskimi pripravami na občinski in republiško konferenco SZDL oziroma s kandidati za vodilne funkcije. Po poročilu nadzornega odbora so razrešili, zaradi poteka mandata, dosedanjega predsednika in sekretarja krajevnih konferenc SZDL. Na predlog kadrovske oziroma volilne komisije so za predsednika ponovno izvolili Franja Kragolnika, za sekretarja pa Anico Fabjan, ki je bila hkrati izvoljena tudi za delegatko krajevnih konferenc SZDL v občinski konferenci SZDL. Zaradi neaktivnosti so razrešili dva člana predsedstva konference in na njuni mesti izvolili Antona Domevška in Rozalijo Taler.

POPRAVEK

V pretekli številki Železarja je pomotoma izpadel podpis k prispevku »Kaj bo z Malo Čufarjevo knjižnico«. Avtor članka je Edo Torkar.

ŠTEFAN POTOČNIK RAZSTAVLJA V ŠIVČEVI HIŠI

Do 17. novembra bo v Šivčevi hiši v Radovljici odprta razstava slik akademskega slikarja in grafika Štefana Potočnika. Avtor razstavlja akvarele, katerim z ostrimi grafičnimi potezami spreminja značaj čistega akvarela in jih bogati z elegantnimi linijami, ki predstavljajo barje, cvetje, peteline, bika, pare moškega in ženske in letne čase.

Nekateri posamezni motivi so predstavljeni kot ciklus v »grafični mapi«. Tako nam Štefan Potočnik ponuja nov pojem grafike: vsak od listov je originalno umetniško delo v akvarelu oz. mešani tehniki, motivi pa se v vsaki mapi ponavljajo v podobnih različicah. Barvna skala slik je harmonično uglasena in topla; prevladujeta rjava in rdeča barva, ki stopnjujeta vitalnost in čutnost slik. S kompozicijo se slikar včasih približa scenskim prizorom, ki pa ne izgubijo liričnega razpoloženja. Oblikovno je najbolj svež v Parih, v katerih je čutili elemente kubističnega razčlenjevanja figur v ploskvi.

Poleg akvarelov se slikar predstavlja še z reliefnimi akrili iz letošnjega leta, ki pomenijo vsebinsko in likovno nadaljevanje Parov v akvarelih, in privlačijo predvsem s svojo strukturo in lazurno barvitostjo, spoznamo pa ga tudi v oljih na platnu in

O MALI ČUFARJEVI KNJIŽNICI IN KULTURNI POLITIKI

Po skoraj enoletnem grizljanju okoli nove gorenjske revije in jeseniškega diletantizma in provincializma, se je naš jeseniški skribonarček Edo Torkar spraval na obnovo Male Čufarjeve knjižnice, s čimer bi nas rad »dvi-gnil iz malomestne zatohlosti«. »Menda« je slišal za njeno ukinitve in zato je hitro vzel pero v roke in začel navzkrižno grizljati ...

Nič ni narobe, če se zavzema za obnovo Male Čufarjeve knjižnice (v nadaljevanju MCK), če ne bi po svojem ustaljenem običaju navzkrižno mrcvaril levo in desno, ne da bi se potrudil z založniškim delom bolje seznaniti in kaj več prebrati o kulturni politiki in o kulturi na Jesenicah in v občini in v Sloveniji nasploh.

Razen tega, da se Torkar v svojih ocenah in mnenjih od sestavka do sestavka razhaja, poskuša biti tudi generalni solilec pameti. Še ni dolgo od tega, ko je v slovenskem dnevniku dejavnost kulturno-umetniškega kluba DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice s kulturno-umetniško prilogo Železarja LISTI in MCK razglasil za provincialno početje. Naenkrat pa se zavzema za njeno ohranitev oziroma obnovo, ker je na Jesenicah še »nekaj imen, ki so dokazala ali pa še dokazujejo svojo umetniško vrednost, in bi jim bili dolžni natisniti knjige«. Za tem navaja nekaj imen, katerih dela so po njegovih »lastnih estetskih kriterijih« zrela za natisk knjige (pri tem je izpustil nekaj imen, ki dosegajo ali celo presegajo umetniško vrednost večine imenovanj).

Kar se »estetskih kriterijev« tiče, menim, da samo čustva ali samo misli še niso poezija oziroma literatura. Le-ta mora skrbeti tudi za obliko in jezikovno kulturo in obravnavati človeške pa tudi družbene probleme in biti dostopna ljudem. Prispevati pa mora tudi h kulturni podobni in bogatemu vsebini našega družbenega vsakdana in h kulturni rasti človeka in družbe. Seveda ustvarjalci lahko svobodno izbirajo snov, stil, smer ali način ustvarjanja. Vsekakor pa mora vsako umetniško delo kot rezultat ustvarjanja človeka fascinirati — očarati, prevzeti.

Ob tem razmišljanju ne morem mimo nedavnega Torkarjevega ocenjevanja »malarjev kozolcev in gorskih vršacev« za »nedeljske malarje«, »amaterske diletante«, ki jih podpira občinska kulturna politika. Ducat imen, ki jih navaja v svojem članku »Kaj bo z Malo Čufarjevo knjižnico« v zadnji številki Železarja, pa ocenjuje za umetniške ustvarjalce, čeprav so tudi vsi ti »nedeljski rimači«. To dokazuje, da Torkar nima razloženih »estetskih kriterijev«, kajti tako med »nedeljskimi malarji« kot »nedeljskimi rimači« so se posamezniki dvignili na ali celo nad poprečje resničnih umetniških ustvarjalcev, tem pa moramo dati enakopravne možnosti umetniškega ustvarjanja. Toda ustvarjalnost se v jeseniški občini ne konča pri slikarjih in literatih. Imamo še druge ustvarjalce in poustvarjalce, ki so nas že davno dvignili iz amaterskega diletantizma in provincializma in malomestne zatohlosti. Pri tem mislim na jeseniške gledališčne s številnimi domačimi in mednarodnimi priznanji, filmarje in fotoamaterje z enakimi priznanji, glasbene skupine, med katerimi posamezne segajo v slovensko nadpoprečje in se prav tako ponašajo z domačimi in tujimi priznanji, že omenjene »nedeljske malarje«, ki so že štiri desetletja med najboljšimi v Sloveniji, če ne celo v vrhu, nekatere šolske skupine in morda še kdo. Vsem tem moramo v občini dati enake možnosti raz-

voja. Na vse to smo mislili pri načrtovanju kulturne politike in kulturnega razvoja v občini v naslednjem srednjeročnem in dolgoročnem obdobju. Če bi Torkar prebral celotno gradivo in vse pripombe in dopolnila, ki jih je ZKO dala na osnutek dolgoročnega programa razvoja kulturnih dejavnosti v občini (1986—2000) in na osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana Kulturne skupnosti Jesenice 1986—1990, po zaključeni javni razpravi, ne bi razpigoval »nekulturnega dejanja« jeseniške ZKO.

Navedene dokumente s pripombami in dopolnili so kot osnutek, na predlog Izvršnega odbora ZKO (ne predsednika), obravnavali v kulturnih društvih in organizacijah, članih ZKO. Po sklenjenih razpravah so bile v strokovnih komisijah in na skupnem sestanku Izvršnega odbora in predsednikov kulturnih društev in organizacij, sprejete nekatere spremembe in dopolnitve k predlaganemu osnutku, med drugim tudi: — na področju založniške dejavnosti v občini bi morali razmišljati o tem, da Malo Čufarjevo knjižnico nadomestimo z ustreznimi knjigami — zbornikom, ki bi letno ali dveletno objavljala izbor najboljših literarnih tvornosti v občini, vključno z reprodukcijami umetniških slik in kroniko najuspešnejših kulturnih dosežkov v občini. Možnost je celo, da bi obstoječi zbornik »Jeklo in ljudje« izhajal redno na dve leti, s tem da je ena knjiga v celoti namenjena navedenim dejavnostim, druga pa izključno zgodovini« (23. 10. 1985).

Pri tem smo se zavedali težavnega materialnega položaja kulture v občini in težavnega položaja založniške dejavnosti oziroma knjige in nekaterih drugih osrednjih nacionalnih kulturnih ustanov. Pa tudi majhnega nacionalnega kulturnega trga, kar še posebej prizadeva kulturna področja, ki so vezana na jezikovno izrazilo. Za vsako ustvarjeno dobro, najsi bo materialno ali duhovno, pa je potreben trg. Ta trg pa so ljudje, in od njihove kulturne osveščenosti in razvitosti, njihovih kulturnih potreb in interesov je med drugim, na primer, odvisen tudi nakup knjig ali obisk gledališča, koncerta, razstave ... odnos do okolja, do dela itd. To je sicer za Torkarja fraziranje, za odgovorne in osveščene kulturne delavce pa zelo resna skrb in naloga, da bi na majhnem občinskem in nacionalnem kulturnem trgu povečevali interes in potrebo po kulturi, v širokem smislu besede, torej tudi do knjige. Pri tem izhajamo iz znanstvenih opredelitev klasikov marksizma in dejanskih razmer v občini. (Torkarju bi svetoval, naj se pri velikih slovenskih založniških hišah pozanima, koliko izdanih knjig, še posebno pesniških zbirk »moderne« poezije ostane neprodane.)

Najbrž smo tudi v klubu, ko smo se odločili ob LISTIH še za drugo založniško dejavnost, kulturni trg nekoliko precejševali. Hoteli smo ceneno knjigo približati delavcem in občanom, predvsem z znanimi domačimi avtorji. Kar se tiče cenovnosti, smo uspeli, ker so avtorji zadovoljevali z minimalnimi avtorskimi honorarji, vsa uredniška dela je podpisani opravljal brezplačno društvo, to je DPD Svoboda Tone Čufar (ne klub), pa je prevzelo propagando in distribucijo (ponudbe). Vsako leto pošiljamo prozube za knjige MCK šolam, predvsem v jeseniški in radovljiški občini, slovenskim knjižnicam, osnovnim šolam Tone Čufar v Ljubljani in Mariboru in drugim, objavljali smo v Železarju in radiju. Devet let po tem, ko smo izdali zadnji knjigi — Tone Čufar, Izbrana dela — imamo še vedno precejšnjo zalogo. Razprodani sta samo pesniški zbirki Miha Klinarja Mrtvi bataljon (po pesnikovi smrti) in Andreja Kokota Čujte zvonovi pojo (nekaj je bilo prodanih tudi na avstrijskem Koroškem). Poskušali smo tudi z akvizitirji, vendar zanje cenene knjige niso zanimive. Preostala nam je le aktivistična prodaja. Letos smo prodali okrog tisoč zvezkov, v glavnem za darilne namene. Zato smo se že pred leti, pri »polni moči« kluba, odločili za predač, dokler vsaj 80 % zaloge ne prodamo. Uredništvo ni »zaspalo na lovoriških«, ampak ta čas vztrajno in uporno prodaja knjige (brez provizije ali honorarja). Taka je resnica, Edo Torkar, zato tudi večja preudarnost glede nadaljevanja založniške dejavnosti na Jesenicah.

Ob vseh teh izkušnjah pa tudi vemo, da imajo mladi in manj mladi pesniki in pisatelji začetniki precej možnosti objavljati svoje prevence v

šolskih glasilih, ki jih imajo v naši občini vse šole, v LISTIH, MENTORJU, MLADINI, ANTENI in še kje. Bolj zreli ustvarjalci pa so odprta vrata v DIALOGIH, SODOBNO-STI, OBZORNIKU pa tudi drugje. Zato tudi naš predlog, da bi vsako leto ali na dve leti izbor najboljšega objavili v posebni knjigi, zborniku, antologiji ali kakorkoli bi jo že poimenovali. Seveda pa bi pri tem morali imeti odgovoren uredniški odbor, ki bo skrbel za zbiranje in izbor gradiva, propagando in distribucijo, kajti to ne sodi na področje dela Kulturne skupnosti ali ZKO, kakor, ne poznavajoč funkcije obeh organov, razmišlja Torkar.

V istem planskem dokumentu, na katerega se sklicuje Torkar v svojem sestavku o MČ, je tudi zapisano, da bo Kulturna skupnost podpirala izdajanje »priloge lokalnega tednika Železarja LISTI« v sodelovanju z Železarno, predvidoma štiri številke letno. Doslej so vse stroške LISTOV, to je tisk in avtorske honorarje, plačevali delavci Železarne, medtem ko je urejanje (pridobivanje avtorjev, zbiranje in prebiranje gradiva, tudi po 200 tipkanih strani za vsako številko, zasnova vsake številke in ogledalna slika) brezplačno opravljal odgovorni urednik LISTOV. Od društva je prejel le potne stroške za potovanje v tiskarno v Kranju. Prepisovanje dela gradiva pa so opravile in opravljajo delavke na uredništvu Železarja, kakor tudi lektoriranje.

LISTI so bili doslej kulturno umetniška priloga Železarja, ki so jo na predlog kulturno-umetniškega kluba, ki je vseboval tudi vsebinsko zasnovno in poslanstvo priloge, odobrili samoupravni organi Železarne. Odobrene so bile tri do štiri številke letno glede na obseg, kar smo doslej tudi dosledno uresničevali. V petnajstih letih je izšlo 64 števil ali poprečno dobre štiri številke letno, v njih pa je sodelovalo 259 avtorjev. Nekatera imena se krajši ali daljši čas javljajo v LISTIH, vendar pa nikdar ni v eni številki nastopilo manj kot 15 imen oziroma avtorjev. Ali ni, Edo Torkar, ob tako odprtih vratah LISTOV, opredeljeni vsebinski zasnovi in poslanstvu priloge in ob obsežnem brezplačno opravljenem delu, nesramno in žaljivo očitati uredniku »privatizacijo«.

Resnično, Edo Torkar, se na Jesenicah lahko postavljamo za LISTI. Ne samo zato, ker jih Leksikon Cankarjeve založbe uvršča v kategorijo LITERARNIH ČASOPISOV, ob Sodobnosti, Perspektivah, Dialogih, Problemih in drugih časopisih, in ker so se petnajst let ob trdem delu in odgovornosti ohranili, temveč predvsem zato, ker imajo vedno več sodelavcev in bralcev (anketa CPSI).

Ko Torkar v svojem sestavku navaja primere založniške dejavnosti v »manjših in oddaljenih krajih, ki so nas že krepko prehiteli«, je pozabil navesti, da je bilo med temi primeri precej »muh enodnevnica«. Najbrž pa ni vedel, da je v zadnjih letih vsaj toliko krajev kot jih on navaja kot primer, s svojo založniško zagnanostjo povsem zamrlo.

Pozabil pa je tudi na pet knjig zbornika Jeklo in ljudje, da ne omenjam tednika Železar, ki stran ali celo še več tedensko namenja tudi literarnim ustvarjalcem, in drugih vrednih publikacij, ki smo jih na Jesenicah izdajali ob raznih jubilejih. Če na vse to in na celotno kulturno dejavnost v občini gledamo celovito, in tako celovito jo tudi v Kulturni skupnosti in ZKO poskušamo obravnavati, potem bo najbrž tudi Edo Torkar spoznal, da smo daleč od »malomestne zatohlosti« in »amaterskega diletantizma«, čeprav se tu in tam v manjših oblikah tudi pojavlja, vendar se tudi soočamo z njim. So pa seveda tudi nihanja, kar pa je prisotno tudi drugje.

V Kulturni skupnosti in Zvezi kulturnih organizacij se zavedamo ustave vloge kulture v naši socialistični samoupravni družbi kot gibal družbenega napredka. Zato si tudi prizadevamo preseči ozko pojmovanje kulture, reducirane na kulturno-umetniške dejavnosti, in obstoječi sektorski odnos in obravnavanje kulture kot porabe. Seveda pa se tudi zavedamo, da kulturno-umetniška ustvarjalnost oziroma dejavnost je in ostaja osrednja sestavina in razsežnost kulture vsakega naroda, vendar pa ne edina in tudi ne vsa kultura, vsekakor pa njen temeljni in nepogrešljivi del. Na takih spoznanjih poskušamo tudi oblikovati kulturno politiko v občini v naslednjem srednjeročnem in dolgoročnem obdobju ob upoštevanju izredne strukturne heterogenosti prebivalcev naše občine kot posledice poveljne urbanizacije in ekstenzivnega zaposlovanja.

Joža Varl

Ko je Julijan zelo na široko in zelo na košato sedel nasproti svojem nekdanjemu guruju, — s čimer je kajpak hotel samemu sebi in g. Luciju pokazati, da sploh ni več tisti plahi mladenič, ki ga tako žeja po učiteljevi pohvali, da je za to pripravljen vsak hip zmoliti poljubno število očenašev in to takih, kakršni so za prisluzitev pohvale potrebni, — ko je torej hotel pokazati, da zdaj ne bo več sedel pred njim tako utesnjen, zavrt, umikajoč se vase, kot nekoč, — je začutil, da se ga loteva občutek, kot bi bil v baru in bi se plesalka zdaj pripravljala, da odvrže zadnjo tenčico. Občutek, ki bi se ga dalo prevesti na grobe in vsakdanje besede: zdaj zdaj mi bo stopil. Na hitro je pogledal okrog sebe, misleč, da se je v vidno polje prikradla ena tistih žensk, sprčo katerih se te lotevajo podobni občutki. Vendar ne: ta hip sta bila z g. Lucijem na vrtu popolnoma sama. Pogledal je torej gospoda Lucija. Zdel se je kakor zamaknjen v meditiranje, blago se je smehljaj, pri tem pa je izžareval silovito moč doživljanja. Julijanu se je zazdelo, da njegovega soimznika pri tem obliha nekakšen mistični pot.

Bilo je grobo in preprosto, hkrati pa premaknjeno. Stvari niso bile več na svojih mestih. Notranji senzori so mu posredovali informacijo o zvišani koncentraciji adrenalina, testosterona in podobnih substanc, ki, kot pravijo, povzročajo taka stanja: stanja, ki jih sicer označujemo z neprijetno odkritosrčnimi besedami kot »biti zrajan«. Od nekdaj je pač prihajal ta topli val — in očitno je bilo, da prihaja z druge strani okroglega kavarneške mizice, od mističnega zamaknjence. In ker g. Lucij pri tem ni kazal nobenih znakov, ki bi jih bilo mogoče denotirati kot tako ali drugačno (navadno ali transcendentalno) zapeljevanje, si Julijan ni mogel misliti drugega, ko da je vse skupaj nastalo po nekakšni hipnozi, da je bilo izzvano »z golo močjo Lucijeve volje«. Kasneje se je večkrat spomnil na ta dogodek. Vedno so ga ob tem obšle zmedene in z ničimer utemeljene misli, »da gre za nekako Lucijevo maščevanje«, »da mu je g. Lucij hotel pokazati«. Pokazati, kaj? No, v tistem smislu, kot se včasih zažuga s prstom: ti bom že pokazal! Pri najboljši volji pa se ni mogel spomniti, da bi doživel kaj podobnega v vseh tistih letih, ko je zares in stalno prijateljeval z gospodom Lucijem.

Preden smo opisali ta nenavadni dogodek, so padle krepke besede kot »gnus«, »nekaj grdega«, »nekaj umazane in pogubnega«, kar naj bi se nanašalo na opisani doživljaj. Ta gnus — strah pred grdoto, pa ne pred tisto navadno in prijazno grdoto, ki jo vsi tako z odprtimi rokami sprejemamo, pač pa pred tisto drugo, pred ničejansko grdoto — pa se mu v resnici ni pritaknil. Ko se je Julijan vsega tega spominjal, se mu je kajpak zdelo, da bi moral nekaj takega čutiti, da bi v resnici ni čutil. Gnus in strah pred grdoto, to je delovalo, dokler stvari niso stopile jasno pred oči. Ob soočenju, ob izgovarjanju, ob zapisovanju pa prevladala osuplost. Kakor ob pogledu v skrivljeno zrcalo.

Pri tem pa je nemara bistvene važnosti dejstvo, da je g. Lucij zares star gospod, resda živahen, oblasten in muhast, vsekakor pa predvsem to: star gospod, zares star, — pa čeprav z umetelno oblikovanimi srebrnimi zalizki; pa čeprav z malce po strani nasajenim, sicer pa lepo oblikovanim grškim nosom, ki nikoli ne učinkuje komično, pač pa (v zvezi z resnim in nepodkupljivim pogledom) raje malce ganljivo.

Kako je torej s tem gnusom, ki se v realnosti ne uresniči? Nemara tako kot pri izbiričnem otroku, ki ga stresa ob pogledu na košček mastnega in hrustancastega mesa; ki se bo malodane zadavil, če ga bo hotel — no, moral — požreti; če pa bi taisti otrok pustil, da se mu taisti košček mesa pošteno povalja po jeziku, če bi ga krepko in brez predsodkov zmlel med zobmi in potem pustil, da se mu okus razleze po ustih, bi nemara ugotovil, da so taki grizljaji v bistvu povsem sprejemljivi.

O GLASU, ki je marca 1978 — po prej pa tudi že velikokrat v podobnih okoliščinah — spregovoril besede »proti morju, proti morju, proti sinjemu obzorju« bi morali reči predvsem to, da je v nasprotju s pričakovanji malce tih in pridušen. Nekateri glasovi so malce zabrisani, pri čemer jim skuša oseba, ki jih izgovarja (v tem tekstu ji pravimo Jasna), brez pravega uspeha zakamufilirati pomanjkljivo izgovarjavo r-ov. Za poznavalce so to seveda čisto navad-

ni germanski r-i, o večini ljudi (torej o nepoznavalcih) pa Jasna domneva, da so pripravljani ta pojav označiti z neprijetno besedo *popgrkovanje*. Beseda je toliko bolj neprijetna, ker tudi sama na kritičnem mestu vsebuje r.

Včasih se Jasni posreči govoriti razločno in dopadljivo. V bližini mra biti nekaj takega, kar ji vliva mir, recimo kak moški, o katerem Jasna ve (ali pa vsaj sumi), da jo občuduje. Tudi Julijan je nekoč pred mnogimi leti deloval na tak pomirjevalen in k razločni govorici spodbujajoč način, kasneje je to prešlo. Kadar jo v teh letih — v letih okrog 1978. — sliši govoriti razločno in z globokim glasom, ji pripisuje nepristnost in spakljivost.

Stavek Proti morju, proti morju, prori svetlemu... (itd.) skriva v sebi določeno mero zanosa, ki ga Jasna čuti globoko v sebi, ki ga pa ne zna prav izraziti. Tak stavek bi pravzaprav moral izrekat kdo drug, človek, ki ima večji smisel za deklamacijo. Kdo z izrazitim tonusom in s samoumevno samozavestjo, kdo, ki mu je tak tonus prirojen. Pri Jasni tega ni. Če skuša peti — kar se dogaja le na samem ali v prisotnosti bližnjih oseb — je to vedno le poskus in nič več. Sicer ima dober posluš, le glasu ji manjka.

Vprašanje, ki se ob tem poraja: kako je mogoče, da se je oseba s tako pomanjkljivim tonusom lahko sama od sebe spustila v odprti prostor začasne ločitve, kako je lahko tvegala nekaj tednov ali več (koliko več?) trajajočo odsotnost in s tem povezano osamitev od virov energije, katerih nosilec je Julijan? To vprašanje puščamo za nedoločen čas odprto. Mogoče bo pri tej odprtosti kar ostalo.

15. 6. 1978

Hrošča sem spet parkiral zelo nerodno, postavil sem ga tik ob grmičku. Če bo spet deževalo, se bom, ko bom lezel v avto, spet temeljito zmočil. Podatek iz seznama opravil: pogledati moram, ali je v karterju še dovolj olja.

Pripravil sem si zajtrk, nisem pa pojedel več kot nekaj grizljajev. Krožnik z ogrizenim kruhom sem si prinesel sem v spalnico-delavnico (vse kakor pri Jelovškovih).

Ne bi se rad zatekal k zguljenim besedam kot slutnje, štimunga, vreme, pa »nekaj je v zraku« itd. itn., vseno pa bi rad vse to, kar mi odzvanja skozi taiste zguljene besede, nekako fiksiral. Tokrat sem uporabil izraz g. Lucija izpred četrst stoletja: kadar je ugotovil, da sem povedal kaj posebno lucidnega, mi je vselej dobrohotno nasvetoval: ti bo moral take misli fiksirati. (To je pomenilo: zapisati, da bo ostalo ohranjeno bodočim rodovom.)

Julijan iz romana naj bi se ukvarjal z mislijo na samomor, in sicer zelo dolgoročno. Ampak zakaj naj bi Julijana mikal samomor, ko pa nikoli ni bil privrženec nobene izmed tistih klap, ki so (baje) vztrajno in sistematično vzpodbujale samomorilske naklepe? Odpadniki imajo vendar posebno močno izraženo žilico, ki jim pravi, da se tudi pri takih zadevah ne splača biti zraven; ki jim pravi, da se vedno splača počakati (bomo najprej videli, kaj se bo še vse izcimilo iz tega življenja). Kdo pravi, da ni tudi z Julijanom prav tako? Odpadništvo je samozivost. Kako torej razložiti, da je kljub temu potihem igral to igro? Vsekakor jo je igral, kot rečeno, na dolge proge, razen tega pa se je s tem problemom ukvarjal le »teoretično«.

Naj to pomeni, da je premišljeval o samomoru nasploh, ne pa posebej o svojem lastnem? Nasprotno, sebe je videl v središču igre. Vendar je finjš postavil v daljno prihodnost. Čudno, skoraj bi se mi zapisalo: v daljno preteklost. Kar je tudi po svoje res: tam, v preteklosti je nekaj, kar povzroča te stalne dražljaje.

Jasno pa mi je tole: ti dražljaji so mu nujno potrebni, z njimi namreč ohranja veselje do pisanja. Čudno, ne, ampak tako je. Kot je čudno na primer to, da te skrbi raven olja v karterju, čeprav je tvoj avto s tabo vred zapisan uničenju. Še več, s prednjega stekla boš skrbno spral kri in posušeni življenjski sok majskih hroščev, ki so tu (na vetrobranskem steklu) našli to, česar niso iskali.

Ukvarjam se (v mislih in prejeto tudi zares) z avtomobilom, vreme je oblačno. Oblačnost torej, ki pa ni deževje, ampak znana plodna, k delu spodbujajoča oblaknost.

Spet in spet kršim lastna pravila: v dnevniku razpravljam o romanu. Pravzaprav ni čisto tako. Dejansko razpravljam samo o stimulansih, o stvareh, ki me spodbujajo. Potreben mi je stalen dražljaj, tak dražljaj pa

sem našel v domisljici, da Julijan skozi vse življenje po malem misli na konec, in na to, da bo ta konec sam kako izzval. Nekje v nedoločljivi prihodnosti. Kako je s to rečjo, kako naj take bolesterne misli poganjajo naprej? Mogoče pa sploh niso bolesterne. Mogoče so nasprotno znak zdrave samozivosti. Brez tega stalnega dražljaja bi se počutil vse preveč samozadostnega (ali pa preveč zgubljenega, kar je nemara isto) in sploh ne bi našel razloga, da dvignem roko in prst, s katerim bom naslednji hip udaril na tipko.

Seveda pa nisem tako neumen, da ne bi uvidel: za vse imam že vnaprej pripravljen odgovor, in prav to je po svoje hudo sumljivo. Nedvomno se grem skrivalnice sam s sabo. Ampak tako je pač: zdajle pišem svoj privatni dnevnik in tudi si res lahko tako rekoč vse privoščim.

Ko že govorim o tem, kaj naj bi človeka gnalo k pisanju romanov — pravkar sem ugotovil, naj bi bil to pri Julijanu nepojenljivi nagon po smrti in po tem, da te zadeve ne bi prepuščal komu drugemu — naj povem v zvezi s tem še nekaj. Psihoanaliza govori kar naprej o sublimaciji, njen zvesti privrženec tovariš Jelovšek pa v sublimacijo očitno sploh ne verjame. Kar zadeva doktrino o sublimaciji, je Jelovšek zares pravi revizionist. Ali pa je mogoče dognal, da bi bil ata Freud, če bi mu daljši dnevi bili dani, tudi sam prišel do takega sklepa? Spet bom navedel njegov izrek, kar tu v dnevniku, torej ga navajam samemu sebi:

»Devetdesetletni violinist,« pravi tovariš Jelovšek, »ne bo nikoli zmogel vseh svojih fint, vražjih trilkov in tako naprej, če ne bo hkrati, zdaj in tu poln čisto konkretnega upanja, povezanega z znano, resnično in dosegljivo osebo.«

Seveda, če naj verjamemo Jelovšku: zdaj bi lahko iz tega izvajali, da gre v mojem primeru za izrazit avtoerotizem. Da torej loščim stari folksvagen zato, ker me bo prav to vozilo nekoč popeljalo na zadnje srečanje s samim sabo, torej tja, kjer zares ne bi prenesel nikakršnega vmešavanja s strani drugih in tretjih oseb. S tem seveda še ni zadosti povedano. Treba je še dodati: prav zato, ker potrebujem stalno navzočnost osebe, s katero imam ljubezensko razmerje, me tako privlači tista misel na zadnje srečanje s samim seboj na tisto srečanje, ki ga, kot rečeno, spet in spet odlagam v daljno prihodnost.

Če bi tovariš Jelovšek kdaj (bog nas varuj) prebral gornje vrstice, bi gotovo pripisal z rdečim črnilom: *racun brez krčmarja*.

Bistvo erotike (ki prav zato sploh ne more biti usmerjena k lastni osebi) je v tem, da se, kot bi rekel Sveti goslač, venomer vidiš v polju drugega. To je tisto, kar ti daje polet. Tisti drugi pa mora biti hudičevo različen od tebe, če naj bi te gnal naprej. Hudičevo različen, hkrati pa neznan in skrivnosten. Vse tisto, kar imaš z njim še doživeti, je v rahlih meglicah na robu daljnjega obzorja.

No, nehoti sem spet zašel v roman, čeprav sem se hotel predati dnevnikovanju. Vem, kako je prišlo do tega: hotel sem ujeti čudni okus tega trenutka, teh minut, ko sem vstal iz postelje ves poln svojih včerajšnjih izletov v roman. V blaženem občutku, da sem se kar zgubil v tem Julijanovem romanu. Tako, da sploh ne vem, kaj vse sem v zadnjih štirindvajsetih urah spravljal na papir. Precej kaotično je, vem; lahko da sem se zgubil, nisem pa zašel. Ne vem, kaj sem hotel s tem povedati, — ampak preprosto tako je.

(nadaljevanje)

Z ostro kretnjo si je prižgal cigareto in močno vdihaval njen dim. Obšla ga je utrujenost in odpravi jo je hotel s kajenjem, zato tudi prepešev, ki sta tolkla Aleša, ni hotel gledati. Kolikokrat je bil navzoč pri takih prizorih in jih tudi premišljeno pripravljaval, vendar ga naveličnost, ki je postala že navada, to pot ni premagala.

Aleš je medtem mlahavo visel na klinih in glava mu je zlezla čisto med ramena. Natanko tako, kot sta hotela rablja. Udarci so se zajedali v mehko meso. Po glavi pa nista mahala, ker ga nista smela tako prizadeti, da bi izgubil zavest.

Skozi meglo bolečine je Aleša obšel neznan odpor. Udarci so ga spravljali v besnost kakor vedno. Zato ni vpil ne prosil. Trepetal je le za življenje svojih ljudi in vseh, ki mu jih je hotel naprtiti Werner. Kdo ve, kakšen obseg je že zajela izdaja?

Onadva pa sta prizadevno tolkla. Vsak udarec je padel premišljeno. Ugibal je, kateri je Willi in kdo Kurt. Sicer pa je bilo vseeno. Če ga ne bi tepla tadva, bi se našla morda kak Hans in Fritz. Potem ga je spet obšla čudna, nasprotujoča si mešanica občutkov. Spoznal je, da ga s pretepanjem ne bodo zlomili. Hoteli so ga dobiti kar na besedo! In nič drobnjarij. Kar k njim! In še kakšno zvezdo bi mu dali. Postal naj bi veliki uničevalec. Kakšna milost. Takole ga bodo kmalu ubili. Počasno umiranje, duševno mučenje in kar j: še podobnega, ubija voljo in misli. Sicer je pa boljše, da v takem človek ne razmišlja o drugem kot o življenju ali smrti. Čutil je, kako bolečine slabijo telo, po drugi plati pa mu spodbujajo odpor in jezo. Med pretepanjem, ki ga še ni bilo konec, mu je postalo jasno, zakaj kak trpinčeni zaupnik, sodelavec ni spregovoril. Bali so se že za marsikoga, če bo klonil, ko se ga bodo lotili, pa ni ničesar povedal. Bolečine sprožijo neki proces. Brez dvoma je bila temelj upornosti višja ali nižja stopnja zavesti, vendar je reagiranje tudi veliko pomenilo.

Še vedno je bil pri zavesti, vendar se mu je od trenutka do trenutka, vedno pogostejše, pred očmi zameglilo, da se je nenadoma izgubil. Kmalu pa je spet zaslišal žvižge počasnih udarcev. Pretepačema se ni mudilo, kajti vedela sta, kakšno obliko zasliševanja je obersturmführer uporabil to pot. Nenadoma pa se je Werner obrnil k njemu, odvrgej cigaretni ogorek, ga pohodil in pretepanje ustavil s sunkovito kret-njo.

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

41

povest

Aleš je začutil spremembo in poskušal vzdigniti glavo. Motno je ugotovil, da mu pri tem nekdo pomaga. Srečal je ostre, sinje oči in se jasneje zavedel. Ugotovil je, da mu glavo podpira isti gestapovski izsiljevalec, ki je z njim govoril poprej, in to s konci prstov kot bi bil njegov podbradek strupen. To ga je streznilo še bolj. Gestapovec ga je ogovoril z nizkim glasom:

— Bo to zadostovalo? Se bova zdaj laže sporazumela? Aleš je bil toliko priseben, da je mogel izreči edino besedo, ki mu je bila na jeziku:

— Nikoli! Glas je bil grgrajoč, vendar še vedno dovolj razumljiv. Werner se ni popustil. Malo je počakal, da bi Aleš uredil misli. Grozeče in prigovarjajoče hkrati mu je rekel:

— Zdal si občutil, kaj zmorejmo naši fantje. A to je šele uvod. Ugodil sem ti v marsičem, zato ti še ponujam: Govori, sprejmi! Karkoli se je že zgodilo, ne more motiti najinega nadaljnega sodelovanja...

Tudi zdaj se je Aleševa glava le malo premaknila, toliko, da je gestapovec razumel. Stisnil je zobe in veled pretepačema:

— Nadaljujta! Ta je malo trši! Obrnil se je in se med prižiganjem cigarete zagledal skozi okno.

Pogled mu je splaval proti gozdovom.

Aleš pa je medtem medel pod novimi udarci.

Werner mu je splaval proti gozdovom.

Werner je potegnil samo nekaj dimov, ko se je zavedel, da ne sme čakati predolgo. Operacija bo učinkovita le, če bo hitra. Ljudje morajo doživljati presenečenja, da se ne utegnejo umakniti.

Na njegov mig sta policista nehala tolči. Iz omare je eden potegnil čudno, majhno pripravo.

— Herr obersturmführer, kje? je vprašal.

— Z nog, je velel ostro.

— Jawohl, sta revsnila oba mučitelja hkrati, očitno zadovoljna, da jima bo poseg ob manjših naporih dal več zadovoljstva. To je vedel tudi obersturmführer, zato je za pomočnika izbral znana sadista. Vsega ni mogel storiti sam. Dajati povelja je vendar čisto nekaj drugega. Zanj so bili to neizbežni, cenjeni in pogosti pripomočki. Mučitelja sta se lotila nohtov na nogi. Ko se je prvi sklonil, je scedil skozi zobe:

— Takole te še nihče ni manikiral!

Pomočnik pa se je zarežal.

Ko je bil izpuhlen prvi noht je Aleš zarjovel. To pa policistov ni motilo. Ogledovala sta okrvavljeni prst in s pripravo že prijala drugega.

Werner ju je spet ustavil:

— Bo to zaleglo? Govori, podpiši in nehali bomo! Če ne, ti poplimo vse!

Nekaj trenutkov je bilo vse tiho, le Alešovo sopenje je motilo grozeče čakanje. Tudi zastokal je. To je obersturmführerju vilo nekaj upanja. Morda bo dosegel, kar je hotel. Kratki in tihi premor je pretrgalo zamolklo Alešovo zlogovanje:

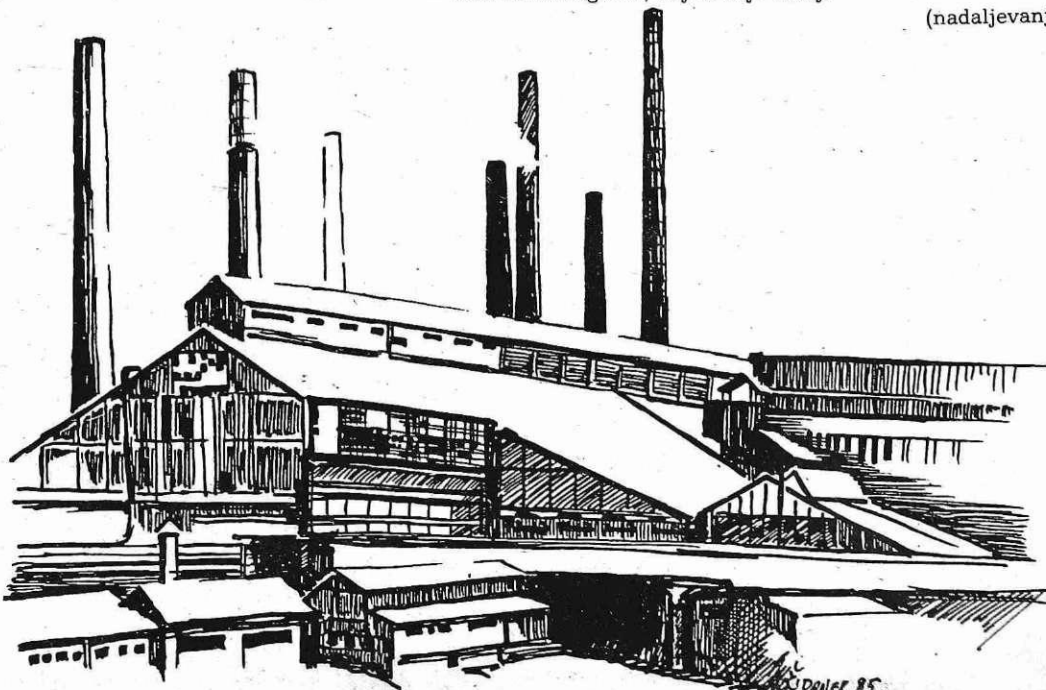
— Nikoli, živine!

Werner je zaškripal z zobmi in mahnil z roko...

Najprej so mu populili vseh pet nohtov z desne noge. Vmes je Aleš tudi zatulil, potem pa si je grizel ustnice in mislil na tiste, ki so to že doživeli. Govoril pa ne bo, ker prav to hoče gestapovec, in čeprav je vedel, da bi to ta trenutek pomagalo. Če bi se spustil v kakšno pogajanja, bi morda za nekaj ur res odnehal. A kaj bi bilo potem še huje. Samo odložil bi trpljenje in konec. Zato si je dopovedoval:

— Kar se ima zgoditi, naj se raje takoj!

(nadaljevanje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● V nič kaj obetajočem oblačnem dopoldnevu 1. novembra se je množica ljudi ponovno zgrnila ob grobovih in spomenikih padlih borcev, talcev in drugih žrtev nacističnega okupatorja, da bi počastila njihov spomin ob dnevu mrtvih. Zdi se, da je z vsakim letom več tistih, med njimi zlasti mladih, ki hočejo pokazati svoje spoštovanje in hvaležnost vsem, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodo. Tako je bilo v Dragi pri spomeniku streljanim talcem, v graščinskem vrtu nekdanje begunjske mučilnice, na Bledu, v Gorjah, v Bohinju... Besede govornikov, recitatorjev in pesmi so odzvanjale iz mladih grl — in src, z zaobljubami trajne zvestobe ciljem in smotrom za katere so žrtvovali življenja tisti, katerih spomin slavimo 1. novembra

● Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na 130. seji 29. oktobra preučil poslovne in samoupravne razmere v UKO Kropa, Inženiring Bled, KŽK TO Radovljica in v Žito, TOZD Triglav Gorenjka Lesce za katere je predlagal nujne ukrepe, s katerimi bodo skušali odpraviti njihove težave, v katere so iz različnih razlogov zabredli. Na seji so presojali tudi neugodne finančne razmere v SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje ter njihove skaldnosti s projekcijo razporeditve dohodka v obdobju 1986—1990. Na dnevnem redu je bilo več zadev s področja ljudske obrambe in problematika oskrbe s pitno vodo, zlasti naselij z desne strani Save.

● Na oktobrski seji OK SZDL Radovljica so delegati spregovorili o težkih razmerah, v katerih se je znašala Delavska univerza Radovljica. Izrazili so pripravljenost za večjo družbeno pomoč in predlagali tvorne sklepe za njeno nadaljnje delo. Sprejeli so tudi poročilo nadzorne komisije o finančnem poslovanju in uresničevanju sklepov ter statutarnih določil. Podrobno so spregovorili o stanju in nalogah v zvezi s pripravi na volitve. Še pred začetkom seje je predsednik Miroslav Birk podelil priznanja OK SZDL Radovljica zaslužnim posameznikom, organizacijam in društvom za uspešno izvedbo 17. zbora aktivistov OF, borcev in zapornikov Gorenjske, 9. junija v Begunjah. Podelil pa je tudi knjižne nagrade učencem osnovnih šol za najboljše spise o Vlaku bratstva in enotnosti.

● Na osnovi gradiva, ki ga je pripravila skupna strokovna služba SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica, je predsedstvo OK ZKS Radovljica na 24. seji konec oktobra kritično razpravljalo in razčlenjevalo materialno finančni položaj družbenih dejavnosti v občini. Predsedstvo je razen tega podrobno proučilo potek priprav na volitve delegatov v družbenopolitičnih skupnostih in za SIS v letu 1986. Pri tem je predsedstvo oblikovalo več kadrovskih pobud za evidentiranje možnih kandidatov v vodstvu ZZB NOV in ZSMS v občini Radovljica, o čemer je obvestilo tudi vodstvene organe teh organizacij.

● Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na zadnji oktobrski seji ponovno vztrajalo na svojih že večkrat izrečenih stališčih o nujnosti zmanjševanja administrativnih in drugih režijskih stroškov v občini ter za odpravo nekaterih funkcij in mest v občinski skupščini ter delovnih mest svetovalcev v OZD. Zavzelo se je tudi za spremembo statutarnega sklepa za vse dosedanje nosilce funkcij, ki so pripravljeni opravljati svojo dolžnost tudi v prihodnje. O tem morajo

izreči svoja mnenja in stališča tudi vse krajevne organizacije ZB NOV.

● Po sklepu občinskega odbora ZZB NOV Radovljica bodo v vseh krajevnih organizacijah ZB NOV v občini morali opraviti volilno programske skupščine, ki že potekajo, najkasneje do konca decembra 1985. V začetku marca prihodnjega leta pa je predvidena tudi volilno programska skupščina občinske organizacije, v maju pa republiške organizacije ZZB NOV Slovenije.

● Na seji aktivna komunistov s področja kulture v radovljiški občini 28. oktobra so spregovorili o nalogah in usmeritvah predsedstva CK ZKS v zvezi z uresničevanjem stališč in usmeritev CK ZKS o kulturi. Razprava je bila izredno kritična in ustvarjalna. Opozorila je na težko gmotno stanje kulture v občini in zlasti na neustrezne kadrovske in prostorske pogoje. O stališčih aktivna bo razpravljalo na prihodnji seji tudi predsedstvo OK ZKS Radovljica. Na sestanku so tudi tokrat pogoje udeležbo najvidnejših kulturnih delavcev iz občine, ki bi s svojimi bogatimi izkušnjami lahko veliko prispevali k razreševanju številnih naspotij v kulturi.

● Koordinacijski odbor za planiranje in stabilizacijo pri POK SZDL Radovljica je na seji 28. oktobra obravnaval pripombe iz javne razprave o družbenem planu občine Radovljica za obdobje 1986—1990. Spregovorili so tudi o predlogu predsedstva OK ZKS Radovljica o oblikovanju podlage za politično akcijo za uvedbo občinskega samoprispevka, s katerim bi zagotovili financiranje nekaterih komunalnih objektov in potreb v občini oz. v krajevnih skupnostih.

● Za izdelavo načrta oz. dokumentacije (lokacijskih in gradbenih dovoljenj) za uresničevanje srednjeročnega in dolgoročnega plana in za večjo proizvodnjo ter izkoriščanje vseh možnih virov financiranja na področju hidro-in agro melioracij v občini, je izvršni svet imenoval posebno strokovno telo. V to komisijo je imenoval Andreja Golčmana, Franca Jereta, Pavla Ješeta in Andreja Ropret.

● Materialno in gmotno problematiko družbenih dejavnosti v občini bo, razen vseh skupščin SIS, na prihodnji seji obravnavala tudi občinska skupščina. Predlog za obravnavo je pripravil izvršni svet, analizo stanja pa skupna strokovna služba SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica, prvo te vrste od ustanovitve SIS do zdaj.

● Na Bledu se tudi jeseni zbirajo na raznih srečanjih številni strokovnjaki, ki tako popestrijo turistični utrip. Prejšnji teden je bilo na Bledu tudi prvo jugoslovansko posvetovanje o zmanjšanju specifične uporabe energije v industriji. Posvetovanja se je udeležilo nad dvesto izvedencev iz vse Jugoslavije.

● Tesne vezi med občinama Radovljica in Varaždin se prepletajo še iz obdobja poznih šestdesetih let, ko so jih kot prvi začeli tkati kulturniki. Med tiste, ki jih vežejo vseskozi izredno pristni odnosi, sodijo zlasti člani organizacij Rdečega križa iz obeh občin. Konec oktobra je bila na dvodnevem obisku v pobrateni organizaciji RK Varaždin štiriclanska organizacija RK občine Radovljica. Sodelovala je na osrednji proslavi krvođajaistva Hrvaške. Radovljičane so toplo sprejeli ne samo tamkajšnji aktivisti RK, pač pa tudi predstavniki vodstev varaždinskih družbenopolitičnih organizacij.

● Po podatkih SDK Kranj o neto osebnih dohodkih voljenih in imenovanih funkcionarjev v občini Radovljica za obdobje julij—september 1985 so znašala vsa izplačila, vključno z osnovno, minulim delom in stimulacijami, mesečno od 75.488 din za sekretarja OK ZSMS do največ 124.245 din za predsednika občinske skupščine. V primerjavi z osebnimi dohodki enako kvalificiranih vodilnih delavcev v gospodarstvu so funkcionarji nižji, čeprav so izzvali veliko več zanimanja. Zaradi tega so jih objavili tudi v občinskem glasilu Obzornik, skupaj z delegatskim gradivom za novembrske seje zborov občinske skupščine.

● V počastitev praznika krajevnih skupnosti Lancovo, ko se spominjajo 17 streljanih talcev konec oktobra 1941, so po slavnostni seji skupščine krajevnih skupnosti slovesno izročili namenu 600 metrov nove asfaltirane ceste med Lancovim in Seicami. Sredstva za asfaltiranje so zbrali v komunalni skupnosti občine Radovljica, deloma iz krajevnih skupnosti ter z udarniškim delom in materialom samih krajanov.

● Na seji krajevnih konferenc SZDL Brezje so se odločili za referendum o samoprispevku v višini 1 odstotka od neto osebnih dohodkov, ki ga bodo razpisali v začetku leta 1986. Z zbranim denarjem v višini 7.150.000 din bodo zgradili poslovilne vežice in razširili pokopališče, dokončali asfaltiranje del perashke ceste in zgradili protipožarni bazen za naselje Noše in zahodni del Brezij. Že prej so krajanji KS Brezje zbirali samoprispevek za družbeni dom in telefonsko omrežje.

● Zaradi dolgotrajne suše sobili tudi nekateri kraji v radovljiški občini občutno prizadeti zaradi stiske s pitno vodo. Kljub številnim vodnim virom so pred sedanjem deževjem posledice suše najbolj občutili na desnem bregu Save ob Lancovega, Lipnice, Dobrave, Kroke do Podnarta in Kamne gorice. Vsa prizadeta naselja so morali oskrbovati z vodo z gasilskimi cisternami.

● V LIP Bled je predsednik izvršnega sveta OS Radovljica Janez Smole pred dnevi sklical prvo sejo Organizacijskega komiteja »FIS Bohinj 86«. Imenovali so člane častnega odbora in odbora za izvedbo prireditev za svetovno prvenstvo v smučarskih tekih januarja 1986 v Bohinju. Sprejeli so dogovor o načinu financiranja tega prvenstva ter o radijskih in TV prenosih.

● 24. oktobra je izšla 6. številka Obzornika Indok centra občine Radovljica v 1550 izvodih, ki ga je natiskala Knjižgoveznica in tiskarna Radovljica. Objavljeno je celotno delegatsko gradivo za 34. ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica, ki bodo 13. novembra. Objavljene so tudi delegatske informacije o gospodarskih gibanjih v občini Radovljica za obdobje januar—avgust 1985 ter pregled neto osebnih dohodkov voljenih in imenovanih funkcionarjev v občini Radovljica. Pričakovati je, da bo v naslednji številki Obzornika na ogled tudi pregled osebnih dohodkov vodilnih delavcev iz združene-ga dela, kot je predlagal občinski odbor ZZB NOV Radovljica.

● Ob koncu meseca varnosti pred požarom sta občinska gasilska zveza in SIS za požarno varnost občine Radovljica 26. oktobra priredili skupno slovesnost v dvorani republiškega centra za obrambno usposabljanje v Poljčah. V kulturnem programu so nastopili pevci domačega zbora Begunjsčica in harmonikarski orkester Glasbene šole pod vodstvom prof. Jožeta Azmana.

GOSTOVANJE OKTETA V AUSCHWITZU

Tovarna verig iz Lesc je tudi letos organizirala za svoje sodelavce poseben izlet z avtobusom na Poljsko. Ker je bilo v avtobusu še dosti prostora, se je potovanja udeležil tudi oktet DPD Svoboda iz Zirovnice. V programu smo imeli koncert žalostink v taborišču Auschwitzu (Oswieczinu), ki naj bi bil izveden v počastitev 40. obletnice zmage in v spomin žrtvam, ki so padle v taborišču za svobodo.

Z avtobusom smo odpotovali v četrtek nekaj čez polnoč iz Zatreznice in se preko Ljubelja, Avstrije in obmejne prelaza v Mikolovu po desetih urah pripeljali na Češko. Po krajšem postanku v Pogorelicah smo pot nadaljevali do Češkega Tešina in po enournem postanku odpotovali preko Bielsko-Biale do Żywca, in nato do doma v Lipovi. To je turistični dom tovarne Lin a Drut iz Zabrza, s katero Veriga tehnično in turistično sodeluje. Ko smo se razmestili po sobah ter naredili program za vse dni obiska, smo nastopili za domačine in za goste, ki so se pripeljali z nami. V petek je bil predviden obisk mesta Krakowa z vsemi znamenitostmi, posebej še gradu Wawel in znane katedrale, v kateri so pokopani prvi poljski kralji. Po kosilu pa smo se odpeljali v rudnik kamene soli Wiličko, kjer še danes pridobivajo sol, vendar na moderen način, z raztapljanjem v vodi in črpanjem iz globine preko 500 metrov.

Spustili smo se v globino 135 metrov in opazovali različne klesane umetnine rudarjev, izdelane že v 18. in 19. stoletju, vse iz soli. V turistično urejeni jami, ki ima 6 km poti za turiste, v celoti pa več kot 300 km rovov, so tri kapelice in več legend v obliki kipov.

Najbolj zanimiva je zadnja kapela, visoka 18 metrov in velika kot normalne cerkve. Stene ima obdane z različnimi slikami, vklesanimi v solne stene kot na primer znano Zadnjo večerjo in podobne umetnine. Tudi vse stropne svetilke in svečniki so izdelani iz čiste kristalne soli. Zaradi odlične akustike smo zapeli nekaj pesmi.

Zanimivo je tudi, da imajo tu dvorano za košarko s posebnim odrom. V tej »slani« dvorani imajo rudarji svoja srečanja in novoletna praznovanja.

Rudnik je zanimiv tudi z zdravstvene strani. Slana atmosfera ima izredno ugoden učinek na astmatike, tako da imajo 300 metrov pod zemljo poseben sanatorij za zdravljenje. Sanatorij je vedno poln, čas zdravljenja pa traja do šest tednov. Vsak dan bolniki preživijo v rudniku po deset ur.

V soboto smo se odpeljali v mesto Zabrze, kjer stoji tovarna, ki proizvaja žične vrvi, vlečeno patentirano žico, pocinkano žico in razne žične izdelke. Zaposlenih ima preko 2000 delavcev, ki delajo v dveh izmenah. Po ogledu tovarne smo imeli srečanje z gostitelji, kjer sonam lepo po-

stregli in nam z muziko zaželeli obilo zabave. Ob tej priložnosti smo zapeli nekaj naših narodnih pesmi, dodali pa smo tudi nekaj dalmatinskih in srbskih. Seveda ni manjkala naš znani »Kranjski Janez« in poljska narodna iz Bielske doline. Po štirih urah smo se vsi dobro razpoloženi poslovili in si zaželeli ponovnega srečanja na našem morju naslednje leto.

V nedeljo smo imeli na programu obisk taborišča v Oswieczinu. Ogleдали smo si urejeni del taborišča. Imeli smo krajši koncert žalostink v jugoslovanskem paviljonu in še posebej za vse padle ob Židu smrti, ki je v končnem delu taborišča.

Nato smo se odpeljali v Brižinko (Birkenau). Tudi tam smo se poklonili žrtvam, ki so bile v glavnem ženske. Na koncu taborišča se še danes vidijo razvaline krematorijev.

V nedeljo smo se preko Češke in Avstrije srečno pripeljali domov. Potovanje je bilo kljub veliki razdalji zelo prijetno.

Frañc Legat

MOJE DOZOREVANJE

Kar naprej nekaj naklada. »Eva, pospravi, pomij, nato se uči in vadi klavir. Pazi na Lukla!« Vse mi že preseda.

V soboto sem dobila kľofuto od sestre. Komaj za dva dni pride iz Ljubljane, komaj jo čakam... potem pa mi prislo kľofuto, ker sem cel teden pospravljala namesto nje...

Stekla sem ven, odpeljala Čuda in polna črnih misli odšla proti Mlači. Zbežati! Zbežati, saj me tako nihče ne razume! Lenobno sem še vlekla naprej in jokala: »Kaj, Eva, boš svoje najdražje kar pustila!« Ah ne, saj bom spet pridna punčka, sem se nasmešnila skozi solze. Čudo me je vlekel na mojo Grančičo. Koliko veselih, brezskrbnih dni smo preživeli tukaj! Se bo to veselje še kdaj vrnilo? Ali bo morda ostala Grančiča le spominček na mojo veselo otroško razigranost, na prijatelje, na sonce in veselje.

Bojim se, da se mi Grančiča, svet mojih otroških iger, vse bolj oddalja in z eno nogo že stojim v svetu odraslih.

Eva
OŠ Mojstrana

Ciril Rozman

KRAJEVNI PRAZNIK V PODNARTU

V Podnartu že devetindvajsetič praznujemo krajevni praznik v spomin na prve volitve v krajevne vaške odbore novembra 1944. leta. V mesecu praznovanja se vedno spominjajo večjih opravljenih del v letu. Letos so v skladu s srednjeročnim načrtom 1981—1985 asfaltirali parkirni prostor pri pokopališču na Ovišah in dogradili mrliške vežice pri pokopališču. Vežice so začeli graditi v avgustu 1984. leta. Zgradili so jih s samoprispevkom in prostovoljnim delom ter finančno pomočjo delovnih organizacij lipniške doline.

V Podnartu bodo tudi letos združili praznovanje krajevnega praznika in 29. novembra s kulturno prireditvijo. V počastitev krajevnega praznika bo novembra v Podnartu tudi več športnih prireditev. V petek, 29. novembra zvečer, pa bo v kulturnem domu v Podnartu slovesnost, na kateri bodo sodelovali moški, pevski

zbor, pionirji pionirskega odreda Alojza Rakovca, recitatorska skupina OO ZSMS in slavnostni govornik. Med prireditvijo bodo cibabane sprejeli v pionirsko organizacijo in podelili krajevno priznanje. Po kulturni prireditvi bo tovariško srečanje s plesom.

KULTURNI KOLEDAR

Od novembra dalje velja v muzejih radovljiške občine zimski urnik. Ob sredo, sobotah in nedeljah ter ob državnih praznikih so odprti naslednji muzeji:

Muzej talcev v Begunjah: od 10. do 17. ure.
Kovaški muzej v Kropi: od 10. do 13. in od 15. do 17. ure.
Čebelarški muzej v Radovljici: od 10. do 12. in od 15. do 17. ure.
Šivčeva hiša v Radovljici: v času, ko je v galeriji na ogled razstava, je odprta vsak dan razen ob ponedeljkih, od 10. do 12. in od 16. do 18. ure. Če razstave ni, je odprta ob sobotah.

Januarja in februarja bodo muzeji v Kropi, Begunjah in Radovljici zaprti!

Na slovenski kulturni praznik 8. februarja bo ogled vseh naših muzejev brezplačen.

Muzej Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici bo zaprt novembra in decembra, vendar bo ogled mogoč po dogovoru. Januarja in februarja bo muzej odprt ob sobotah in nedeljah od 10. do 12. in od 15. do 17. ure.

POMANJKLJIVE OCENE STANJA IN RAZMER MED PORABSKIMI SLOVENCMI

Zadnje razprave o položaju slovenske narodne skupnosti v zamejstvu na seji slovenske skupščine pa tudi ocena razmer zlasti med porabskim Slovenci na Madžarskem niso zadovoljile zanimanja tistih, ki spremljamo to problematiko, še manj pa širše slovenske javnosti.

Moti predvsem prenaplaščena obzornost, s katero se že desetletja lotevamo manjšinskega vprašanja v Porabju, kot bi se zaradi ljubega miru in dobrososedskih odnosov morali kar naprej vzdrževati sleherne kritike stanja, četudi je za naše porabske rojake vse prej kot zadovoljivo. Že to, da v Sloveniji takorekoč večina ljudi, v primerjavi s stanjem naše manjšine v Avstriji in Italiji, nič ne ve, kaj se dogaja v Porabju, je zadosten razlog za resnejši pristop k temu vprašanju; saj nas navsezadnje na to obvezuje tudi republiška ustava!

Zdi se, da je za porabske Slovence »zadolžena« le prekmurska regija, ki vzdržuje še kolikortoliko redne stike s Porabjem. Za vse druge Slovence v matični domovini pa je ta del našega naroda večidel prava neznanka. Ocene, da se položaj porabskih Slovencev postopoma izboljšuje, poslušamo in beremo že ves čas, odkar smo vzpostavili prve normalne meddržavne stike. Rezultatov teh izboljšav pa kljub temu še do danes ni; ali pa morda o njih nismo dovolj informirani?

Postavlja se vprašanje, kako lahko skupščina SRS razpravlja o sta-

nju v Porabju brez navzočnosti enega samega avtentičnega predstavnika naše manjšine? Tudi sicer nikoli nimamo priložnosti slišati njihovega mnenja o življenjskih in narodnostnih potrebah (in željah), niti v komisiji za manjšinska vprašanja pri RK SZDL Slovenije niti v kateremkoli drugem organu. Nič tudi ne vemo o rezultatih omenjenih izboljšav v izobraževanju in kulturi. Nič nam ni znane o kakšnem slovenskem pisatelju, pesniku, slikarju ali drugem umetniku, predstavniku naše manjšine; nič o kakšni dramski skupini (nekaj malega le o folklorni skupini in pevskem zboru). Prav tako še ni bilo slišati ničesar o izhajanju glasila porabskih Slovencev. Kakšna je življenjska pot redkih slovenskih absolventov višjih šol, ki naj bi poučevali in skrbeli za materinsčino? Če lahko pritrdimo oceni slovenske skupščine, da je položaj naše narodne skupnosti v Avstriji in Italiji nezadovoljiv, ne moremo nič spodbudnejšega reči tudi o stanju v Porabju.

JR

RETROSPEKTIVNA RAZSTAVA UMETNIŠKE FOTOGRAFIJE OB JUBILEJU

Jutri, 8. novembra, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli retrospektivno razstavo umetniške fotografije ob 60-letnici organiziranega fotoamaterizma na Jesenicah in 40-letnici foto kluba Andrej Prešeren Jesenice. Razstavo bodo odprli s prikazom barvnih diapozitivov članov kluba.

Letos železarske Jesenice praznujejo 60-letnico organiziranega fotoamaterizma, ki se je začelo z ustanovitvijo odseka amaterskih fotografij, 1. avgusta 1925 pri Turistovskem klubu Skala, podružnica Jesenice. Z amatersko foto dejavnostjo so se posamezniki ukvarjali že pred tem in zato so Jože Truhlar in pokojni Matevž Mikelj, France Torkar, Lojze Tratnik in Avgust Balanč začeli potrebo, da se ustrezno organizirajo. Njim so se pridružili še mag. Ivo Koželj, Slavko Smolej, Jaka Čop ml., Ignac Juran, Anton Srems, Tone Urbanc, Jože Narad, Ludvik Ravnik in še nekateri drugi. Člani odseka so svoje fotografije večkrat razstavljali na klubskih, medklubskih in celo mednarodnih razstavah in skrbeli za svoje strokovno izpopolnjevanje. Že po letu 1930 pa sta se z barvno fotografijo začela preizkušati mag. Ivo Koželj in Slavko Smolej, ki je bil že takrat poznan s svojo zbirko barvnih diapozitivov pod naslovom Cvetje in obrazi naših gora.

Z izbruhom druge svetovne vojne je foto odsek Skale prenehal delovati in fotoamaterji so se pridružili splošnemu kulturnemu molku Slovencev. Vendar pa so posamezni člani, najsi kot aktivisti Osvobodilne fronte ali borci NOV na svoje filmske trakove zabeležili številne dokumente štiriletna okupacije in narodnoosvobodilnega boja. Med najdragocenejše vsekakor sodi izbor fotografij Slavka Smoleja, ki jih je decembra 1954 izdal v posebni knjigi z naslovom »Gorenjska in miru, trpljenju, borbi in svobodi«, ki jo je posvetil »padlim borcem osvobodilne vojne v čast, žrtvam v spomin, v ponos in svarilo bodočim rodovom«. S posameznimi slikami so sodelovali še Jaka Čop, Matevž Mikelj, Jože Ulčar in še nekaj posameznikov, poleg posameznih posnetkov, najdenih ob osvo-

boditvi v prostorih nemške tajne policije.

Jeseniški fotoamaterji so takoj po osvoboditvi nadaljevali delo, in sicer od 17. junija 1945 dalje v novoustanovljenem Fiskulturnem društvu Jesenice kot samostojen foto odsek, ki ga je vodil Slavko Smolej. Jeseni leta 1946 pa so jeseniški fotoamaterji ustanovili samostojen Foto klub Jesenice, ki so ga leta 1962 preimenovali v Foto klub Andrej Prešeren Jesenice. Ime so prevzeli po vnetem fotoamaterju, predvojnem komunistu in prvoborcu Andreju Prešernu iz Gorij, ki pa je bil neposredno povezan z delavskim in naprednim kulturnim delovanjem na Jesenicah.

Člani jeseniškega foto kluba vsako leto sodelujejo na 30 do 50 foto razstavah doma in v tujini. Doslej so za svoje fotografije prejeli številne nagrade in priznanja in uspešno nadaljujejo dolgoletno tradicijo. Razen tega od leta 1972 dalje vsake dve leti na Jesenicah prirejajo foto razstavo z naslovom »Človek in jelka«, na kateri sodelujejo fotoamaterji iz vse Jugoslavije. Od leta 1977 pa uspešno sodelujejo tudi s foto odsekom Turističnega kluba Beljak — Avstrija in bienalno — izmenično prirejajo vsako leto skupno razstavo umetniške fotografije pod naslovom »Interclub foto«. Z obnovo prostorov, oziroma ustanovitvijo razstavnega salona

DOLIK, pa so se vključili tudi v redno razstavno dejavnost z doslej tremi razstavami letno, za naprej pa želijo več terminov. V propagandne namene urejajo na stavbi železniške postaje na Jesenicah tudi vitrino z umetniškimi fotografijami. S svojo dejavnostjo sodijo med najboljše foto klube Jugoslavije, pri zadnjem ocenjevanju leta 1983 so bili celo osmi.

Jeseniški foto klub, ki danes združuje 72 članov, s foto krožki in tečaji skrbi tudi za vzgojo novih, mladih fotoamaterjev. Njihovi člani trenutno kot mentorji delujejo v štirih osnovnih šolah in Centru srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice. Klub za pospeševanje fotoamaterizma vsako leto prireja različne fototestave in tekmovanja pionirjev jeseniške občine, najboljši pa se udeležujejo enakih prireditev v slovenskem in jugoslovanskem prostoru.

Foto klub Andrej Prešeren Jesenice predstavlja pomemben člen v kulturnem ustvarjanju jeseniške občine. Njihova 60-letna prisotnost in aktivnost sta veliko pripomogli, da umetniška fotografija postaja enakovredno sporočilo umetniški sliki. Seveda pa njihova dejavnost sega tudi na področje pospeševanja tehnične kulture in na druga vzgojna področja.

Retrospektivna razstava umetniške fotografije bo na ogled do vključno 21. novembra vsak dan, razen ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

RAZSTAVA »HABSBURŠKI DENAR ZA KRANJSKO, KOROŠKO, ŠTAJERSKO IN GORIŠKO«

Gorenjski muzej Kranj in Tehniški muzej Železarnice Jesenice sta pripravila zanimivo numizmatično razstavo o novcih, ki so jih Habsburžani od l. 1278 dalje, ko so kot nemški cesarji dobili v posest t. i. notranjeavstrijske dežele (Kranjsko, Koroško, Štajersko in Goriško), kovali za pokrajine, kjer so prebivali Slovenci.

Razstavo je vsebinsko zasnoval jeseniški numizmatik ing. Dušan Prešeren, ki se že šestindvajset let intenzivno ukvarja z zbiranjem starega denarja.

Razstava zajema novce habsburških kovnic, ki so kovali denar za slovenske dežele. Te kovnice so bile: Gradec na Gornjem Štajerskem, ki je kovala novce za Štajersko in Kranjsko ter Sentvid ob Glini in Celovec na Koroškem, ki sta kovali za Koroško. Predstavljeni pa so tudi novci, ki so jih habsburške kovnice kovali za Goriško.

Na razstavi so predstavljeni najbolj zanimivi primerki in tudi ostali odkovi, ki imajo oznako ali grbe tedanjih notranjeavstrijskih dežel... Omeniti pa je pri tem treba, da je v tedanjih slovenskih pokrajinah, ki so bile v posesti habsburške dinastije, krožilo tudi mnogo kovanega denarja, ki je bil kovan v kovnicah drugih habsburških pokrajin, saj je sočasno delovalo preko dvajset kovnic v okviru avstrijsko-nemškega cesarstva. Te so kovali vrsto denarnih enot od feniga do dvajsetkratnega dukata.

Na razstavi ni bilo mogoče predstaviti vso množico teh odkovov, kajti njen namen je predvsem pokazati kovance, ki so jih kovali na Koroškem in Štajerskem z oznakami in grbi tedanjih notranjeavstrijskih dežel.

Otvoritev razstave bo v petek, 18. novembra, v prostorih Ljubljanske banke — poslovna enota Jesenice, Titova 8, ob 17. uri.

JM

Živim in pišem

RAZTRESENOST

EDO TORKAR

Zadnje čase se mi dogajajo čudne reči.

Na primer: v Ljubljani vstopim na vlak za Jesenice, utrujen zadremim na sedežu in se zbudim — v Zidanem mostu.

Ali: srečam simpatično dekle, ki mi je že dolgo všeč, sam ne vem, kako bi se ji prikupil, povabim jo na kavo in ji rečem: »Zmaga lepša si, Lojzka! Ona otrpne kot bi jo pičil gad, leđeno me pogleda in stisne skozi zobe: »Jaz sem Milka, če že hočeš vedeti!« Ves nadaljnji trud je zaman. Takih kiksov ženske ne odpustajo.

Ali pa: zajaham kolo in se odpeljem na dva dec, nazaj grem pa peš, kajti kolo sem pozabil pred gostilno in se spomnim nanj šele naslednji dan zjutraj, ko bi moral z njim v službo.

Ali pa: zadnjič doma, ko sem popravljal kuhinjo. Ko sem odvil vijake sem utaknil izvijač v žep in zametjal pregorelo spiralo. Ko sem potem hotel vijake spet priviti, ni bilo izvijača nikjer: ne na mizi ne na tleh, ne v predalu, ne v škafu za orodje. »Poglej v žep, gotovo ga imaš tam!« mi je rekla žena. Sam se seveda ne bi tega nikoli domislil.

Ali pa: na cesti se spomnim, da sem doma pozabil očala. Skočim po nje in glej zlomka — nenadoma mi ni več jasno, po kaj sem sploh prišel.

Brez očal grem zdoma in nanje se spet spomnim šele na pošti, ko bi moral poiskati številko v telefonskem imeniku.

Pozabljam očala, dežnike, bicikle, denarnice, dokumente, pozabljam celo imena svojih sorodnikov in prijateljev, (pri vsem tem pa je najbolj čudno to, da se — denimo — natančno spomnim, v kakšni postavi je naša nogometna reprezentanca l. 1968 odigrala polfinalno tekmo za evropsko prvenstvo proti Angliji, in da imam še zdaj pred očmi akcijo, po kateri je Džadžić dosegel zmagoviti gol, in tudi vem v kateri minuti se je to zgodilo...) Zjutraj hitim v službo z narobe oblečenim puloverjem, odpetim šlicem in z briusko peno v nosnicah in za uhlji, na stopnicah se spotikam ob odvezanih vezalkah, cigarete prižigam pri filtru, juho solim s sladkorjem, kavo sladkam s soljo, v zmes za palačinke stresam pralni prašek namesto moke in že jutri se mi bo morda zgodilo, da si bom za zajtrk namesto marmelade namazal na kruh pasto za čevlje.

Pravijo, da je raztresenost značilna lastnost mislecev, znanstvenikov, umetnikov. Jaz sem samo naveden uradnik v zavarovalnici in zato res nima smisla razmišljati o tem, ali sem na poti k genialnosti ali norosti.

SPOMINSKE SVEČANOSTI OB DNEVU MRTVIH

Tako kot vsako leto so tudi letos na Jesenicah počastili spomin na padle borce NOV, talce, tiste, ki so jim ugasnila življenja v koncentracijskih taboriščih in vse tiste, ki so darovali svoja življenja za našo svobodo in lepšo prihodnost.

Osrednja spominska svečanost je bila na grobišču padlih borcev v spominskem parku na Plavžu v četrtek, 31. oktobra, ob 16. uri, v organizaciji občinskega zbora ZZZB NOV Jesenice in ostalih družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice. V kulturnem delu komemorativne slovesnosti so sodelovali Pihalni orkester jeseniških železarjev pod vodstvom Ivana Knifca, moški pevski zbor DU Jesenice pod vodstvom Mire Mesarič, mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice pod vodstvom Marije Reichman in recitatorska skupina osnovne šole Tone Čufar Jesenice pod vodstvom mentorja Igorja Škrlija. Po položitvi vencev občinskega odbora in krajevnih odborov ZZZB NOV ter ostalih družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice in uvodni žalostinki pihalnega orkestra, je imela spominski govor predstavnica ZSMS Jesenice ALENKA ČUFAR.

Čeprav je ob slovesnosti močno deževalo, se je ob grobišču padlih borcev, ki je bilo okrašeno s številnimi lučkami in cvetjem, zbralo veliko število Jeseničanov. Poleg svojcev padlih borcev so spomin na padle počastili mnogi njihovi prijatelji in znanci ter veliko število mladih. Ob tej množici Jeseničanov so poseben vtis naredili stari borci — praporščaki s prapori. Ognjeni plamenčki številnih sveč in cvetovi krizantem in nageljnov so prisotne v mislih popeljali v čas, ko so bili njihovi svojci, bližnji tovariši in prijatelji še med njimi... Godbeniki, pevci in mladi recitatorji pa so z izvedenim kulturnim programom ta čustva še poglobili.

Na svečanosti je sodeloval tudi oddelek JLA, ki je padle borce počastil s salvami, pihalni orkester pa je zaigral znano žalostinko Kot žrtve ste padli. Salve mladih vojakov, zvoki

pihalnega orkestra, sklonjeni prapori, piski lokomotiv na delovnih mestih, kot da so za trenutek zaustavili utrip življenja. Nad spominskim parkom in nekdanjim Milanovim logom, ob vznožju mogočne Mežakle, ki je bila v borbi za svobodo mnogim borcem drugi dom, je zavladala svečana tišina. Prisotni so se s sklonjenimi glavami v globoki tišini deževnega popoldneva še enkrat spomnili žrtev fašističnega nasilja, najhujšega terorja, grozne morije, preganjanja, taborišč, lakote...

Spominska svečanost se je nadaljevala ob spominskem obeležju padlim vojakom v prvi svetovni vojni. Z žalostinko pihalnega orkestra in pesmijo moškega pevskega zbora Dobredob, slovenskih fantov grob, ki nas spominja na zgodovinske čase 1914—1918, so v spominskem parku sklenili svečanost v spomin na mrtve.

Spominske svečanosti so bile tudi v drugih krajevnih skupnostih občine Jesenice. V Planini pod Golico je na komemoraciji sodeloval tudi moški pevski zbor DU Jesenice, na grobišču padlih borcev in talcev v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela in na pokopališču na Blejski Dobravi 1. novembra pa pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Franjo Ropret

PEVCI!

Člane MPZ Blaž Arnič obveščamo, da bo naslednja vaja v petek, 15. novembra. K sodelovanju vabimo tudi tiste, ki so že prepevali v zboru in vse, ki bi radi šele začeli!

Odbor

ZKO Jesenice in KUD Jaka Rabič Dovje Mojstrana vas vabita v soboto, 9. novembra, ob 19. uri v kulturni dom na Dovjem na

GORENJSKO SREČANJE MALIH VOKALNIH SKUPIN — 1985 V POČASTITEV DNEVA REPUBLIKE

PROGRAM:

OKTET DPD SVOBODA FRANCE PREŠEREN ŽIROVNICA

Jakob Aljaž TRIGLAV
Radovan Gobec CVETOČA POMLAD
Zagorska narodna priredba Capuder
Pavel Kernjak POD TVOJIM PROZOROM
MI SMO MI

ŽENSKI VOKALNI NONET MOSS TOMO ZUPAN KRANJ

Janez Kuhar KURIR
Luksemburška PO POLJU SNEG SE BELI
Slavko Mihelčič MICIKA, ALI HOČES TI MOŽA
J. Malat PTIČKI

KVINTET BRATOV ZUPAN TRŽIČ

F. Šarabon TAM ČER GAMSE ZALEZUJEM
Oskar Dev DOBIL SEM PISEMCE
Pavel Kernjak ANA, NINA NANA
Ivan Tišler KO V JUTRANJEM SONCU

SEKSTET VIHARNIKI GORENJA VAS

Josip Verbič VASOVALEC
Peter Jereb PELIN ROŽA
Rado Simoniti NA VIPAVSKEM
Josip Ipavec IMEL SEM LJUBI DVE

STOBLJANSKI OKTET DOMŽALE

F. Juvanc SPOMIN NA ZIMSKI VEČER
Fran Venturini NOCOJ PA, OH, NOCOJ
Vasilij Mirk KOLO
Oskar Dev SPOV PTIČ'CE POJO

GORENJSKI OKTET ZASIP

Emil Adamič V GORJAH ZVONI
Pavle Kernjak MOJCEJ
Vasilij Mirk KOLO
Vinko Vodopivec ZABE

VSTOP PROST

TEH NAŠIH
ŠESTDESET
LET...

Štiridesetletni jubilej žal niso praznovali v novih prostorih. Obnovitvena dela so se zavlekla. Že takrat, ko je bila adaptacija novih klubskih prostorov 90 odstotna, se je pojavljalo vprašanje, kaj bo v prihodnosti. Železarna je imela v srednje-ročnem načrtu ponovno širjenje prostorov HVŽ. Stavbo, v katero naj bi se bili preselili, naj bi v letih 1967/68 rušili zaradi nadaljnje izgradnje TOZD HVŽ. Toda vduhu je bilo optimistično.

Na razstavi ob dnevu republike niso sodelovali, razen enega člana. Na turistični razstavi na Bledu so sodelovali štirje člani. Na medklubski razstavi v Krškem je bila sprejeta ena fotografija Kocjančiča, prav tako na mednarodni foto razstavi na

Reki. Na medklubski razstavi v Kopru sta sodelovala Trojar z eno in Tarman z dvema fotografijama.

Na deveti gorenjski razstavi v Trzinu je sodelovalo pet avtorjev — razstavljalec (Kocjančič, Polak, Kolman, Črv, Tarman). Kolman je prejel prvo nagrado za dia in drugo nagrado za črno belo fotografijo, Polak pa tretjo nagrado za dia-color. V tem letu, t. j. 1965, so imenovali Torkarja, prvega predvojnega predsednika, za častnega člana FK Jesenice. Listino je imenovanemu izročil predsednik nadzornega odbora, Urbanc.

Ob 40-letnici kluba so bili proglašeni za fotoamaterje druge stopnje naslednji dolgoletni ustvarjalni člani: Franc Torkar, Matevž Mikelj, Jaka Čop, Tone Urbanc, Janez Znidar, Slavko Tarman, Franc Črv, Tine in Nataša Rant, Zdravko Kragl, Franc Kolman, Milan Polak, Tone Kocjančič, Franc Gorjanc in Izidor Trojar.

Poleg Torkarja je odbor kluba imenoval za častnega člana še Matevža Miklja. Tako je imel ob štiridesetletnici klub dva častna člana. Miklju sta za posredovanje strokovnega znanja mladim podelila listino častnega člana FK Vintgar in foto skupina jeseniške gimnazije.

Osrednje delo kluba v jubilejnem letu je bila postavitev 10. gorenjske razstave. Razstava je bila odprta od 27. 11. do 3. 12. 1965. Bila je uspešna in dobro obiskana. V klubski konkurenci je klub zasedel drugo mesto, v članski pa Polak bronasto medaljo. Diplome so prejeli: Črv, Kocjančič in Trojar. Za uspešno izvedbo razstave so prejeli srebrno plaketo Železar naslednji člani: Znidar, Polak in Črv.

Klub pa je ob 40-letnici prejel zlato plaketo Železar. Foto kino zveza Slovenije je podelila tudi tri nazive »fotoamater 1. stopnje«, in sicer: Torkarju, Miklju in Čopu.

Razstavna dejavnost je bila osnovna naloga kluba, saj so s tem zastopali železarske Jesenice in klub doma in v tujini.

VZGOJA MLADIH KADROV IN ŠIROKO RAZVEJANA RAZSTAVNA DEJAVNOST V LETU 1966

Klubsko delo je slonelo na vzgoji članstva ter razstavnih dejavnosti doma in v tujini. Foto tečaj je zagotovil 20 novih, mladih članov. Foto skupina Janeza Puharja na jeseniški gimnaziji, ki je organizacijsko sodila k jeseniškemu foto klubu, je ob dnevu republike priredila 3. republiško razstavo Mladina fotografira — 66. Foto skupino je vodil klubski inštruktor Tarman. Člani so bili zelo aktivni.

ORGANIZACIJA PRVE MEDKLUBSKE RAZSTAVE — 1967

Tega leta so organizirali 1. medklubsko razstavo. Že dalj časa so želeli pripraviti kvalitetno foto razstavo. Na razpis se je odzvalo 19 klubov, 49 avtorjev in 360 fotografij. Velik uspeh sta dosegla Kolman (tri zlate in ena bronasta medalja) ter Mikelj (srebrna medalja).

Fotografije članov so bile razstavljene doma in v tujini: Panticosa, Slovenske Konjice, Bjelo Polje, Beograd, Gornja Lastva, Višegrad, Pančevo, Bugojno, Bukarešta in Zagreb. Na teh razstavah so sodelovali: Kocjančič — 18 fotografij, Črv — 13 fotografij, Trojar — 11 fotografij, Kolman — 12, Mikelj — 11, Tarman — 10, Ivanovič — 3, Sluga — 1, Stojan — 5 in Mohorič — 2 fotografiji.

V reportažnem oknu so imeli 10 različnih foto reportaž. Vsi aktivni člani so prejeli dovolilnice za fotografiranje v železarni. Tako so še naprej lahko vsako drugo leto pripravljali razstave z železarsko motiviko (CJ).

HOKEJ NA LEDU

V soboto, 9. novembra, ob 18. uri:

JESENICE : CINKARNA.

V sredo, 13. novembra, ob 18. uri:

KRANJSKA GORA : MEDVEŠČAK.

Vabljeni!

HOKEJ NA LEDU

VEČNI DERBI S PRVAKOM

Po sedmih dneh premora zaradi gostovanja naše reprezentance v Franciji, kjer je doživela dva poraza, so hokejski Jeseničani nadaljevali borbo za prvenstvene točke.

V trinajstem kolu je bil na sporedu derbi med »železariji« in »zmagaji«, povsem zaslužen pa so zmagali 21-kratni prvaki s 4:3 (1:1, 3:1, 0:1).

Več kot 4500 gledalcev je imelo kaj videti: veliko borbenosti in lepih kombinacij, pa tudi napak na obeh straneh. Na te smo v dvoboju med Jeseničani in Ljubljancami kar navajeni, zato redko govorimo o kvalitetni igri na derbijih. Vendar napetosti in razburjenosti akcij ni manjkalo.

Jesenici so začeli sijajno. V prvih desetih minutah so imeli vsaj tri — štiri izredne priliko, ki pa so ostale — le priložnosti. V najhujšem pritisku na vrata Kompas Olimpije je Majnik prvič resneje ogrozil vratarja Klemenca Tičarja. Gostje so povedli z 1:0. Do konca prve tretjine so Jeseničani izenačili. Drugo tretjino so Jeseničani dobili s 3:1. V tretji tretjini smo gledali morda najboljši hokej. V jeseniških vrstah je ponovno uspešno zaigrala najmlajša napadalna trojka Tišler-Smolej-Razinger. Z izredno požrvalnostjo, vztrajnostjo in tudi s hokejskim znanjem, ki je zavidanja vredno, so znali spraviti nasprotnika v resne težave. Še bolj obetavno je, da prva in druga napadalna trojka počasi, a zagotovo, prihajata v željeno formo.

Kompas Olimpija nas je prepričala, da je moštvo, na katerega bi bilo potrebno resno računati, čeprav so jih v zadnjem času pestile poškodbe. Ko bodo kompletni, bodo Ljubljancami nevarni za vsakega nasprotnika, še zlasti v hali Tivoli.

Hokejisti Kranjske gore so se iz Beograda vrnili poraženi. Partizan je zmagal z 9:2 (3:0, 0:2, 6:0), vendar Kranjskogorci niso razočarani. Lahko bi celo rekli, da so pokazali zelo dobro igranje in v prvih dveh tretjinah resno mučili favorizirano moštvo. Po štiridesetih minutah je bilo le 3:2 za »črno-bele«. Hokejski Kranjske gore so nastopili brez štirih najboljših: Čušnjaka, Poljanška, Razingerja in Jana. Zato so morali breme nositi nekateri najmlajši, ki v letošnjem prvenstvu pravzaprav še niso dobili priložnosti, denimo Andrej, Crnović, Bešić, Sušan. Kljub temu so klonili šele v zadnji tretjini.

Prvi del prvenstva bo končan z osemnajstim kolo 20. novembra. Takrat se bo prva zvezna liga razdelila na dva dela. V prvem bodo štiri najboljša moštva, ki bodo odločala o uvrstitvi od prvega do četrtega mesta, v drugem pa šest moštev, ki se bodo borila za uvrstitev od petega do desetega mesta. Prvi štirje bodo med seboj odigrali po štiri tekme, dve doma in dve v gosteh. Prvouvrščeni bo po prvem delu v drugi del prinesel s seboj štiri točke, drugi tri, tretji dve in četrto uvrščeni eno točko. Po koncu tega dela bo še »super-finale«, v katerem se bosta pomerili prvouvrščeni moštvi. Prvak bo moral v »super-finalu« zmagati trikrat.

D.

TRETJE SREČANJE PLANINSKIH VODNIKOV

Tretje srečanje planinskih vodnikov SOZD Slovenske železarnice v izvedbi Železarnice Store in Žične Celje je bilo na Svetini. Iz posameznih delovnih organizacij SOZD SZ so se srečanja udeležili: iz Železarnice Jesenice deset vodnikov, iz Železarnice Ravne dvajset, iz Železarnice Štirinajst, iz Plamen Kropa štirje, iz Verige Lesce dva in iz Žične Celje štirinajst vodnikov. Srečanja se niso udeležili vodniki iz Tovila in Metalurškega inštituta Ljubljana.

Organizatorji srečanja so nas ob 9. uri nadve gostoljubno sprejeli in po krajšem prijateljskem pomenku se je ob 10. uri začel delovni del srečanja.

Vodja pohodov Marjan Kavka je vse navzoče, še posebno pa Grega Klančnika, pobudnika množičnih planinskih pohodov v okviru SOZD SZ, Marjana Ferka, predsednika sindikata Žične Celje, in Staneta Arčiča, podpredsednika komisije za rekreacijo v Železarni Store, pozdravil in imenoval predstavnika, družbenopolitičnih organizacij in skupnosti ter komisije za športno rekreacijo v Železarni Store in Žični Celje. V nagovoru je govoril o pomembnosti srečanja, ki je vsako leto ob zaključku pohodov, zato je prav, da pregledamo »prehojeno pot« vseh dosedanjih pohodov ter kritično spregovorimo o njih.

Preteklo je 16 let, odkar v okviru SOZD organiziramo množične planinske pohode, sprva le enega na leto, v zadnjih letih pa že štiri letno. V teh letih se je na različne vrhove naših gor povzpelo preko 20.000 železarjev in predelovalcev ter njihovih sorcev.

Letos so bili izvedeni štirje pohodi, in sicer:

- pohod na Uršljo goro v organizaciji DO Železarnice Ravne — 505 udeležencev;
- pohod na Svetino v organizaciji DO Železarnice Store — 373 udeležencev;
- pohod na Triglav v organizaciji DO Železarnice Jesenice — 551 udeležencev;
- pohod na Vodiško planino v organizaciji DO Plamen Kropa — 356 udeležencev.

Na vseh štirih pohodih je bilo 1785 udeležencev, torej je ta oblika rekreacije najbolj množična v SOZD SZ.

Govornik je poudaril, da so dosedanja uspehi množičnih planinskih pohodov delavcev SOZD SZ vsem organizatorjem in vodnikom spodbuda za prihodnost. Ugotovil je, da bo zaradi stabilizacijskih ukrepov v našem vsakdanjem življenju vedno več ljudi iskalo sprostitve in rekreacijo v gorah. Dotaknil se je tudi finančnih sredstev, s katerimi razpolagajo organizatorji pohodov ter ugotovil, da ti ne zadostajo več. Predlagal je, da naj bi komisija za športno rekreacijo pri SOZD SZ v prihodnje namenila več sredstev za pohode.

Prvi se je v razpravo vključil starosta med vodniki in organizator pohodov v Železarni Ravne Franc Telcer. V svojem statističnem poročilu, katerega je skrbno pripravil, je navzočim posredoval naslednje podatke: na seznamu planinskih vodnikov slovenskih železarjev je bilo v letu 1984—1985 registriranih 70 vodnikov. Razvrstitev po posameznih DO je naslednja:

- Železarna Jesenice — 29 vodnikov,
- Železarna Ravne — 13 vodnikov,
- Železarna Store — 10 vodnikov,
- DO Žična Celje — 9 vodnikov,
- DO Plamen Kropa — 3 vodniki,
- DO Tovil Ljubljana — 3 vodniki,
- DO Veriga Lesce — 2 vodnika in Metalurški inštitut Ljubljana — 1 vodnik.

Iz Telcerjevega statističnega prikaza ugotovimo veliko zanimivosti: — nadmorska višina vrhov, na katere smo se v letu 1985 povzpeli, je naslednja: Triglav 2864 m, Uršlja gora 1696 m, Svetina 850 m in Vodiška planina 1350 m. Skupna višina je 6759 m;

— pohodi so trajali: na Triglav 10 ur, na Uršljo goro 4 ure, na Svetino 3 ure in na Vodiško planino 3 ure;

— v letu 1985 je bilo 129 udeležencev več kot leta 1984.

V posebni razpredelnici je prikazal tudi delež vodnikov na pohodih.

Na koncu svojega bogatega poročila je poudaril, da je izvedba pohodov slonela na delu in trudu vodnikov, ki so se zavedali, da s svojim delom prispevajo svoj delež pri razvijanju planinske ideje med slovenskimi železariji.

V razpravi so sodelovali vodniki iz SOZD SZ. Omenil bom le najbolj pomembne misli:

— na nivoju SOZD SZ je treba doseči, da bo terminski koledar v letu 1986 prilagojen vsem DO;

— za nekatere DO so problematični prevozi. Dogovorili smo se, da bodo pri prevozu pomagale tiste DO, ki imajo prosta mesta v avtobusih;

— v nekaterih DO imajo težave pri zbiranju prijav. Razpisni roki so prekratki, zato nastajajo težave pri organizaciji pohodov. Dogovorili smo se, da bodo razpisni roki v naslednjem letu daljši;

— plakati bi bili bolj uporabni, če bi bilo na koncu plakata več prostora za obvestila;

— pohodniki so premalo pozorni na naravo. Vse preveč hitijo k cilju, ne vidijo pa vsega tistega, kar jih obdaja — vrhovi, doline, rastline, živali...

— za vse tiste delavce in njihove svojece SOZD SZ, ki iz raznih razlogov niso stopili na teme našega očaka Triglava, naj bi Železarna Jesenice vsako leto organizirala poseben pohod. Število udeležencev iz posamezne DO bi bilo določeno glede na število zaposlenih. To število ne bi smelo biti preveliko (okrog 50 do 100 udeležencev). Železarna Jesenice naj bi, tako kot doslej, organizirala tudi pohod na enega izmed lepih vrhov v Julijskih Alpah;

— Franci Korošec iz Žične Celje je povedal, da bi tudi Celjani radi organizirali svoj pohod. Isto velja za Plamen Kropa, kjer so letos izvedli svoj prvi pohod. Tudi Veriga Lesce bi rada naslednje leto pripravila svoj drugi pohod;

— kritično smo spregovorili o pohodu na Triglav, ki ga je organizirala Železarna Jesenice. Posamezne DO se niso držale dogovorov o izvedbi pohoda. Večina pohodnikov je bila na vrhu Triglava že prvi dan, čeprav je bilo določeno, da se prvi dan povzpemo le do izhodiščnih postojank. Zaradi tega je proslava na vrhu Triglava naslednji dan prisostvovala le desetina pohodnikov.

Ob koncu razprave se je za povabilo na srečanje zahvalil Gregor Klančnik. Vodnikom je čestital k doseženim uspehom in dejal, da tudi v analize planinskih društev ne morejo zabeležiti take množičnosti kot jih delavci SOZD SZ na svojih pohodih. Pohvalil je dosedanje organizatorje pohodov, tehnično opremljenost in kondicijsko pripravljenost pohodnikov. Pohvalil je Železarno Store, ki skrbi za pohode na Svetini. Meni, da je nujno najti sredstva in način, da dom ostane to, kar pove že ime Doma železarjev.

Po uradnem delu srečanja je Bojan Šrot, član alpinističnega oddelka PD Celje in član odprave na Himalajo, z barvnimi diapozitivi prikazal težaven in zanimiv vzpon na himalajski vrh.

Po kosilu smo srečanje nadaljevali ob prijateljskih pogovorih z udeleženci srečanja.

Kot vedno, je bilo tudi tokrat slovo težko. Kljub pozni uri in megli smo naredili nekaj fotografiskih posnetkov. Prvi smo se od prijateljskih gostiteljev poslovili Jeseničani, z obljubo, da se zopet snidemo na četrtem srečanju, ki ga bosta organizirala Veriga Lesce in Plamen Kropa.

Pavel Dimitrov

JUDO

DVA PORAZA V SLOVENJ GRADCU

V soboto, 2. novembra, je bil v Slovenj Gradcu eden od turnirjev drugega kola ekipnega prvenstva Slovenije v judu. Nastopile so ekipe Slovenj Gradca, Železnice iz Maribora in judo sekcije TVD Partizan Jesenice.

Rezultati: Slovenj Gradec : Jesenice 12:2 (5:3), Železnice : Jesenice 12:2 (5:5), Slovenj Gradec : Železnice 8:6 (2:3).

Obe zmagi za jeseniške judoiste je dosegel »veteran« v ekipi Čebuli. Poleg njega so nastopili še Stražišar, Vidic, Benkovič, A. Hadžić, Dvoršak, Kolarič in Begovič. Jeseniški judoisti so tokrat razočarani. Bili so premalo borbeni, poleg tega so vse poraze doživeli v parterju.

V soboto, 9. novembra, bo v Slovenski Bistrici turnir tretjega kola SLJ. Nastopile bodo ekipe Impola II., Šiške in Jesenice.

V nedeljo, 10. novembra, bo na Vrhniki turnir v judu za pionirje in člane, ki ga organizirajo vojaki VP 1267, v počastitev raketno-topniških enot JLA. Vojaki bodo brezplačno organizirali avtobusni prevoz iz Ljubljane na Vrhniko in nazaj ter vsem sodelujočim postregli z vojaškim kosilom.

LOKOSTRELCI

Obveščamo vse člane lokostrelske sekcije pri TVD Partizan Javornik-Koroška Bela in vse ostale, ki se zanimajo za ta šport in bi radi postali naši člani, da bomo pričeli z rednimi treningi v telovadnici v torek, 12. novembra. Urnik treningov je: ob torkih od 15. do 17. ure, sredo od 19.30 do 21.15 in ob petkih od 15. do 18. ure.

Vabljeni!

»PARTIZAN HRUŠICA« PRVAK

Končano je tekmovalje v malem nogometu občine Jesenice v organizaciji ZTKO Jesenice. Ekipa so dosegle naslednje mesta: 1. Partizan Hrušica, 24 točk; 2. Zastreka JN, 22 točk; 3. ML Bosna, 21 točk; 4. Kres, 19 točk; 5. Veterani, 16 točk; 6. Ilinden 83, 16 točk; 7. Jeklovček, 13 točk; 8. Kovinar, 12 točk; 9. Stroj delavnice, 9 točk; 10. Javor. rovt, 7 točk; 11. PTT, 6 točk; 12. Valjarna žice, 5 točk; 13. Jeklarna, 0 točk; 14. Part. Žirovnica, 0 točk.

Tekmovalje je predvsem rekreacijskega značaja, vendar ima določena pravila, ki so jih ekipe spoznale pred tekmovaljem. Teh pravil nekateri posamezniki niso upoštevali.

Za izvedeno občinsko prvenstvo v malem nogometu velja pohvaliti ZTKO Jesenice in nogometne sodnike.

A. Vrečko

JESENIŠKE TELOVADKE USPEŠNE NA IZBIRNIH TEKMOVANJH

V nedeljo, 3. novembra, so jeseniške telovadke sodelovale na dveh izbirnih tekmovanjih. Pionirke so se potegovala za sodelovanje na pionirskem pokalu, ki bo 14. in 15. decembra v Murski Soboti, mladinke pa za reprezentanco Slovenije, ki se bo v soboto, 9. novembra, pomerila z vrsto Vojvodine.

Na obeh tekmovanjih so se Jeseničanke zelo dobro uvrstile. Irena Bertonec je v konkurenci pionirk zasedla odlično četrto mesto, peto mesto pa je pripadlo Sandri Možina. Med mladinkami je Sandra Stefanovska zasedla šesto mesto in se tako uvrstila v mladinsko reprezentanco. Sandra je tekmovala zelo zbrano ter po treh orodjih zadržala drugo mesto, žal pa je na dvovišinski bradli naredila preveč napak. Do prihodnjih tekmovanj bo skušala napake popraviti ter poseči v boj za medalje.

REZULTATI: Pionirke: 1. Lužar 34,65 točk; 2. Janežič 33,25; 3. Železnik 33,10 (vse Ljubljana); 4. Bertonec 31,50; 5. Možina 31,40...; 13. Obid 26,65 točk (vse Jesenice). Mladinke — reprezentanca: 1. Zamuda 35,55; 2. Alič 35,45; 3. Deželak 35,40; 4. Stare 34,75; 5. Ošterijaš 34,25 (vse Ljubljana); 6. Stefanovska 34,20 (Jesenice)... 14. Brajkovič 30,35 točk. TM

IZ TOZD TRANSPORT

Športniki-rekreativci iz TOZD Transport so z zadnjo, enajsto disciplino inter-nega prvenstva končali letošnji del športno-rekreativnih tekmovanj.

Zadnje panoge, streljanja z zračno puško, se je udeležilo enaindvajset delavcev in delavk TOZD Transport. Rezultati: ženske — Duda Šečkanovič (121); moški — 1. Miro Kalan (146), 2. Boris Drobnač (135), 3. Mitja Resman (132), 4. Hazim Babič (130), 5. Brane Bakič (128), 6. Joža Čufar (126), 7. Joža Šlibar ml. (124), 8. Boris Zemva (123), 9. Stane Vidic (121), 10. Miloš Kernc (120) itd.

Delavci Transporta so tako edina TOZD v Železarni, ki vse leto prireja športna tekmovanja. Taka srečanja prinašajo tudi nekaj družabnosti v delavčev vsakdan, obenem pa jih športnorekreativna dejavnost krepi za nov delovni dan. In tam, kjer je zdrav duh, je tudi zdrav kolektiv!

-tok

PREGLED KATEGORIZIRANIH IN PERSPEKTIVNIH ŠPORTNIKOV IZ JESENIŠKE OBČINE

V zadnji številki biltena »Obvestila«, ki ga izdaja Zveza telesno kulturnih organizacij Slovenije, je bilo med drugimi zanimivimi članki objavljen tudi spisek vseh slovenskih športnikov, ki so kategorizirani oziroma uvrščeni v perspektivni razred. Prav gotovo vse ljubitelje športa v naši občini zanima, koliko smo pri tem zastopani Jeseničani. Zato je predsedstvo ZTKO Jesenice sklenilo, da objavi izveček.

V prvi tabeli vidimo, v katerih športnih panogah so kategorizirani naši športniki.

PREGLED KATEGORIZIRANIH IN PERSPEKTIVNIH ŠPORTNIKOV JESENIŠKE OBČINE PO ŠPORTNIH PANOGAH

tabela 1

Športna panoga	Mednarodni razred	Zvezni razred	Perspektivni športniki
drsanje			2
hokej		20	19
judo			2
lokostrelstvo		1	
smučanje — alpsko		4	
— skoki		2	
— teki	1		1
SKUPAJ:	1	27	24

tabela 2

Status športnika	Maksimalna vsota športnega dodatka
zaslužni športnik Jugoslavije	do 45.620,00 din
športnik mednarodnega razreda	do 31.934,00 din
športnik zveznega razreda	do 22.810,00 din

MEDNARODNI RAZRED

SMUČARSKI TEKI: Jana Mlakar — 1966, TSK Kranjska gora, Jesenice, (2. mesto 5 km, Parnassos, 20. 1. 1985); status: od 1. 6. 1985 do 31. 5. 1986.

ZVEZNI RAZRED

HOKEJ: Člani KH Jesenice — 1. mesto DP 1985; 1. Jože Borše — 1963, 2. Aleksander Cigan — 1961, 3. Jože Čušnjak — 1954, 4. Edvard Hainar — 1955, 5. Drago Horvat — 1958, 6. Bernard Klemenc — 1964, 7. Peter Klemenc — 1956, 8. Matjaž Kopitar — 1965, 9. Marjan Kozar — 1962, 10. Marjan Lah — 1958, 11. Bojan Magazin — 1961, 12. Drago Mlinarec — 1960, 13. Boris Pajič — 1963, 14. Murajica Pajič — 1961, 15. Cveto Preinar — 1957, 16. Roman Pristov — 1955, 17. Bojan Razpet — 1960, 18. Jože Razinger — 1952, 19. Ivan Ščap — 1955, 20. Stefan Ščap — 1959; status: od 1. 6. 1985 do 30. 5. 1986.

LOKOSTRELSTVO: Dore Jakopič — 1960, LK Partizan, Jesenice (2 c norma FITA: 1174 krogov, MT Zagreb, 22. 4. 1984; 2221 krogov, MT Varaždin, 16. — 17. 6. 1984); status: od 1. 1. 1985 do 31. 12. 1985.

ALPSKO SMUČANJE: 1. Matej Oblak — 1965, SK Jesenice (34. mesto VSL, EC Oberege, 17. 12. 1984); 2. Robert Zan — 1967, SK Jesenice (1. mesto VSL, SP — mladincev Jasna, 2. 3. 1985); 3. Sašo Robič — 1967, SK Jesenice (2. mesto SL, SP — mladincev Jasna, 3. 3. 1985); 4. Grega Benedit — 1962, SK Jesenice (26. mesto VSL, WC Sestriere, 11. 12. 1984).

SMUČARSKI SKOKI: 1. Rajko Lotrič — 1962, SK Jesenice (24. mesto, VW Harachov, 25. 3. 1985); 2. Grega Peljhan —

Pri tem je zanimivo, da imamo poleg tradicionalnih športnih panog (hokej, smučanje, drsanje) v letošnji kategorizaciji uvrščenega še lokostrelca in igralca juda. Za vse kategorizirane športnike ZTKO Jugoslavije predpisuje višino športnega dodatka. Za leto 1985 ga prikazuje tabela 2.

Pri tem moramo poudariti, da se v jeseniški občini dosledno držimo dogovora. Športniki zveznega razreda (1. moštvo HK Jesenice) dobivajo mesečno 20.000 din športnega dodatka.

PERSPEKTIVNI ŠPORTNIKI

DRSANJE: 1. Irina Vauhnik — 1968, DK Jesenice (5. mesto PD — članic Novi Sad, 24. 2. 1985), 2. Romana Kučina — 1969, DK Jesenice (2. mesto RP — mladink, Jesenice, 17. 2. 1985); status: od 1. 6. 1985 do 30. 5. 1986.

HOKEJ: HK Kranjska gora; Jesenice: 1. mesto DP mladincev 1985, 1. Zeljko Andrej — 1967, 2. Enes Crnović — 1967, 3. Igor Dremelj — 1968, 4. Janez Egart — 1968, 5. Matija Grabnar — 1967, 6. Jugoslav Grbič — 1968, 7. Stanko Sehljč — 1969, 8. Toni Jug — 1970, 9. Benjamin Kodrič — 1968, 10. Marko Korošec — 1968, 11. Boris Kundič — 1970, 12. Marko Lah — 1968, 13. Primož Ravnikar — 1968, 14. Andrej Razinger — 1967, 15. Boris Skumavec — 1967, 16. Marko Smolej — 1968, 17. Diko Stevič — 1968, 18. Milan Tarman — 1967, 19. Tone Tišlar — 1967.

JUDO: 1. Irena Wolf — 1966, JK Jesenice (1. mesto RP mladink SL Gradec 16. 2. 1985), status: od 1. 11. 1985 do 31. 10. 1986. SMUČARSKI TEKI: Robert Kerštain — 1967, SD Rateče, Jesenice, (1. mesto 10 km DP st. mladinci, Jezersko, 28. 1. 1985); status: od 1. 6. 1985 do 31. 5. 1986.

Število kategoriziranih in perspektivnih športnikov v naši občini je zadovoljivo, vendar pa bomo v prihodnjih letih morali izboljšati delovne razmere naših športnikov, če bomo hoteli še naprej držati korak na športnih področjih z ostalimi razvitejšimi občinami v Sloveniji.

B. R.

TEČAJ JUDA ZA DEKLETA

Judo sekcija TVD Partizan Jesenice vabi dekleta k vpisu v tečaj juda. Vpis bo v prostorih judo sekcije v TVD Partizan Jesenice, vsak ponedeljek, sredo in petek od 18. do 20. ure.

Vabljeni!

KOŠARKA

JESENICE : METKA-LIBELA 87 : 62 (36 : 24)

Jesenice — telovadnica CSUI, gledalcev 50, sodnika Jelen (Nova Gorica) in Matjažič (Kranj).

Jesenice: Rozman 2 (2:0), Deretič 2, Šmitran (2:0), Fele 24 (5:4), Bartelj 8, Lah 4 (1:0), Stražišar 23 (3:3), Krznarič 16 (2:2), Ulčar 8 (5:2), Smolej, Berus, Zrnič.

V drugem kolu 1. slovenske košarkarske lige so igralke Jeseniške kluba doma igralce z ekipo Metke-Libela iz Celja. Ekipa Metke je bila za Jeseničanke zelo neugoden nasprotnik, saj je še niso uspeli premagati. Letos pa je v polfinalu republiškega prvenstva mladink v Mariboru prepričala Jeseničankam uvrstitev v finale. Jeseniške članice so se dogovorile, da zaigrajo na vso moč. V peti minuti so gostje sicer še vodile s 7:4. Ko se je domača peterka razgrnila, so igralke z bitrimi napadi zlahka prihajale do metov, ki so bili tokrat zelo uspešni (57%). V drugem delu tekme so igralke Jesenice večjo pozornost posvetile napadu, popustile pa v obrambi.

V igri jeseniške ekipe, se še vedno pozna, da je nekaj igralk daleč od zaželenih form, kar bo lahko velik problem v naslednjih treh kolid, ko bodo Jeseničanke igrale z Novim mestom in Pomurjem, doma pa z Ilirijo. Z igrati proti ekipi Metke so košarkarke Jesenice dokazale, da še vedno znajo igrati košarko, zato v soboto ne bodo potovale v Novo mesto brez upanja na uspeh.

T.

NAMIZNI TENIS : NA TREH FRONTAH

V Ravnah na Koroškem je bil v soboto drugi pozivni turnir najboljših mladincev SRS v namiznem tenisu. Z izjemo nekaterih, ki so nastopili na zveznem pozivnem turnirju, so nastopili vsi ostali pomembnejši igralci iz SRS; skupno trideset. Igrali so v treh jakostnih skupinah. Jesenice sta zastopala dva predstavnika. Robert Ferberžar, ki je še pionir, je v tretji jakostni skupini mladincev zaigral zelo dobro in osvojil prvo mesto, Goran Džukić pa je bil sedmi, kar ni povsem zadovoljivo glede na njegovo znanje.

Na pozivnem turnirju enake vrste so nastopile v Muti na Koroškem tudi najboljše mladinke SRS. Jesenice so zastopale tri igralke. Od 30 nastopajočih v treh jakostnih skupinah sta v prvi jakostni skupini dosegli Barbara Markež peto in Mojca Aupič sedmo mesto. V drugi jakostni skupini pa je bila Mojca Smolej deveta.

V Kranju je bil regijski pozivni turnir za mladince in mladince Gorenjske. Nastopilo je devet mladink in 11 mladincev. Prva štiri mesta so osvojile predstavnice Jesenic, in sicer: Urša Samar prvo, Tina Zupancić drugo, Vanja Klemenc tretje in Elvira Sadiku četrto mesto. Mladinci so bili slabši. Najboljši Jeseničan je bil Elen Halilagić iz Murove na drugem mestu, sledijo pa Zeljko Šmitran na tretjem. Zmagal je na č